

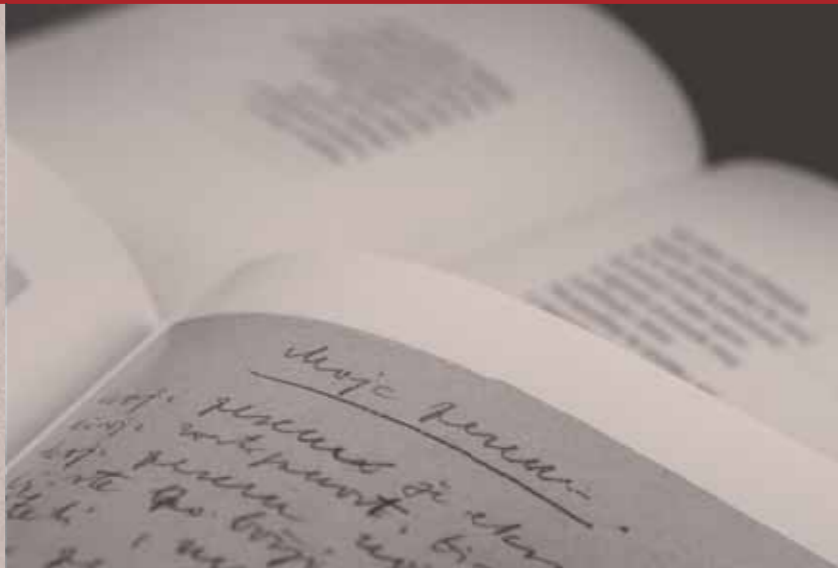
1

NM

IZ KNJIŽNICE

ZGODBE

NM

ZGODBE IZ KNJIŽNICE

NM

KNJIŽNICA
KOT MOJ
TRETJI
PROSTOR

ZVEZA BIBLIOTEKARSKIH
DRUŠTEV SLOVENIJE

Stare modrosti,
nova spoznanja.
SEKCIJA
ZA SPLOŠNE KNJIŽNICE

Zveza bibliotekarskih društev Slovenije
Sekcija za splošne knjižnice

ZGODBE IZ KNJIŽNICE

NM

KNJIŽNICA
KOT MOJ TRETJI PROSTOR

Literarni zvezek številka 1

ZGODBE IZ KNJIŽNICE

Knjižnica kot moj tretji prostor

Uredili:

Boris Jukić, *Goriška knjižnica Franceta Bevka Nova Gorica*,
Nadja Mislj-Božič, *Kosovelova knjižnica Sežana* in
Bojan Režonja, *Pokrajinska in študijska knjižnica Murska Sobota*

Lektor:

Marjan Gajtman

Fotografije, oblikovanje in prelom:

Jože Požrl

Izdala in založila:

Sekcija za splošne knjižnice
pri Zvezi bibliotekarskih društev Slovenije

Za založbo:

Breda Podbrežnik

Natisnil:

Tiskarna Mljač Divača

Divača, 2008

CIP

ZGODBE IZ KNJIŽNICE

NM

KNJIŽNICA

KOT MOJ TRETJI PROSTOR

2008

UVODNIK

Spoštovani bralec, spoštovana bralka, pred teboj je prvi literarni zvezek Zgodbe iz knjižnice s podnaslovom Knjižnica kot moj tretji prostor. Zgodbe so prispele na natečaj Sekcije za splošne knjižnice pri Zvezi društev bibliotekarjev Slovenije v času od junija do 15. oktobra 2008.

Izmed 200 del je tričlanska komisija izbrala triintrideset zgodb, ki jim je knjižnica posodica ali skodelica, v katero je položena pripoved – zgodba. Ker gre za žanrsko in tematsko raznolike zgodbe, smo jih razvrstili po abecedi avtorjev. Generacijsko različnim avtorjem sta skupna domovina Slovenija ter daljši ali krajši čas besednega ustvarjanja.

Ob 20. novembru, dnevu slovenskih splošnih knjižnic in prihajajočem letu ustvarjalnosti najprej čestitamo izbranim avtorjem in se zahvaljujemo vsem sodelujočim za dober odziv, ki je tudi nam spodbuda, da z natečaji nadaljujemo. Le tako bo slovenska beseda postala konj! Želimo veliko dobrega branja, ob prihajajočem letu ustvarjalnosti pa rokovanja z lepo besedo. Da slednja vedno lepo mesto najde.

Uredniški odbor

VSEBINA:

Maja Batagelj PLES MED KNJIGAMI	<i>str.</i> 9	Mirana Likar Bajželj GOSPODIČNA	<i>str.</i> 89
Julijana Čelec KNJIŽNI MOLJ	<i>str.</i> 15	Mojca Marš VONJ PO NEIZREČENEM	<i>str.</i> 95
Jure Čudič SREČONOSNI GUMB	<i>str.</i> 19	Aleksej Metelko QUAERITE ET INVENIETIS - IŠCITE IN NAŠLI BOSTE	<i>str.</i> 99
Stanka Devjak KNJIŽNICA PRI ČUKCU	<i>str.</i> 21	Dragan Milkovič KNJIGA	<i>str.</i> 105
Marijana Eri-Birk MOJE SVETIŠČE	<i>str.</i> 25	Zmaga Palir SREDA	<i>str.</i> 111
Maja Furman LONČEK KAVE	<i>str.</i> 29	Stanka Perne TUDI KNJIGE LAHKO ŽIVIJO	<i>str.</i> 115
Anita Grubar SAM V SEBI	<i>str.</i> 35	Janja Račič DRUGI SVET	<i>str.</i> 117
Ana Jarc ALČEK	<i>str.</i> 41	Matea Reba RAJSKI VRT	<i>str.</i> 121
Slavko Klančičar LETALO JE STRMOGLAVILO	<i>str.</i> 47	Nada Stojakovič NOSTALGIJA	<i>str.</i> 127
Aleksandra Kocmut JANKO BLUZO: STREŽBA	<i>str.</i> 51	Andreja Strežek MEHURČKI	<i>str.</i> 131
Jana Kolarič EVANGELIJ PO VIDI	<i>str.</i> 53	Miomira Šegina SMRT V KNJIŽNICI	<i>str.</i> 137
Jelka Kos NOVOLETNO VOŠČILO ALI KAKO JE MEDVEDEK KNJIGCOLJUB ISKAL SREČNO NOVO LETO	<i>str.</i> 59	Tatjana Tratnik LUKA	<i>str.</i> 143
Grega Krže KAKO SEM SE ZALJUBIL V KNJIGE	<i>str.</i> 63	Aleksandra Urbanc LJUBEZEN IZ KNJIŽNICE	<i>str.</i> 149
Staša Lepej CAMINO, MOJA SAMOTNA POT	<i>str.</i> 69	Lidija Vidic NAJBOLJŠI PRIJATELJICI	<i>str.</i> 151
Amedeja M. Ličen CRNA SKRIVNOST V NEBEŠKO BELINO OVITA	<i>str.</i> 73	Uršula Vratuša Globočnik KLEPETULJE	<i>str.</i> 153
Minka Marija Likar ZORA	<i>str.</i> 81	Nataša Vrbnjak DOTIK ČLOVEŠKE KOŽE	<i>str.</i> 157
		Maja Zajc Kalar RAD BI BRAL KDO JE KDO	<i>str.</i> 161 <i>str.</i> 167

Maja Batagelj

PLES MED KNJIGAMI

Visoka kolesa so si utirala pot skozi ulice mesta. Sonce je tonilo na zahodu in risalo dolge sence. V svetlobi uličnih svetilk je skozi okno kočije odseval obraz mladega dekleta temnorjavih oči. Ropot in nežno potresavanje bi vsakega drugega motilo, rjavi dolgolaski pa je v ušesih odzvanjalo kot sladka melodija. Zrla je, zdaj v mimobežeče ulice, zdaj v mater in očeta, ki sta sedela na sedežu nasproti njej. Oblečena sta bila v svoji najboljši garderobi. Tudi Leja je bila oblečena v čudovito dolgo obleko zelene barve. Čutila je njeno mehko, ko jo je ob premikanju božala po telesu.

Ropot kočije je prekinjal glas Lejine mame, ki jo je opominjala na lepo vedenje na plesu. Te besede je Leja poslušala že dve leti od svojega sedemnajstega leta, ko je prvič s staršema šla na ples. Sprva so bili ti zanimivi, kasneje pa je spoznala, da videva vedno iste obraze in se pogovarja o istih rečeh. Le redko jo je kdo povabil na ples, zato je večino večera molče presedela v kakem kotu sobe. Raje bi ostala doma, a ni hotela užaliti staršev, ker so jima tovrstni dogodki veliko pomenili.

Njene misli je prekinila ustavljena kočija. Služabnik ji je pomagal iz nje in trenutek kasneje je že stopalapo dolgem stopnišču. Skozi velika pozlačena

vrata so prišli v plesno dvorano. Vsakdo bi bil očaran nad prestižem prostora, izbranimi jedmi na dolgih mizah, kristalnimi kozarci in dragimi oblekami gostov, ki so veselo kramljali ali se v paru vrteli na plesišču. Leja nič več. Njena starša sta hitro odšla po svoje. Sama je še nekaj časa stopala okoli in se nasmihala znancem, dokler ni našla praznega stola in sedla nanj.

Ko je od sedenja že skoraj otrpla je vstala in odšla iz dvorane. Povzpela se je v drugo nadstropje in prišla do dolgega hodnika. Stopila je do visokih vrat temnega lesa in čudovitih vzorcev. Brez pomislekov je krepko pritisnila na železno kljuko in vstopila v mračen prostor. Ker v lunini svetlobi, ki je padala skozi okna, ni razpoznala veliko, je prižgala luč. Pred njo se je razkril pogled na veliko knjižnico. To bo zagotovo zasebna zbirka gostitelja, si je mislila. Samo poglej, koliko knjig je tu. Saj jih mora biti na tisoče. Leja je zelo rada brala, čeprav o dvornih ljubeznih in potovanjih. Okoli nje je bilo več knjig, kot jih je kdajkoli videla na enem mestu. Med platnicami je vel nenavaden vonj, ki je prostoru dajal poseben čar. Stopala je med policami in z roko polzela po hrbtiščih knjig, kot bi že tako hotela začutiti njihovo zgodbo, ko se ji je dlan ustavila na gladki, tanki knjigi.

»Vam lahko kako pomagam?«

Leja je hitro umaknila roko in se osupla obrnila proti neznanemu glasu.

»Kako si me drznete tako prestrašiti. Kaj ne veste, da se ni lepo prikrasti ljudem za hrbet?«

Ostro je zrla v visokega moškega, ki bi bil lahko mladenič, saj so se mu modre oči iskrile kot otroku, ki nekaj ušpiči.

»Oprostite mi, gospodična. Nisem vas hotel prestrašiti. Vidim pa, da tudi vam ni nihče povedal, da ni vljudno tavati po tuji hiši.«

Čeprav je hotel zveneti karajoče, se to njegovemu mehkeemu glasu ni posrečilo. Leja je vidno zardela in povesila pogled, ko je moški stopil mimo nje in segel po knjigo, ki jo je poprej skušala vzeti. Rdeče platnice so kot ogenj žarele v njegovi beli dlani.

»Izvolite. Mislim, da ste hoteli pogledati to.«

Leja se je zazrla v zlate črke naslova. Pisalo je Beli konjič. Kdo bi si mislil, da bo Leja med množico knjig izbrala ravno tisto, katero je prebrala že kot majhna deklica.

»Dobro ste izbrali. To je lepa knjiga. Spomnim se, ko sem jo prebral kot fantič, potem ko sem jo izmaknil iz sestrine sobe.«

Leja se je nasmehnila nenavadnemu naključju in nekaj časa obstala molče zazrta v knjigo. Dvignila je pogled.

»Nisem hotela vohljati. Samo spodaj sem se dolgočasila.«

»Kako se lahko dolgočasite na enem od največjih dvornih plesov, ki se jih lahko udeležijo le povabljeni? Mar nikogar ne poznate?«

Za trenutek je premolknil, nato pa hudomušno nadaljeval. »Morebiti pa ne znate plesati.«

Leja je komaj zadrževala razburjenje v svojem glasu.

»Sedaj me boste pa še žalili, vi, ki se še predstavili niste. Zelo dobro znam plesati, samo nihče me še ni prosil,« in besedico še je krepko poudarila. »Zakaj pa vi potemtakem niste v dvorani? Hotela je izgledati jezno, a ji je postavni sogovorec vse bolj ugajal.

»Oprostite mi,« je dejal in se priklonil. »Ime mi je Daniel in moj stric je lastnik te knjižnice in vseh knjig, ki vas obdajajo. Moj odhod iz plesne dvorane pa ste povzročili vi. Drznem si vam razkriti, da sem vas opazoval, a nisem mogel zbrati poguma, da bi pristopil. Ko sem se le odločil, ste mi ušli. Sledil sem vam. Upam, da mi ne boste zamerili, gospodična.«

»Prosim vas, recite mi Leja,« je izdabila po prvem šoku, da se nahaja med domačo zbirko njegovega strica. Še bolj pa ji je postalo nerodno ob njegovi odkritosrčnosti.

»Ne vem, kaj naj rečem. Vaše besede so me presenetile. Jaz ...«

Ni mogla nadaljevati, saj ni vedela kaj naj reče. In ni ji bilo potrebno. Daniel je iztegnil svojo roko.

»Zaplešite z mano,« je rekel in se nasmehnil, da je pokazal bele zobe.

Leja je knjigo, ki jo je ves ta čas držala v rokah, odložila na mizo poleg sebe in pomislila, da so te rdeče platnice zaslužne za nenavadno srečanje. Sprejela je ponujeno dlan.

»Ali greva v dvorano?«

»Ne, z vami si želim zaplesati tu in zdaj.

»Kaj pa glasba? Ne moreva vendar plesati brez nje.«

Daniel je bil prebrisan. Stekel je do vrat in oba krila na široko odprl, da je v sobo zaplavala mirna glasba, ki je prihajala iz nadstropja nižje. Spet je pristopil in Lejo nežno prijel v plesno držo. Glasba ju je ponesla skozi plesne korake slavnostnega valčka. Dekle se je počutilo srečno in varno. Danielove roke so bile močne, a nežne, kot bi se bale, da bodo poškodovale drobni živetec. Knjige so jima bile občinstvo in Leja je začutila, da glasba postaja vse glasnejša, kot bi jima orkester igral le korak stran. Zaprla je oči in se prepustila plesalcu, kot bi skupaj plesala od malih nog.

Ne ve se koliko časa sta je trajala melodija. Izvnel je zadnji ton, korak se je ustavil in Leja je zadrževala dih ob pričakovanju sledečega.

»Najlepša hvala,« je dahnil Daniel. »Čudovito plešete.«

»Hvala,« je rekla še vedno prevzeta. »Mogoče bi se sedaj vrnila v dvorano. Hitrih korakov je stopila

mimo Daniela, da je ne bi mogel ustaviti in videti njenih rdečih lic.

Ura v dvorani je kazala pozno zvečer in šele tedaj je Leja spoznala, kako dolgo se je zamudila v knjižnici. Poiskala je svoja starša, ki sta se ravno poslavljala od starih prijateljev. Leja se je zaman ozirala okoli sebe, da bi opazila svojega soplesalca. Na poti iz dvorca pa jo je na stopnišču ustavil moški glas. Bil je Daniel in v rokah je držal knjigo Beli konjič. Širokega nasmeha jo je dekle sprejelo in jo stisnilo k sebi. Bila je brez besed, ki so tisti trenutek bile popolnoma odveč. V slovo ji je mladenič poljubil roko in s tem je bil popoln večer zaključen.

Šele v svoji sobi doma si je Leja upala odpreti rdeče platnice. Na prvi strani je opazila pripis: V spomin na ples med knjigami. S knjigo v rokah je nato legla v posteljo in zaspala. Lahko uganete o čem je sanjala?

Julijana Celec

KNJIŽNI MOLJ

To čemerno dekle nikoli ni z ničemer zadovoljno, še najmanj pa z gospo in gospodom Moljgo. Vedno godrnja: "Zakaj sta tako nasmejana, pa vse imata tako počiščeno, da ni nič prahu, pa kakšen smrad se širi tod okrog." Njeno godrnjanje pa ni všeč Nejcu, ki mu je nerodno, ker se Mateja tako obnaša. Njo je ves ta red med knjigami jezil, saj sama ni rada pospravljala in tudi knjig ni posebej marala. Ker je bila tako jezna na knjižnico, se je odločila, da bo odkrila, kaj se dogaja v njej, ko nikogar ni, torej ponoči. To ni bila lahka naloga, a Mateja ni bila neumna, zato se je skrila v zaboj z igračami in počakala, da so knjižnico zaprli.

V zaboju je počakala, da so se pogasile luči in takrat je odprla pokrov ravno dovolj, da je razločno videla, kaj se v prostoru dogaja. Po prostoru se je raztezal sij, zaradi katerega je videla vse dogajanje, ki ji je vzelo sapo. Gospod in gospa Moljga sta se spremenila v dva molja, torej v metulju podobni živalci. Že v človeški podobi sta bila gospa in gospod Moljga spretna, a sedaj še veliko bolj. S krili sta preletavala in božala knjige ter tako iz njih pometala nastali prah. Naenkrat so se v njuni bližini pojavili še drugi molji, ki so krpali knjige, če so bile katere poškodovane z nevidnim lepilom, katerega sled v knjigi s prostim očesom nisi opazil. Tudi

vedno nove knjige so prinašali na police, jih zlagali in razporejali po abecedi, praznili so smeti, čistili tla in tudi na časopise niso pozabili. Prav vse delo so opravili s skupnimi močmi.

Vse dogajanje je videla Mateja skozi špranjo v zaboju z igračami. Ko so molji končali, so se poskrili in ni jih več videla. Začela kovati načrt, saj se je odločila, da jih bo razkrinkala, čeprav ni vedela kako. Ko so zjutraj knjižnico odprli, je Mateja počakala, da je vstopilo nekaj ljudi, nato je izstopila iz zaboja in zapustila knjižnico. Še vso pot do doma je premišljevala o razkrinkanju in kar na lepem se ji je porodila ideja.

Ves teden je nemirno čakala, da so spet vsi trije, ona, Nejc in Andrej obiskali knjižnico. Sedaj je bila nad obiskom navdušena in tudi nergala ni več, zaradi česar sta bila Nejc in Andrej prav presenečena. Kmalu po vstopu v knjižnico se je odpravila med police in začela prelistavati knjige. Kar naenkrat je zakričala: "MOLJ? NA POMOČ, MOLJ!" Vsi ljudje so stekli k njej, tudi gospod in gospa Moljga. Ta sta bila nad najdbo prav presenečena. Ljudje so se spogledovali, odmikali in tišino je prebil močan glas gospoda, ki je spregovoril ravno v trenutku, ko je to nameravala storiti Mateja. "Pa kaj," se je glasil njegov odziv, "pa kaj, če je molj. Daj, da si ga pobliže ogledam, zelo nenavaden je." Iz druge strani se je oglasila starejša gospa: "Meni to prav nič ne moti, saj tudi mi smo neke vrste molji, knjižni seveda, saj ves čas tičimo svoje glave v knjige, kajne?" Oglasilo

se je še mozoljasto dekle in jo vprašalo: "Kje natančno ste ga pa našli? V knjižnico bi ga lahko prinesel kdo od obiskovalcev, saj je tukaj vedno zelo polno ljudi, se vam ne zdi?" Ljudje so se strinjali z vsem, kar so rekli zadnji trije govorci. Šele sedaj pa je do besede prišla Mateja: "Pa saj vi ljudje ne mislite resno. Takšen molj, če ga odnesete domov, vam lahko povzroči ogromno škode. Poje vam lahko pohištvo, oblačila in celo vašo hišo. Mislim, da bi morali knjižnico zapreti." Tedaj pa se je oglasil Andrej: "Pa saj to ni res. Ti pa res ničesar ne veš." Andrej se je obrnil proti gospodu Moljgi, ki je nepremično stal blizu njega, strmel v molja in mu naročil: "Prosim gospod Moljga, mi prinesete knjigo o žuželkah ali kakšno drugo knjigo, v kateri so opisani molji." Tedaj se je gospod Moljga prebudil iz strmenja ter hitro prinesel zahtevano knjigo. Andrej jo je prelistal in vsem zbranim prebral vsebino: "Molji so majhni metuljčki, ki jih vidimo letati, a ne povzročajo škode, saj se ne hranijo. Njihova naloga je odlaganje jajčec, iz katerih se razvijejo gosenice. Te gosenice so požrešne in zelo rade jedo vse, od oblačil do žit." Ko je nehal brati je nadaljeval: "Kot sklepam, molji nam ne morejo pojesti hiš. Kar je storilo moje dekle, je nedopustno. Seveda bi se morala sama prej prepričati o izjavi, ki jo je podala in brez pomisleka je obtožila gospoda in gospo Moljgo, da nas hočeta okužiti z molji. Mislim, da bi morala biti bolj podobna moljem in brati knjige ter bili pravi knjižni molj, ker se potem ne bi tako

osmešila s svojimi izjavami. Obrnil se je h gospodu in gospe Moljgi in nadaljeval: "V njenem imenu se opravičujem za te obtožbe in vas prosim, da nam oprostite. "Mateja je hotela vsem povedati, kaj se je dogajalo v noči, ki jo je preživela v knjižnici, a ji Andrej ni pustil do besede. Gospod Moljga je dodal: "Res mi je hudo, predvsem za tega molja, ki ne bo nikoli več letal. To kar piše v knjigi o moljih je resnica, ki jo prav gotovo vsi poznate. Dekle se bo moralo še veliko naučiti. Prepričan sem, da ji bo uspelo. Pripravljen sem ji pomagati."

Jure Čudič

SREČONOSNI GUMB

Pred davnimi časi je bila v majhni vasici majhna obubožana knjižnica. Ni imela pretirano veliko knjig, pa tudi delo knjižničarjem ni šlo od rok.

Nekega dne je prišel v knjižnico mlad dimnikar. Zanimale so ga predvsem fantastijske knjige. Spodobil si je knjigo z naslovom Čarovnica Fantastika Hokuspokusarabika, a je ni pravočasno vrnil.

Knjižničar je zaradi zamude klical dimnikarja, a se ni nihče oglasil. Čez čas je dimnikar prinesel knjigo nazaj v knjižnico in se opravičeval, ker ni pravočasno vrnil Čarovnice Fantastike Hokuspokusarabike.

Knjižničar mu je za zamudnino izstavil račun za pet penijev. Toda dimnikar ni imel niti enega penija, zato je knjižničarju dal svoj gumb. Knjižničar je bil kar zadovoljen, ker si je mislil, da bo ta gumb lepo pristajal njegovi srajci. Zmeraj, ko je nosil to srajco, je imel več strank. Ugotovil je, da mu gumb prinaša srečo. Zato je bila po nekaj letih ta knjižnica najbolj znana v vsej deželi. Bila je tudi največja. In knjižničar je lepo živel do konca svojih dni ... v knjižnici.

Stanka Devjak

KNJIŽNICA PRI ČUKCU

Daleč proč od mestnega vrveža je bila med zelenimi grički posuta vasica z ljubkimi hiškami, med katerimi je bila le ena malce bolj imenitna.

To je bila učilna zidana, ki je imela vsega skupaj le štiri razrede, v katerih so se kratkohlačniki učili brati in pisati in kar je še takšnega, kar nujno sodi k temu, da majhni dečki in deklice nekega dne postanejo veliki možje in žene.

Toda dogodilo se je, da so v dolini zgradili novo šolo in stara vaška šola je nekaj let žalostno samevala.

Lepega dne pa so se najstarejši prebivalci te vasi spomnili, da bi lahko nekdanjo šolsko zgradbo preuredili v knjižnico, kjer bi si med seboj izposojali knjige.

Te so bile namreč v tistih časih sila dragocene, zato so jih ljudje zelo čislali in jih prebirali z velikim spoštovanjem.

Rečeno, storjeno: vaščani so prebrskali po starih skrinjah in predalnikih, pretaknili vse kote na podstrešjih in v nekdanjo šolo prinesli polne košare zapraščenih knjig.

Žene so knjige lepo očistile in jih zložile na police, ki so jih naredili možje, večji mizarske obrti.

V stari šoli je znova postalo živahno, tako živahno, da so si vaščani kljuko na vratih vaške knjižnice kar podajali.

Odkar je v vasi delovala knjižnica, je vsak vaščan imel na razpolago veliko več knjig kakor poprej, ko je svoje knjige še hranil doma. In naenkrat je bilo vse polno knjig, ki so jih ljudje lahko prvič prebirali.

Takšno branje je bilo seveda tudi zanimivejše od branja lastnih knjig, saj je sleherni vaščan vse svoje knjige prebral že več kot enkrat.

In ne samo to, v knjižnici se je tudi vedno znova kaj dogajalo. Tukaj so se ljudje lahko srečevali in se pomenkovali bodisi o vsebini prebranih knjig ali pa tudi o čisto vsakdanjih stvareh. Od tega, koliko krompirja je kdo pridelal tisto jesen, ali na čigavi njivi je zrastle največja buča.

V knjižnico pa so po večerih prihajale tudi mamke s pisanimi rutami, ki so otrokom pripovedovale pravljice.

Otroci so brž posedli po tleh in nestrpno čakali, kaj jim bo tokrat povedala mamka z nazaj zvezano rožasto ruto, izpod katere so kukali snežno beli lasje.

Mamka je sedla na stol in oči so ji poredno zasijale, ko je otrokom spregovorila o škratu Oskarju, ki je imel krompir.

“Škrat Oskar je šel prvokrat v šolo,” je pričela pripovedovati mamka ter brž nadaljevala, in njegova mama mu je na hrbet optala šolsko torbo v kateri

je bila črna tablica in kovinska škatla s kamenčki za pisanje.

Skrbna mama je v Oskarjevo torbo seveda zložila še kos črnega kruha in nekaj jabolk, poveznila Oskarju na glavo kapico in mu zabičala, naj skrbno pazi, ko bo na poti v šolo prečkal cesto.

Škrat Oskar je bil ubogljiv škrat, zato je pazil, da je najprej pogledal na levo in na desno in šele nato prečkal cesto. Toda škrat Oskar ni mogel vedeti, da se je za njegovim hrbtom nekemu kmetu izpregla krava in na vrat na nos zdirjala v isto smer, kamor jo je proti šoli mahal tudi škrat Oskar.

Krava je bila razjarjena in se je nič hudega slutečemu škratu Oskarju zakadila v hrbet ter ga sunila po tleh. Toda škrat Oskar je imel krompir in je razen potolčenih kolen odnesel celo kožo.”

“Kakšen krompir,” je tedaj mamko prekinil mali Tinček in začudeno vprašal, “saj v šolski torbi ni imel krompirja, le jabolka, kruh, tablico in tisto kovinsko škatlo s kamenčki!”

“Seveda je imel krompir, pa še velik,” je odvrnila mamka in pojasnila Tinčku, “krompir je bil namreč prav v tisti kovinski škatli, ki jo je škrat Oskar imel v torbi. Kajti če te škatle v torbi ne bi bilo, bi škratu Oskarju trda predla. Še sedaj se namreč na tej kovinski škatli poznajo sledovi kravjih rogov. Tako pa je škrat Oskar imel krompir, ker ga je kovinska škatla obvarovala pred udarcem ostrih rogov pobegle krave.”

“Kako zanimiva zgodbica!” je tedaj nekdo rekel sam pri sebi. Bil je čuček, ki se je zvečer zbudil iz dnevnega dremuckanja in ga je radovednost prinesla na okensko polico vaše knjižnice.

“Pa ne le zanimivo, tudi zelo poučno je bilo tole, kar je mamka povedala otrokom,” je zamomljal čuček in sklenil: “Prihodnjič se znova oglasim, da slišim, ali se bo tudi naslednja zgodbica tako dobro razpletla kot se je tale.”

Marijana Eri-Birk

MOJE SVETIŠČE

Se zdaj čutim vročo sapo tistih minut malo pred devetnajsto...

Imela sem sedem let. Prvošolka, ki je prvič z bratovo izkaznico prestopila prag prostora, ki ga sedaj, zrela ženska, z vsem ponosom v sebi imenuje in čuti za svoje svetišče. Verjetno uro ali še več sem pasla oči na bogastvu knjig, ki so se ponujale s knjižnih polic in so imele oznako »cicibani«. Pravljice vsega sveta so vabile, vabile, vabile. Ilustracije so me enostavno začarale s svojimi mamljivimi barvami. Nisem in nisem mogla izbrati prave knjige, ki bo začasno bivala v mojem toplem domu. Velike tiskane črke, ki so šle že zelo gladko, male tiskane črke, s katerimi sem se še trudila... Tako. Izbrala sem polno naročje knjig in jih nesla do knjižničnega pulta. Da, vse bom prebrala, sem pojasnila knjižničarki, ki me je z zanimanjem gledala. Ne vem, ali je začutila vso mojo neizmerno srečo ob bogastvu, ki je ležalo v mojih rokah? Zdaj mislim, da je, kajti ko je zahtevala plačilo za izposojevalnino in je bilo kovancev premalo, je predlagala:

»Pusti eno od knjig tukaj ali pa pojdi domov po denar. Saj boš še pravočasno prišla nazaj, deset minut do devetnajste je.«

Tekla sem vso pot. Tekla sem kot nora, v moji glavi pa so se vrstile slike iz pravljič vsega sveta.

Da bi pustila Kitajske pravljice na polici? Ne, tega ne morem, to je svet, ki ga ne poznam, knjiga je samo ena, lahko si jo izposodi kdo drug,... Pritekla sem v varno domače zavetje, zasopihana s težavo razložila problem, že imela v drobni pesti kovanec (še zdaj ga čutim, srebrnega in lahkega!) in že se je tek ponovil, tokrat v obratni smeri. Brez sape sem stala pred pultom, izpod katerega je k meni zopet poromal zajeten kup knjig s pravljičami. Pot domov je spremljal ponos, da sem sama uredila tako pomembno zadevo. Pokončno sem nesla branje domov in težko, težko čakala trenutka, ko bo delo opravljeno in se bom knjigam lahko posvetila.

S knjižnico, mojim ne samo tretjim, ampak svetiščnim prostorom, me veže še ena izkušnja, ki pa ni tako svetla, kot so vse, opisane do sedaj. Z njo je zaznamovana tudi povezava z mojo zdaj že nekaj let pokojno mami. Bralka, ki je izčrpala vso prevodno literaturo, si je izposojala tudi literaturo v nemškem jeziku, celo v gotici. Tudi zanjo je bila knjiga sveta stvar, ki jo je znala in jo je cenila prav do zadnjega diha. Ko ni sama več mogla hoditi, sem ji iz knjižnice v mojem kraju prinašala literaturo, o kateri sva potem ure in ure razpravljali, jo analizirali, se ob njej bogatili. Potem pa se je zgodilo, da je življenje usahnilo in moja pot po stopnicah mojega svetišča je zame postala nenadoma pretežka. Čas teče v mesece in leta, želim si spet prestopiti prag mojega svetišča, a sreč nekaj ne da. V trenutku je spomin živ, kot bi se dogajalo pravkar, in boli, boli, boli.

Vem, da to ni niti najmanj povezano s knjigo, povezano je z mojim svetiščem, ki je dalo živeti in je krajšalo dneve moji ljubljeni osebi. Čakam trenutka, ko me bo moje svetišče spet poklicalo v svoje okrilje, neobremenjeno, neboleče. Vem, da bo ta čas prišel, a zdaj, žal, še ni, in moram biti potrpežljiva. V vmesnem času pa se naše domače knjižne police sločijo pod težo vedno novih in novih knjig.

Še danes čutim tisto notranjo umirjenost in napolnjenost pred vstopom v moje svetišče. Težko čakam trenutek, ki mi bo spet dal prestopiti visoko notranjo stopnico in me bo popeljal v bogastvo besede, ki me čaka za knjižničnimi vrati. Takrat bo v meni spet zaigrala notranja oda, namenjena prostoru, ki ga neizmerno ljubim. Vem, da bo ta čas prišel, do takrat, moja knjižnica, pa v tvoje pročelje z občudovanjem zrem, ko hodim mimo tebe.

Maja Furman

LONČEK KAVE

»**S**pet sva se zaklepetali. Kaj bi jaz brez tega najinega dopoldanskega kofetkanja, Dragica? Hvala bogu za najine četrtke!« Aristokratsko prozorni, koščeni prsti so hiteli brskati po lakasti, rjavi damski torbici z velikimi pozlačenimi obročki na straneh, skozi katere se je vpenjal širok jermen iz umetnega usnja. »Tereza, pusti! Danes sem jaz na vrsti!« Je prekinil mrzlično šarjenje za denarnico odločen in rahlo raskast ženski glas. »Kaj nisi bila ti prejšnji teden?« Par vprašujočih Terezinih, nežno pastelno zasenčenih, lešnikovo rjavih oči je negotovo brskal po spominu, katera od njiju je plačala nazadnje. »Ah, lepo te prosim. Sploh ni pomembno. Danes plačam jaz. Tako sem se odločila.« Terezin hvala se je izgubil med brbotajočimi Dragičinimi predlogi za kosilo. »Kar bučke v omaki in pire bom skuhala. Je najhitreje. Polde že ob enih odhaja na vikend kosit. Kaj boš pa ti kuhala?« Terezin vzdih, ki je pričal o brezidejnosti kaj skuhati za kosilo, je prekinila Dragica: »Lahko prideš k meni na kosilo, da si ne boš doma pacala nekaj zase. Saj vem, da je težko kuhati samo za enega. Pridi. Boš?«

»Bom videla. Kaj pa vem ... Sicer pa moram še v knjižnico.« Tereza je v naročju stiskala tri precej zajetne knjige. »O, ti pa res veliko bereš.

Jož, ko bi še jaz našla čas za kako dobro knjigo ...«, je zavzdihnila Dragica. »Pa saj imaš časa kolikor hočeš«, se je porogala Tereza, »Sicer si pa tipična penzionistka, ki zmeraj tarna, da nima časa. Daj no, večere imaš čisto zase.« Dragica je vztrajala, da nima časa, a hkrati obljubila, da se ji bo naslednji teden, po njenem obveznem dopoldanskem »kofetkanju« v mestni kavarni, ki je samo streljaj od knjižnice, pridružila pri lovu za napeto knjižno kriminalko. Medtem ko je hitela proti parkirišču, je še zaklicala Terezi, naj ji sporoči, če bo prišla na kosilo. »Bom vesela, če prideš«, je bilo zadnje, kar je Tereza uspela razumeti, preden je prijateljica izginila za vogalom.

Tereza se je povzpela po treh marmornatih stopnicah proti knjižničnemu vhodu. Vrata so bila velika in okorna, tako da se je morala z vso težo svojega vitkega telesa nasloniti na kljuko in veliko leseno gmoto potegniti k sebi ter se spretno zmužniti skozi. Po vedno skrbno zloščenem stopnišču se je vzpela v prvo nadstropje Kulturnega doma, kjer so bili, njej tako ljubi, knjižnični prostori. Vsak četrtek in vsak ponedeljek, odvisno od bralnih potreb, se je petinšestdesetletna upokojena vzgojiteljica sprehajala med knjižnimi policami in brskala za zanimivimi naslovi knjig. Prenovljeni, sveži in svetli prostori so bili, po moževi smrti njeno varno pribežališče. Koliko ur je prebila ob prebiranju literature, ki jo je učila, kako preboleti izgubo bližnjega in kako znova zaživeti. Na knjižnico so jo

vezali sami lepi in prelomni trenutki. Med današnjim obiskom pa je sklenila poiskati kak zanimiv kuharski recept, zato je ob vstopu zavila k policam s kulinarčno literaturo. Sočni, barvni ovitki knjig so nesramno vabili k omamnemu premetavanju in kombiniranju začimb, mesa, zelenjave in sadja sem ter tja po Terezini osiveli glavi. Iskrive oči na izklesanem, drobnem ženskem obrazu so pričale o pripravljanju slastne pojedine, ki se je kuhala, dušila in cvrla v domišljiji petinšestdesetletnice. »Pozdravljena, gospa Tereza. Kako ste?« Terezino fantazijsko kuho je prekinil prijazen glas knjižničarke! »O, pozdrav, Maša. Jaz sem v redu. Hvala. Pa vi?« Razvil se je ženski klepet. Maša je potarnala zaradi hčerkinе bolezni; že ves teden ima visoko vročino. Sama je sicer v redu. »Boste prišli na središčno Knjižno čajanko z Ireno Svetek?« je še prijazno povabila Terezo, preden je odhitela iskat Moč je v tebi, Louis Hay. »Mogoče pa pridem,« je obljubila Tereza in nadaljevala z brskanjem. Zgornja polica je bila temeljito pregledana. Našla ni ničesar primernega. S pogledom je zdrsnila polico nižje, ko je naletela na par globokih, sivo-rjavih moških oči na drugi strani. Radovedno so kukale izza dveh zajetnih, z zlatim napisom okrašenih knjig, Kuhinja sestre Vendeline. Njuna pogleda sta v medsebojnem srečanju zdržala nekaj trenutkov, ko je Tereza zmedeno povescila svoj rjava lešnika. Rdečica na licih, ki se je vzela od ne vem kod, je Terezo razjezila. V zadregi je hitro pograbila najbližjo knjigo

in, spotikajoč se ob itison, odhitela proti izposojevalnemu pultu. Šele, ko se je spuščala po stopnišču proti izhodu, si je upala potipati za knjigo, ki jo je v naglici vtaknila v torbico. Hlad na licih je pričal, da jo je rdečica zapustila. S tankimi prsti je izvlekla zajetno kuharico in na hitro preletela naslov Zelenjavne jedi. »Bolje ne bi mogla izbrati. Tudi, če bi hotela.« Že se je znašla pred Kulturnim domom in zavila proti staremu mestnemu jedru, ko jo je ponovno začela vznemirjati misel na srečanje pogledov v knjižnici. Te oči je že videla. Vsak poneдельник in četrtek je ta isti par moških oči zatopljeno drsel po časopisnih straneh v čitalnici. Tu in tam se je globok, sivo-zelen pogled ustavil na Terezi, ko se je izgubljala med knjižnimi policami. Tega se je upokojena vzgojiteljica dobro zavedala. »Danes bom kuhala sama. Nekaj iz te knjige«, je bila odločena, ko je sramežljivo poskušala pregnati misel na šarmantnega neznanca.

Teden je bil naokoli. »Danes me ne bo. Grem k zdravniku. Te pokličem. Lp. D.«, se je izpisalo na displeju Terezine nokie v četrtek zjutraj. »Škoda. Grem pa samo v knjižnico.«, je sklenila Tereza. Po dobre pol ure se je že spuščala po starem mestnem jedru proti Mestnemu trgu. K prsim si je privijala Zelenjavne jedi. Nenadoma jo je prevzela močna želja po kofeinu. Presenečena nad svojo nenadno in nenavadno potrebo, se je ozrla v smeri mestne kavarne in se igrala z mislijo iti ali ne iti sama na kavico. Nazadnje se je odločila, da si bo, ko se vrne

domov, skuhalo močno turško kavo. Z vso težo telesa se je naslonila na vhodna vrata Kulturnega doma, jih povlekla k sebi in se prerinila v notranjost stavbe. V kotu jo je pozdravil kavni avtomat. »Točno! Kako sem lahko pozabila na tole mašino?!« Namerila se je v levi del preddverja in med potjo začela stikati za kovanci v denarnici. Poiskala je 50 centov in jih pristavila k reži na avtomatu, ko je na levem ramenu začutila močan, a nežen prijem. »Dovolite? Kakšno kavico pijete?« Pobožal jo je žameten in globok moški glas, h kateremu je spadalo dvoje znanih, sivo-rjavih oči. Izza Terezinih tankih ustnic se je prebil nerazločen: »Kava z mlekom, brez sladkorja. Prosim.« »Janez. Me veselili.« Močna in topla moška dlan je stisnila Terezino koščeno desnico. Nenadna rdečica se je izbrisala s Terezinih lic. Led je bil prebit. Poznanstvo rojeno. Začela se je ljubezen.

»Vesela sem zate! Zdaj pa res ne vem, če ne bom tudi sama začela hoditi v knjižnico!« je v smehu in iskrenem prijateljskem veselju Dragica stisnila k sebi srečen Terezin obraz, ko sta ponovno sedeli v kavarni na svojem četrtkovem klepetu.

Anita Grubar

SAM V SEBI

Naša preteklost ni nič drugega kot košček sanj. Kakšna je razlika med sanjanjem in spominjanjem preteklosti? Knjige so veliki spomin stoletij. Njihova funkcija je zato nenadomestljiva. Če izginejo knjige, zagotovo izgine tudi zgodovina, enako pa izgine tudi človek.

(J. L. BORGES)

Česa podobnega nisem še nikoli doživel. Vedno sem živel z mislijo na prihodnost, na prihodnost, ki me čaka tu, zdaj. Zdelo se mi je, da jo bom lahko začutil, če bom le dovolj pri miru. No, res je, da sem v mladosti, namesto, da bi punce lovil, o njih leže presanjaril, ali pa bral Don Kihota. Ampak tega nikoli nisem imel za kaj slabega. Ravno nasprotno. Verjel sem, da bom s sanjarjenjem ali branjem nadomestil vse izkušnje, ki bi jih sicer moral prestati tam zunaj – *v resnici*. V bistvu v to verjamem še zdaj.

Po daljšem pregledu knjižničnih polic, mi je v rokah obstala knjiga *Ujetniki bolečine* Toma Virka. Knjižnico sem zapustil z izposojeno knjigo v roki, poln misli na prebrane in še ne prebrane knjige. Obstal sem med množico ljudi, zaprl oči in poslušal. Bila je tržnica. Ljudje so

se gnetli mimo mene, ki sem verjetno edini stal, in lahko sem slišal koščke najrazličnejših pogovorov.

Ženski glas, sever: *“Včeraj sem gledala portret Slavka Gruma. Bal se je, da se bo nekoč zbudil, pa ne bo več nikogar. Kako je biti sam na svetu? Čisto sam, samcat?”*

Na klopi levo, verjetno precej daleč, dve mladi ženski:

- *Se spomniš, ko sva bili v drami prejšnji teden?*
- *Takrat sem te hotela prijeti za roko. (smeh)*
- *Res??*
- *Ja, sedela sem tam na stolu poleg tebe...in razmišljala samo to, kako si želim dotika tvoje roke...in se prepričevala, naj tega ne naredim...*
- *Is isto!! Nemogoče!*
- *(čez čas) Ana...povej mi, česa te je strah?*
- *Strah? Ah, marsičesa. Da ne bom nikoli umrla, da...*
- *(jo prekine) Veš kaj mislim...*
- *Ja, vem.*
- *No?*
- *Svojih lastnih misli.*

Moški glas, jugovzhod: *“Ej, poslušaj to, kar sem zanj prebral: “Vse je enako resnično in neresnično, bistvo ni vrednejše od videza, tudi bistvo samo je*

zgolj videz, kot je narobe mogoče o videzu reči, da je edino bistvo vsega kar je.” Zafukano...”

Fant in dekle se približujeta s severa:

- *Pa ne! Ne razumeš! Misli, ki so leteče, se ujamejo na vrbine veje in ona jih lahko sliši skozi liste. Kot sem že rekla, je fant izgubil svoj spomin.*
- *Aha. No, povej naprej.*
- *Okej. Torej: Njegovi dolgi lasje so bili mokri od reke in njegove oči...od solz. Dan za dnem sem gledala njegovo tiho jokanje (No, tuki pride odmev: iskanje) in poslušala skoz liste njegove leteče misli... (spet odmev: misel - smisel)*

Nekaj besed sem izgubil, ker sta se že oddaljevala, zato sem odprl oči in pohitel za njima. Zgodba, ki jo je pripovedovala, je pritegnila mojo pozornost.

- *...ko je odpadel moj zadnji list, je v sebi zaslišal moj glas:*

Fant moj. Čas je.

Ti si tisti fant, ki so ga na dan, ko mi je odpadel zadnji list, potegnili iz vode in ga, misleč, da je mrtev, pustili ležati ob mojem deblu. Iz onega brega si skočil v vodo. V njej se je izgubil tvoj spomin.

Ostal je v reki, ko so te vlekli ven. Ti si tisti fant, ki ga reka vabi...govori z njim...mu obljublja izgubljene solze...vse izgubljene solze, ki so padle na tla, poniknile v zemljo in se potopile v reko...

Zavedal sem se, da zasledujem neznani par. Ona je govorila, on je pozorno poslušal. Verjetno je pripovedovala zgodbo, ki jo je pred kratkim napisala. Takrat sem tik ob sebi zaslišal dihanje. Počasno dihanje. Spomnil sem se, da je dihanje prisotno odkar sem odprl oči in odšel za parom. Na hrbtu sem začutil hladen pot, a se nisem upal obrniti. Še vedno sem sledil paru, kot da nisem ničesar opazil. Ampak dihanje je postalo neenakomerno. Začutilo me je.

- Ob teh besedah fant glasno zajoče in plane v reko...Solze se začnejo počasi lepiti na njegovo spolzko kožo in jo razžirajo s soljo, dokler od fanta ne ostane več ničesar...

Zadnji list pa mi odpade vsako leto.

No, kaj praviš?

Pogled je uprla v fanta, ki je hodil poleg nje. On pa je nemo je strmел predse, kot da nekaj premišljuje.

- No, ti bom še malo razložila.

Nisem več vedel ali naj sledim paru, ali naj se obrnem, ali preprosto zbežim. Bil sem zmeden, rahlo prestrašen in močno radoveden. Dekle je bilo lepo, drobno, z nežnim nizkim glasom in dolgimi oranžnimi lasmi. Bila mi je všeč in hotel sem jo poslušati.

- Največja misel med ujetimi v vrbine veje je smisel, kar lahko razbereš iz odmeva: misel – smisel. Če pa ta odmev povežeš še s tistim:

jokanje – iskanje, dobiš glavno misel cele zgodbe. Ko vrbi odpade zadnji list, ne more več poslušati. Nastopi čas, da pove resnico. Resnica pa ne more biti nikoli do konca izrečena, zato fant ne izve, zakaj je prvič skočil v vodo. To ostane skrivnost, skrivnost, ki se ji lahko približa le, če se poglobi v svojo preteklost, torej v svoje izkušnje – solze. Solze razžirajo, ker so bile izkušnje težke. Kakšne, vrba ne pove, so pa lahko razlog za samomor. Ampak samomor ničesar in nikogar ne (od)reši – zadnji list odpade vsako leto.

- Ooo, všeč mi je, Ana! Všeč mi je, da zgodba ne ponuja idealne rešitve, ampak je zgolj prikaz večnega iskanja.

Objel jo je in jaz sem bil rahlo ljubosumen. Za hip sem pozabil na dihanje, ki je postalo že glasno, sunkovito, skoraj nervozno. Naenkrat pa sem začutil hladno sapo na vratu, zdrznil sem se in stekel proti železnim vratom, ki sem jih zagledal nedaleč stran. Dihanje je ostalo ves čas tik ob meni. Od groze sem zakričal, prijel za kljuko, odprl železna vrata in jih v hipu spet zaloputnil za sabo. Zadelo je. Odprl sem oči, zagledal okrog sebe police polne knjig, v roki pa Virkovo *Ujetniki bolečine*.

Ana Jarc
ALČEK

»**Z**e spet bereš?« me je mama nataknjeno vprašala. »Kolikokrat ti moram povedati, to ni normalno!!!« je kar blebetala naprej. Poslušala sem jo tako, da so njene besede kar odšle mimo mene. Bila sem preveč zaposlena z branjem.

»Mama, samo še nekaj strani!« sem jo odsotno prosila.

Takoj ko je nehala tečnariti, (kar je trajalo kar precej časa), sem vzela dvaintrideset petstostranskih prebranih knjig, odšla na avtobusno postajo in se odpeljala v knjižnico. Vrnila sem knjige, malce poklepetala s knjižničarko o novih knjigah ter končno zavila na mladinski oddelek. Vse police sem znala na pamet. Bilo je, kot da bi se sprehajala po domači dnevni sobi. A nekaj ni bilo v redu! Kmalu sem ugotovila kaj.

»Ne! Ne!« sem vzkliknila. Prebrala sem vse knjige v knjižnici! Tudi za odrasle, otroke, celo tiste za dojenčke. V glavi se mi je zavrtelo. Okoli mene so se vrtinčili nerazločni obrisi. Padala sem in padala, dokler nisem pristala na vlažnih, mrzlih tleh v knjižnici.

Ko sem si opomogla od šoka, sem pomislila: »Verjetno sem se onesvestila, nihče me ni opazil in ostala sem zaprta v knjižnici!«

Zavedala sem se, da sem sama. Torej mi nobeden ne bo tečnaril, koliko naj preberem! Vzela sem deset (že prebranih) debelih knjig in veselo začela brati.

»Kako je lepo, kakšen mir,« sem si mislila. Pozabila sem, da me je strah.

Sprehajala sem se od enega oddelka do drugega ter brala nove in nove (že prebrane) knjige. Nato pa sem začutila rahlo zaspanost.

»Koliko je ura?« Pogledala sem na uro. Deset sekund do polnoči.

Kar naenkrat so se knjige začele tresti. Prestrašila sem se. V knjigi, ki sem jo ravnokar brala, so se črke barvale v mavrične odtenke. Še sedem sekund! Iz knjig so se začeli vsipati oblački dima. Še pet sekund! Postajati so začele rdeče. Ena seku...

»Poooooooookkk!!!!!« iz knjig so se usuli vsi knjižni junaki in junakinje! Rdeča kapica je ozmerjala volka, Sneguljčica si je lakirala nohte, Motovilka se je frizirala v salonu...

»Kaj se dogaja?« sem se prestrašeno vprašala.

Stekla sem na otroški oddelek. Tam so se igrali številni otroci. Nodi je dirjal naokrog z avtomobilom, Mavrična ribica je plavala po zraku...

Pete so me odnesle na oddelek z ljubezenskimi romani.

»Bljak!« sem vzkliknila, ko sem videla številne parčke starih in mladih zaljubljenecv, ki so se

poljubljali. Pobegnila sem tudi od tam. Nisem videla, kam tečem, a bila sem na poti v meni najljubši oddelek.

GROZLJIVKE,

je pisalo na tabli. Komaj sem vstopila, že je nadme priletela strašna mumija iz knjige Prekletstvo mumije. »AAAA! Na pomoč!« sem zavpila, potem pa je iz teme pribledel duh z odsekanimi rokami in vpil: »Pridruži se nam! Huaaaa...«

S hitrostjo topovskega izstrelka sem (kriče) poletela v znani otroški oddelek. Padla sem na tla in si odrgnila kolena.

»A si v redu?« me je vprašal majhen palček.

»NEE!« sem zaklicala, in še preden sem se zavedela, kaj govorim, me je že vprašal: »Iz katere knjige pa si ti? Ne poznam te.«

»Sploh nisem iz knjige!«

»Od kje pa si potem?« je bil radoveden.

»Oprostite, oprostite, dajte malo prostora zakonu!« Skozi gnečo se je primajal okrogel sodnik in me gledal naravnost v oči.

»Nisi iz pravljice, nisi iz zgodbe in ne spadaš sem. Zato si verjetno prekršila pravilo.« Na dan je privlekel zelo debelo knjigo.

»Aha!« je po kratkem iskanju vzkliknil. »Prekršila si pravilo številka ena! Nisi ubogala staršev, ker si raje brala knjigo. Nisi sledila pouku, ker si raje brala knjigo, učenje si preskočila, saj si tiščala

nos v knjigo...« in povedal je še sto razlogov, vseh povezanih s knjigami.

»Kaj naj storim, da pridem nazaj v moj svet?!« sem obupano in proseče pogledala sodnika.

Skrivnostno se mi je nasmehnil in mi zašepetal: »To pa sama veš,« in že se je odmajal neznano kam.

Sklenila sem, da bom povprašala tamkajšnje prebivalce knjig. Žal nisem imela sreče. Ko sem vprašala staro čarovnico, ki se je malo prej glasno pogovarjala s sosedo, se je najprej pretirano pretvarjala, da je gluha: »Kaj? Ne slišim te!« Komaj sem odprla usta, že je zbežala v množico pravljčnih bitij. Enako se je zgodilo s Petrom Panom, Motovilko in še stotimi drugimi.

Le kaj naj storim? Razmišljala sem in razmišljala, ko me je prekinil drobceni palček.

»Poišči odgovor v kakšni knjigi,« mi je zašepetal.

»Nikomur ne povej, kaj sem ti prišepnil! In mimogrede, jaz sem Alček,« mi je še zašepetal in izginil za knjižno polico. Stekla sem za njim, a ko sem pokukala za polico, tam ni bilo nikogar.

Sklenila sem, da bom poslušala palčkov predlog. Iskala sem po tisočih knjigah. Ura je odbila tri zjutraj. Oči so se mi kar same od sebe zaprle in me popeljale v sen. Zbudila sem se, saj me je nekdo tresel za ramena.

»Oh, mama! Ne veš, kakšne sanje sem imela! Odšla sem v svet pravljic in...« Takrat sem privzdignila pogled. Bil je palček, ki mi je prej pomagal!

Torej nisem sanjala. Neee!!!

»Pohiti!« mi je šepnil na uho. »Ura je že štiri. Ob šestih se vsi pravljčni junaki vrnemo v knjige! Če do takrat ne boš dobila odgovora na vprašanje, se boš spremenila v knjigo in boš kot mi oživila samo ponoči.«

To je bila najgrozljivejša novica v življenju. Zgrabila me je panika. Začela sem prebirati knjige, vse sorte knjig in kar vse po vrsti. Pomislila sem na mamo, očeta, teto... in še vse druge člane družine. Če mi ne uspe, jih ne bom nikoli več videla!

Potem sem v roke vzela debelo črno knjigo. »Zanimivo,« sem si zamrmrala v brado, ko sem prebrala njen naslov: Kako priti iz pravljčnega sveta, če prekršiš pravilo številka ena. Vzkliknila sem od veselja in se zatopila v branje. V knjigi je pisalo takole:

»Odit iz pravljčnega sveta je zelo težko. Če do ŠESTIH zjutraj ne najdeš odgovora, se spremeniš v knjigo, (To mi je povedal že škrat!), ki pripoveduje o tvoji zgodbi. Če pa želiš priti iz pravljčnega sveta, moraš POMAGATI nekemu iz sveta pravljic, ki je osamljen in pozabljen.

»To je vse?« sem vprašala knjigo. Kako naj najdem koga iz pravljčnega sveta, ki je osamljen?! Tu so se mi vsi zdeli zelo družabni! Kdo bi to lahko bil? »Mogoče je to Alica iz čudežne dežele! Nee. Ravnokar se igra z mačko. Peter Pan? Ne, ta kramlja z otroki. Kaj pa tisti osamljeni škratek...«

Kaj sem ravnokar rekla? Osamljeni škrat?

OSAMLJENI ŠKRAT?!

»Juhej! Našla sem ga!!« sem zavrisnila. Posvetilo se mi je, da je pravljичni junak, ki mu moram pomagati, Alček. Toda, kje pa je?

Pogledala sem naokrog. Kam se je skrila? Šesta ura se je vse bolj bližala. Toda saj mu lahko pomagam tudi, če ga ni tu!

In začela sem na ves glas oznanjati: »Kako prijazen je palček Alček! Pomaga mi priti iz pravljичnega sveta!« Pomislila sem, da mi je uspelo, saj so začeli vsi govoriti o njem. A naj pohitijo! Ura je že pol šestih zjutraj!

»Se spomniš, Alček mi je pomagal, ko sem si zlomila nogo!« je neka gospa dala dober znak, a ura je že dvajset do šestih!

»Meni je bral pravljice!« je dejala neka deklica.

»Meni pa je recitiral poezije!« je vzkliknil deček z očali.

Hitreje! Še deset minut.

»Mene je naučil brati,« je rekla sramežljiva deklica.

Samo še pol minute... samo še par sekund... in oglasil se je moj rešitelj.

»Alček, bi bil naš prijatelj?«

Puuuuuuuuuuf!!!

*

»Še zmeraj ne bereš?«

Ta mama mi bo skurila živce!

Slavko Klančičar

LETALO JE STRMOGLAVILO

Zadovoljen sem se povzpel še po zadnjih stopnicah širokega marmornatega stopnišča Narodne in univerzitetne knjižnice, ki so vodile v veliko čitalnico. Spet se mi je po daljšem čakanju posrečilo dobiti mesto za eno od številnih mizic in bom lahko v miru študiral za izpit. Preden sem poiskal svoj oštevilčeni sedež, sem pri knjižničarju, ki je posloval sredi prostora, dvignil že včeraj rezervirano knjigo.

Toda. Bilo je meseca januarja leta 1944. V učilnici neke trgovske šole, v stavbi, ki stoji na isti strani Kongresnega trga kot Kazina, je potekal pouk. Okna velike sobe so gledala naravnost na stavbo univerze in začetek Vegove ulice. Sledili smo razlagi pri matematiki. Če se prav spominjam, je šlo za inštruiranje, kajti računanje mi je šlo v gimnaziji bolj slabo. Doma mi ni mogel nihče pomagati, pa sem pred malo maturo obiskoval krajši tečaj.

Med profesorjevim pisanjem formul na tablo smo nad sabo zaslišali letalo. Moralo je krožiti prav nad nami. Pozorni smo postali na neenakomerno delovanje njegovega motorja. Včasih se je za trenutek ustavil, potem pa spet oglasil. Nato je naenkrat motor popolnoma utihnil, čez par sekund pa spet čudno zarjovel in hip za tem smo videli, da je nekaj, gotovo letalo, padlo nekje na koncu Vegove

ulice. Zaslišala se je eksplozija in pokazal se je črn dim. Skočili smo k oknom in jih odprli, nekateri pa so bili že pri vratih, da bi stekli pogledat, kaj se dogaja. Strogi profesor pa je to odločno prepovedal. Morali smo spet zapreti okna in sestri. Seveda je bilo v naših glavah s poukom konec. Nismo se mogli več zbrati, ker smo stalno mislili na dogodek, ki se je pravkar zgodil.

Takoj po končanem pouku smo vsi stekli pogledat, kaj se je zgodilo. Vojaško letalo z enim pilotom je strmoglavilo ravno na univerzitetno knjižnico. Še se je kadilo, ker požar še ni bil popolnoma pogašen. Razdejanje je bilo kar precejšnje, saj je letalo zgrmelo točno na zastekljeno veliko čitalnico. Najbrž je bilo zato pri tem uničenih tudi precej knjig. Če so gasili z vodo, je tudi zaradi tega lahko nastala velika škoda. Kmalu so gasilci prinesli iz letala ožgane ostanke pilota in ga položili na grivo ob stavbi. Zgledal sem se v njegovo lobanjo in prazne oči...

Pred pogoriščem je bila množica radovednežev. »Upam, da imajo naše največje dragocenosti, tiste rokopise in unikate, varno spravljene v ognjevarnih depojih,« so komentirali. V resnici kasneje nisem slišal, da bi bilo kaj takega uničeno. Sicer pa nismo, vsaj jaz ne, nikoli izvedeli, kdo je bil pilot, zakaj je letalo strmoglavilo in koliko je bilo pri tem morda še drugih žrtev. Bila je pač vojna in o tem se ni pisalo. Mnogo kasneje sem potem bral, da je bilo tisto letalo poštno in da je vozilo pošto

iz Trsta. Očitno je šlo le za nesrečno naključje, da je strmoglavilo ravno na Plečnikovo knjižnico. Namena, da bi hoteli uničiti naše pisne zaklade, torej ni bilo. Pri Nemcih in Italijanah niso bili znani primeri kamikaz. Škoda pa je bila precejšnja in Veliko čitalnico so menda dokončno popravili šele po koncu vojne.

Z mislimi sem se spet povrnil v sedanjost. Odprl sem knjigo in pričel brati....

Aleksandra Kocmut

JANKO BLUZO: STREŽBA

Ava in Petra sta najboljši prijateljici. Ava redno zahaja v knjižnico, Petra pa le tu in tam. Ava je še študentka; teden preživi v Mariboru, za vikende se vrača na deželo. Petra pa že hodi v službo.

In tako se je zgodilo, da se je Petrina starejša sestra Maja podala v Maribor na štiritedenski tečaj strežbe. Za ta čas si je poiskala sobico in večinoma tudi ob koncu tedna ostajala v mestu.

Pa pokliče v petek Petra Avo.

Petra: »Bi hotela nekaj odnesti Maji v Maribor?«

Ava: »Seveda, kaj pa?«

Petra: »Knjigo potrebuje. Zapiši si: Janko Bluzo, Strežba.«

Ava: »Kako? Janko ...?«

Petra: »Janko Bluzo, Strežba.«

Ava: »Bluzo? B-L-U-Z-O? Kot bluza, samo da z o?«

Petra: »Ja, tako je rekla.«

Ava: »O.K.«

In se Ava nebodilena še isto popoldne odpravi v knjižnico. Stopi h knjižničarki.

Ava: »Iščem knjigo Janko Bluzo, Strežba.«

Knjižničarka: »Kako?«

Ava: »Janko Bluzo, Strežba.«

Knjižničarka: »A kar Bluzo? B-L-U-Z-O?«
Ava: »Tako so mi naročili, jaz tega ne poznam.«

Knjižničarka odtipka: Janko Bluzo, Strežba.
Zadetekov: 0.

Knjižničarka: »Pa ste prepričani, da je Bluzo? Mogoče je pa Bluzó?«

Knjižničarka odtipka: Janko Blusseau, Strežba.
Zadetekov: 0.

Knjižničarka: »Program ne najde takega priimka in tudi jaz še nikoli nisem slišala zanj. Ste prepričani, da imate prav zapisan priimek?«

Ava (zopet in v zadregi): »Tako so mi naročili ...«

Knjižničarka: »Najdem samo Strežbo Janeza Freliha. Boste vzeli to?«

Ava (skomigne): »Pa dajte, mogoče bo pa prava ...«

Ob prihodu domov Ava pokliče Petro, da bi ji razložila, kako je opravila.

Ava: »Imam knjigo ...«

Petra: »Super! Zdaj se pa oglasi pri meni, da ti dam še janko pa bluzo!«

* Janka: *narečni izraz za krilo.*

** *Obrazložitev: Maja je poklicala domov in rekla mami, da potrebuje janko, bluzo in knjigo Strežba. Mama je na listič zapisala: janko bluzo strežba in listič dala Petri. Petra pa je poklicala Avo in ji z lističa gladko narekovala: Janko Bluzo, Strežba.*

Jana Kolarič

EVANGELIJ PO VIDI

Vida je položila dlan na debelo knjigo. Nežno in hkrati lastniško, kot da bi rekla, Ne dovolim, da si te izposodi kdo drug. Nalašč je prezrla lahkotne romančke. Kaj je odločilo pri izbiri? Ali avtor, Nobelov nagradjenec José Saramago (kot se bo prepričevala pozneje), ali pa ji je bil samo všeč portret junaka: fanta s trpečimi očmi in z dolgimi lasmi, preprosto razdeljenimi na sredini belega čela. Na rdeči tuniki zlate verige, kakršnih izvirnik zagotovo ni nosil. Bizantinski slog, najbrž. Enako star kot ona. Torej v Kristusovih letih. No, saj tale na naslovnici tudi JE Kristus. To ve celo ona, brez verouka.

Objela je knjigo in se ozrla po knjižnici. Obiskovalci so si kot mravlje nabirali zaloge poletnega branja. Odnegli jih bodo na morje, v planine, na kmete. Vida je zavidala vsem, ki kam gredo, še zlasti v dvoje (Brane Dolinar: Dvojne počitnice). Ona pa, ona bo ostala kar doma, kot vedno sama. No, s knjigami. Od malega je bila knjižni molj. V knjigah je prehodila vse, česar v življenju ni. Knjige so jo vodile, da se je lahko vedla, kot da bi že kdaj okusila ljubezen, čeprav je še nikoli ni, in kot da bi imela fanta, čeprav ga še nikoli ni. To je njena skrivna bolečina. Zaradi nje je polna temnega hrepenenja (Andre Maurois: Temno hrepenenje), knjižnica pa

je njen prvi, ne šele tretji svet (Suzana Tratnik: Tretji svet). Tolaži se, da je tu tako ali tako vse, kar je. Vse. Tudi Beatli, Tito in ... ona sama (Alenka Pinterič: The Beatles, Tito in jaz). Njen vsakdanji svet lebdi v zraku, Na papirnatih avionih se leti brez teže, na papirnatih avionih nedosežno se doseže. Tako kot pravi neki pesnik (ne neki, temveč Dane Zajc: imena zbirke se ta hip ne spomni).

Medtem ko je čakala v vrsti, je začutila lahen dotik neke roke. »Lahko pogledam,« je za hrptom zaslišala vjudno, skoraj plaho vprašanje nekega fanta. Aha (razočarano), lahko bi si mislila, zanima se za knjigo, samo za knjigo, seveda ne zanjo, nikoli zanjo. »Izvoli,« je rekla. Fant je bil mlajši od nje, visok, vitek, z dolgimi lasmi, zadaj spetimi v čop, v platneni tuniki in starih sandalih. Nekakšen alternativec? Z nasmehom je potrdil njeno knjižno izbiro. Očitno JE alternativec. Hitro je poškilila, kaj drži v rokah on. Quo vadis in Oče. Dva naslova, toda zazdelo se ji je, da sta se zlila v enega. Prvi je bil seveda Sienkiewicz (viš, tudi on je izbral Nobelovca), drugi verjetno Balzacov, seveda pa bi v tem primeru moral biti naslov Oče Goriot, a je, čudno, pisalo samo Oče.

Kot papirnata pilotka je avtomatsko prevedla in zamrmrala: »Kam greš?« On pa se ji je nasmehnil. »Kamorkoli hočeš,« je odvrnil. Pa ne, da je pravkar sprejel vabilo, še preden ga je celo v mislih izrazila? Gotovo ima telepatsko moč. Oba sta se zasmejala, brez zadrege. Gledala sta se, dolgo. Njegove temne

oči so bile vlažne kot od solz. Lepe, tako lepe. Vidim te, Vida, vso, so pele alelujo. Kar izgubila se je v njih.

Niti vedela ni, kdaj in kako je uredila izposojno in si hkrati izposodila še fanta. Povabila ga je k sebi domov. On pa je šel z njo, kot da je to samoumevno. »Ime mi je Jus,« je rekel. »Od kod si?« »Iz Velike Nedelje.« »To je nekje v Prekmurju,« je pomislila. »Nedelja, to ni kraj, to je čas,« je rekla naglas.

Vida vidi nenaden preblisk. Fant ne more biti resničen, se prebudi njen gen za dvom (Nikos Panajotopoulos: Gen za dvom). Kajti na pot ji je stopil enako kot tisti junak iz Kupa laži (Geraldine McCaughrean: Kup laži), v knjižnici. S to razliko, da je Ailsa našla fanta med almanahi o kriketu. In se usodno zmotila pri preverjanju identitete. Na njeno vprašanje, od kod je, je rekel, da iz Readinga. Pa ni bil mišljen kraj, čeprav obstaja. Vsakdo vendar ve, da reading pomeni branje. Ključ je bil tako očitno. Nasede lahko le najstniška deklica, logično. Ne pa ona, 33-letnica. Žal še devica ... In kaj naj pomeni Velika Nedelja?

A gen za dvom se je utopil v prikriti harmoniji (Katarina Marinčič: Prikrita harmonija). Jus je zaživel z njo pod isto streho, jedel njen kruh, pil njegovo vino. Pravzaprav pivo. Najbrž je bioenergetik, si je mislila, kajti vedno znova je osupla ugotavljala, da ima zdravilne sposobnosti. Če jo je bolela glava, ji je položil dlan na čelo in vsa bolečina je izginila, kot bi jo odrezal (Natsuo Kirino: Rez). Njegova

govorica je bila polna podob. Pa tudi ovc, koz, sploh drobnice. Zato je Vida ugibala, da je najbrž študent veterine. Morda tudi teologije, saj je precej govoril o Bogu. A nekako po domače. Brez strahospoštovanja. Bolj kot o očetu. O sebi je bil skromno tiho. In če je bilo pri poročilih kaj o krizi na Bližnjem Vzhodu, kar je bilo skoraj vsak večer, je tako vidno trpel, da se je Vidi zasmilil in je raje ugasnila televizor. Te človeške žrtve, ti potoki krvi, ta razmrcvarjena telesa ... ena sama groza, za katero je sama že otopela, ker se je bila preprosto navadila. On pa je tako nov in svež in čist. Začutila je žgoč sram (Jean Paul Sartre: Gnus).

Rekla je: »Triintrideset let imam, mudi se mi.« Vprašal je: »Kaj?« »Živeti.« Rekel je: »Ko jih bom imel toliko, se bo tudi meni mudilo.« Vprašala je: »Kaj?« Ni odgovoril. Ni bilo potrebno. Zagledala je gosto, globoko temo.

Potem, ponoči ... Tišina je bila tako gosta in tako globoka, da se je zdelo, da bijeta samo njuni srci, njegovo močnejše in hitreje, njeno nemirno zaradi lastne vznemirjenosti. Jus je rekel: »Tvoji lasje so kot čreda koz, ki se zgrinjajo z Gileadske gore.« Vida se je nasmehnila, a ni spregovorila. Potlej je Jus rekel: »Tvoje oči so ribniki v Hešbonu.« Ona pa je zagledala ribnike v mariborskem parku. Tedaj se je Jus počasi zasukal in rekel: »Ne poznam ženske.« Vida je obstala ob robu postelje, ga pogledala ognjevito in nežno hkrati in v tistem trenutku je vedel, kaj hočejo povedati besede kralja Salomona.

»Oblina tvojih bokov so kot koralde, delo mojstrovih rok, tvoje naročje je vrčasta posoda; naj ji ne manjka odišavljenega vina, tvoj trebuh je kup pšenice, z lilijami obdan, tvoji dojki sta kakor dva mladica, gazelina dvojčka.« Še bolje in dokončno pa se je tega zavedel, ko je Vida legla poleg njega, vzela njegove roke v svoje in jih počasi popeljala čez vse svoje telo, Odkrivaj, odkrivaj moje telo.

Ni mu rekla, spremeni me (Andrej Blatnik: Spremeni me), vendar se je to vseeno zgodilo. Počasi, vsak dan malo, kot dolgo potovanje (Jules Verne: V 80 dneh okoli sveta). Dejansko jih je bilo samo pol toliko.

Najprej tri tedne. Nato so ji sporočili, naj knjigo podaljša, in jo je. Sledile so nove tri nedelje. Potem pa podaljšanje ni bil več mogoče. Ko je Evangelij po Jezusu Kristusu vrnila v knjižnico, se je vrnil tudi Jus. V Veliko Nedeljo. V svoj kraj. Mogoče v svoj čas.

Jelka Kos

NOVOLETNO VOŠČILO

ali KAKO JE MEDVEDEK KNJIGCOLJUB
ISKAL SREČNO NOVO LETO

Bil je medvedek in ime mu je bilo Knjigcoljub. Živel je v vasi medvedov, v majhni hišici ob reki. Že od majhnega je izstopal: po vasi se je sprehajal razmišljujoč, sanjavo je strmel v nebo in zvezde in spraševal stare modrijane iz vasi medvedov vse mogoče stvari. Modro in potrpežljivo so mu odgovarjali: »Hmm, zanimivo«, vendar nihče ni mogel potešiti njegove globoke in razmišljujoče narave. Njegovi vrstniki so se igrali, smejali, kovali norčije, ampak on je razmišljal in razmišljal. Tako se je bližal čas medožiča in novega medvedjega leta. Ta čas je bil za vas nekaj posebnega, medvedki so bili razposajeni, igrivi, vas je bila polna zabave in voščil: srečno medvedje leto in vesele medožične praznike. Mali medvedek Knjigcoljub pa je razmišljal in spraševal: »Kaj pomeni srečno novo leto?« Vsi so mu odgovorili: »Nehaj dolgočasiti in se rajši zabavaj.« »Ampak meni ta vaša zabava ne odgovori na vprašanje, kaj je srečno novo leto,« jim je odgovoril medvedek Knjigcoljub. Stari modreci so ga poslali na pot, rekoč: »V jami leta boš našel 365 kamenčkov, ki se imenujejo dnevi. Te kamenčke moraš prenesti v malhi po poti 12 dolin meseca. Na koncu doline dvanajstega meseca boš našel hrib,

kjer bo mavrica. Tam je srečno novo leto. Medvedek se je odpravil na pot s polno malho kamenčkov, si je zbasal v malho, ne da bi jih pogledal, ker se mu je tako mudilo do mavrice. Tekel je in tekel in prispel do mavrice, vendar jo je lahko samo videl, segal je k njej, segal, vendar se mu je izmikala, bila pa je tako blizu. Razočaran je odšel domov, ko je na poti nazaj videl smerokaz, kjer je pisalo »Če iščete odgovore na vprašanje, je tole prava pot za vas – Knjižnica«. Radoveden je odšel po potki, dokler ni srečal stare sove z očali, ki je prebirala časopis. »O, medvedek Knjigcoljub«, je dejala, »pričakovala sem te, sem sova Knjižnica.« »Rad bi našel srečno novo leto.« » Pokazala ti bom. Kamenčke, ki jih imaš v malhi, stresi ven in naredi tole: ko boš hodil po dolini mesecev, se ustavi ob vsakem križišču, vsak kamenček vzemi ven in ga stisni k sebi, ob srce in ga čuvaj, dokler ne pade tema. To delaj pri vsakem križišču, vendar kamenčke pusti tam.« To je delal Knjigcoljub z vsemi tristopetinšestdesetimi kamenčki, dokler ni prispel na hrib do mavrice. Vendar ga mavrica ni več zanimala, obrnil se je nazaj h kamenčkom, ker se je navezal na njih, ko jih je čupal in skrbel zanje. In kaj je zagledal: vseh 365 kamenčkov se je zasvetilo, vsak svoj odtenek barve, vendar je bil vsak samosvoje lep in krasen. Ko je gledal svoje kamenčke, ki jih je doslej čupal, mu je postalo toplo pri srcu in vanj se je naselil čudovit mir. Mavrica ga ni več zanimala, bila je lepa, vendar se je ni več hotel dotakniti, kamenčki so mu

bili dovolj. K njemu je pristopil medvedek normallec in dejal: »Srečno novo leto.« Naš medvedek pa se je samo nasmehnil, kajti odkril je, kaj v resnici pomeni srečno novo leto, zato je voščil

»SREČEN NOV DAN«.

Grega Krže

KAKO SEM SE ZALJUBIL V KNJIGE

Ko mi je bilo deset let, sem zbolel za pljučnico. Vedno sem bil zdrav otrok, ki se je ves čas podil naokrog. Očitno bi tiste zime moral poslušati mater, ki mi je vsak dan posebej zabičala, naj ne pozabim kape in rokavic in naj se vendarle oblečem čim bolj toplo. Mislite si lahko, da je nisem ubogal. Ves ljubi dan sem se po hribu za vasjo sankal oblečen le v tanek pulover.

Dva dni zatem sem z visoko temperaturo ležal v bolnišnični postelji in počutil sem se slabše kot kadarkoli prej v mojem življenju. Pri vzglavju postelje, levo od moje glave, je bilo stojalo z vrečko infuzije, ki je s plastično cevko bila povezana z iglo. Ta pa je tičala v moji levi roki in v vročični evforiji sem ure opazoval kapljanje prozorne tekočine. Na drugi strani postelje je stala majhna mizica, na kateri je bila ogromna skleda sadja. Soba je bila velika, stene so bile pobarvane s tistim groznim odtinkom zelene, ki je rezerviran za bolnišnice in šole. In kar je najhuje, dali so me na oddelek za odrasle, zato nisem imel nobene družbe. Sobo sem si delil s starcem, ki je vse noči smrčal in cele dneve robantil čez vse po vrsti. Poleg njega je v sobi ležal še mladenič, ki je ves čas vljudno kašljal. Pa si tudi z njim nisem imel kaj pomagati. Otroci pač živijo v svojem svetu.

Mogoče je preveč omeniti, da sem se, ko so mi z zdravili nekoliko zbili vročino, pričel dolgočasiti. Bil sem aktiven otrok in vse dneve sem bil na nogah. Razen seveda v šoli, tam sem moral ravno tako pridno kot vsi ostali sedeti za mizo in pisati v svoj zvezek. Da bi kaj takšnega počel popoldne, mi niti na misel ni prišlo. Zunaj je čakalo vse preveč zanimivih stvari, ki si jih lahko počel s prijatelji ali v sili tudi sam. Zato ni čudno, če knjiga ni bila ravno moja največja prijateljica.

Vse do jutra, ko je mati v bolnišnično sobo prinesla velik kup knjig.

Bil sem tako osupel, da sem vprašal: »Kaj je to?«

»Knjige, tepček. Ne reci, da še nobene nisi videl,« je rekla smeje.

»Mami,« sem zavil z očmi. »Vem, da so to knjige. Zanima me, zakaj si jih prinesla?«

»Zato, revež moj mali, da si boš z njimi preganjal dolgčas;« je rekla in jih odložila na mizo.

Sprva sem bil osupel. Lahko bi mi prinesla tudi kakšno video igrico ali vsaj radio s slušalkami. Ko sem ji to povedal, se je le nasmehnila in rekla: »Poskusi, pa boš videl.«

Sedaj me je tega sram, a moram nekaj priznati. Do tistega dne razen šolskih nisem nikoli odprl knjige, kaj šele da bi jo prebral. Kakšen strip ali revijo, to že, a knjige nikoli. Mati mi je, ko sem bil še malček, sicer brala zgodbe za lahko noč, a sem

vedno imel rajši risane filme na televiziji, zato se z branjem ni prav posebno trudila.

Tako ni čudno, da je bilo že zgodnje popoldne, preden sem v roko prijel prvo knjigo in takoj sem opazil, da je bila izposojena v knjižnici. Na prednji in zadnji strani je imela nalepko z nekimi številkami, v notranjosti pa je bilo več strani ožigosanih. Naslov knjige je bil *Tovarišija Petra Grče*.

Odsotno sem jo listal in opazil, da je ilustrirana, zato sem najprej pogledal vse slike in ena izmed njih mi je bila tako všeč, da sem pričel brati zgodbo. In še preden sem se dobro zavedal, je bil večer in prebral sem slabo polovico napete zgodbe o popravilu starega mlina. Dokončal sem jo že naslednjega dne in takoj v roke prijel drugo knjigo, *Oslovska leta*. Ta je bila še boljša in ilustracije sem le preletel, tako močno sem se zatopil v opise lumparij, ki so jih zganjali tisti otroci v svoji šoli.

Bilo je čudovito, popolnoma sem pozabil kje sem, pozabil sem pljučnico, infuzijo in starca, ki je robantil v sosednji postelji. Kot bi bil začaran, sem obračal liste, lačen spoznanja, kaj se bo zgodilo na naslednji strani, v naslednjem poglavju in kako se bo vse skupaj končalo.

Če se nisem ujel na prvi dve, sem se vsekakor ujel na tretjo. Danes vem, da je to ena najboljših knjig za otroke in se niti čudim ne, da sem se takrat počutil, kot bi odkril nov svet. Naslov knjige je bil *Veter v vrbah in ob branju fantastičnih prigod*

živali, ki so govorile, se zapletale v dogodivščine in celo počele neumnosti, sem bil izgubljen.

Mislím, da je mati takrat nalašč prinesla knjige, za katere je vedela, da mi bodo všeč. Po povratku iz bolnišnice sem začel redno zahajati v knjižnico in večkrat se je zgodilo, da sem domov prinesel knjigo, prebral nekaj strani in jo ponovno odložil. Če bi mi mati prinesla kup takšnih knjig, se najbrž nikoli ne bi zaljubil v branje. Tako pa je knjižnica postala kraj, ki sem ga redno in rad obiskoval in to počnem še danes.

Bilo je kak mesec po vrnitvi iz bolnišnice, ko sem prvič stopil v knjižnico. Seveda smo jo imeli tudi v šoli, a bila je majhna in nezanimiva, knjižničarka pa stara in zoprna, zato tja nisem zahajal.

Mama mi je prejšnjega večera podarila knjižnično izkaznico in takoj po šoli sem se kar sam podal v bližnje mesto. To so bili časi, ko smo otroci naokrog pohajkovali kar sami, zato ni bilo nič kaj nenavadno, da sem sedel na avtobus in se odpeljal.

Nisem dobro vedel, kaj pričakovati, zato sem velika vrata, ki so se odpirala v knjižnico, odprl s strahospoštovanjem in, ko sem vstopil, obstal nem in velikih oči. Vse tiste knjige, vsi tisti čudoviti svetovi, ki čakajo na odkritje.

Počasi sem se približal pultu in na svoje veselje sem tistega dne odkril, da niso vse knjižničarke take, kot je bila tista v naši šoli. Mlajša izmed dvojice me je popeljala naokrog in mi razložila, kje

in kako lahko poiščem knjigo, ki bi jo želel brati. »Seveda me lahko vedno tudi vprašaš, če te bo kaj zanimalo,« je rekla prijazno.

Od tistega dne naprej sem redno, skoraj vsak teden, zahajal v knjižnico. To ne pomeni, da sem se nehal poditi naokrog, nikakor ne. Še vedno sem najbolj užival ob igrah pri potoku, kolesarjenju, igranju nogometa in nasploh vseh stvaréh, ki jih otroci počnejo zunaj. A vsak večer, preden sem ugasnil luč in se zazibal v spanec, sem prebral vsaj nekaj strani. Tudi deževni dnevi so bili manj turobni z dobro knjigo v rokah.

Matere sicer nikoli nisem vprašal, zakaj mi je v bolnišnico prinesla ravno tiste tri knjige. Ni je bilo treba vprašati, kajti vedno, ko me je videla s knjigo v rokah, se je nesramno nasmehnila, v očeh pa se ji je pojavil prav poseben blesk. In še danes sem ji hvaležen zato, da mi je pokazala svet, ki je tako drugačen od tistega, v katerem sem živel dotlej.

Staša Lepej

CAMINO, MOJA SAMOTNA POT

Pred nekaj leti mi je srečanje v knjižnici spremenilo življenje. Pritečem v knjižnico in na pult položim vrnjene knjige. V naglici se knjige raztresejo po tleh. Ko jih pobiram, se skloni k meni slok dolgin, ki ga dotlej še nisem videla v naši knjižnici in tudi ne v našem mestu. »Živjo, včasih so gospodične metale bele čipkaste robčke na tla, če so hotele pritegniti pozornost, danes pa knjige, a ne?« me hudomušno vpraša.

Moški, ki mi je pomagal pobirati knjige, je bil Miran Sagmeister, svetovni popotnik, ki je prinesel v našo knjižnico prospekte za svoja potovanja. Miran me je povabil, naj pridem kdaj na kakšno od njegovih predavanj. Ravnokar pa se odpravlja na Camino.

»Kam?« začudeno vprašam.

»Na Camino, na starodavno romarsko pešpot, ki vodi 800 km od francoskih Pirenejev čez celo Španijo do Santiaga de Compostele.«

»Kako 800 km? Z avtom, vlakom?«

»Ne, peš!«

»Peš? Si popolnoma znorel?«

Čez kak mesec, spomladi l. 2000, se je Miran res odpravil na Camino. Takrat sva si že živahno dopisovala preko elektronske pošte. Njegovo hojo

sem spremljala preko sms-jev, ki mi jih je pošiljal z romanja. Na zemljevidu sem očarano strmela v prehojeno pot. Ko sem prvič slišala za Camino, je nekaj »udarilo« vame. Enkrat moram tudi jaz oditi tja!

Kaj pripelje žensko srednjih let, s skoraj odraslim otrokoma, popolno nešportnico, k odločitvi, da prepešači 800 km in zamenja ležerne počitnice za 30-dnevno hojo? Po vseh kriterijih mojih bolj športnih znancev sem popoln antitip človeka, ki bi se lotil takšnega podviga. Od jutra do večera sedim za računalnikom, med tednom je moja edina rekreacija brkljanje po lončnicah in vrtenje kuhalnice, ob koncu tedna pa kratki pohodi v bližnje hribe. Za aerobiko imam premalo smisla za ritem, joga me dolgočasi, do bazena je predaleč... Če hodim z drugimi, se težko prilagajam njihovemu tempu. Skratka, ne ljubi se mi migati in skrbeti zase. Moje telo so obtežila leta, otroci, sedeče delo in premalo aktivnosti. Sem tipična zaposlena gospodinja, katere mesto naj bi bilo za štedilnikom.

Do takrat, do srečanja z Miranom v naši knjižnici.

Čez šest let sem že sedela na vlaku za Španijo in v naslednjih tridesetih dneh prehodila celotni Camino, vseh 807 km. Romanje je bilo težko, na trenutke so bili telesni naporji neznosni. Težko sem prenašala hudo vročino, težko dež, ki je neusmiljeno bičal v obraz, me premočil do kože in prašne kolovoze spremenil v blatno brozgo. Noge

so otekle, krasili so jih krvavi žulji, gležnji so bili kot buhteljni, vnel se mi je živec na nogi. A me ni nič zaustavilo. Vsak korak mi je utrdil noge, podplate, mišice, predvsem pa voljo. Moj moto je bil: »Ne tarnaj nad težavami. Le kdo jih nima? Sprejmi za dobro vse, kar se ti bo zgodilo: žejo, lakoto, bolečine, veselje in žalost. Uživaj v tišini. Uživaj v naravi. Vohaj, okušaj, pobožaj drevo, polulaj travo, okoplji se v reki, prepusti se soncu, vetru, dežnim kapljam... Odpri oči, ušesa in srce.«

Še vedno ne znam odgovoriti na vprašanje, zakaj sem odšla na Camino in kaj mi je romanje prineslo. Vsakdo od nas stori kdaj kaj takega, česar si ne zna razlagati. Na Caminu je toliko romarjev, ki hodijo in prehodijo pot, da se mi zdaj pravzaprav ne zdi nič posebnega, da je uspelo tudi meni. Če pa pomislim, da je Camino vendarle 800 kilometrov hoje in da sem ga prehodila sama, sem vseeno malce ponosna nase.

Če ne zaradi drugega, je bilo vredno iti na Camino zaradi sms-ja mojega najstniškega sina, s katerim se s težavo prebija skozi puberteto. Njegovo sporočilo je bilo vredno vsake kaplje potu, vsake boleče mišice in vsakega krvavega žulja. Napisal mi je: »Mami, nikol si nism mislu, da ti bom mogu kdaj rečt, de te pugrešam, ampak zdej ti murm povedat, da te res pugrešam in de kumi čakam, da prideš domov. Vse je prazn brez tebe.«

Za človeštvo je popolnoma nepomembno, ali je neka pot prehojena ali ne. A zame je bil Camino

moje notranje potovanje. Molitev, merjena s koraki. Potovanje in čiščenje duše, iskanje najglobljega duhovnega smisla in samopoznanja. Uresničitev sanj. Uživanje narave in tišine. Odprla sem oči, ušesa in srce.

Premlela in podoživela sem svoje življenje, pospravila spomine. Spoznala, da ne bi želela živeti bistveno drugače kot živim, da je pot, po kateri hodim, zame edino pravilna. Ta pot me je učila sprejemanja, učila me je živeti in uživati tukaj in zdaj.

Če ne bi bilo tistega srečanja z Miranom v knjižnici, če ne bi imela rada knjig.... Če...

Amedeja M. Ličen

ČRNA SKRIVNOST V NEBEŠKO BELINO OVITA

Izmenično je opazovala vedro nebo in svoje nožne prste, ki so se pretegovali v belih športnih sandalih, dokler je ni zmotil površno lakiran levi sredinec.

Na nebu me ne moti nič.

Veter ji je v nežnih sunkih poljubljal lica in ji tiščal rahlo posrebrene kodre v oči, kar mu je nekoliko zamerila.

Le zakaj nagajivi veter raje ne zabriše letalskih sledi?

Modrino nad njeno glavo so sekale bele črte, ki so samozavestno vztrajale v nenavadnih oblikah, podobnim pentagramom, črkam kabale in drugim skrivnostnim simbolom.

Ali ni v navadi, da letala letijo naravnost in ne po tako zapletenih poteh?

Očitno je še vedno tako, se je potolažila, ko je s pogledom pospremila bahatega belega ptiča, ki je rezal oprano nebo. Za njim se je vila bela črta, ki se je zlagoma razlivala v prijazne ovčice. Ena za drugo so zapuščale čredo in izginjale po njim lastnih poteh.

Če izpušna sled izpuhti prej, preden letalo prekrižari nebo, le kaj potem pomenijo oni čudni liki, ki vztrajajo in vztrajajo? Kljubujejo fiziki zračnih tokov in se mi smeji v obraz.

Le kaj bi to lahko bilo?

Vajena hitrih odločitev je sklenila, da bo nemudoma poskusila najti znosno razlago.

Ljudi, ki so jo obkrožali, je delila na štiri skupine: na tiste, ki jih ne zanima nič, na tiste, ki jih zanima vse, na tiste, ki se zanimajo le zase in na tiste, ki se zanimajo za druge. Predvsem slednji jo znajo nagraditi z novo težavo.

Le kaj naj s to druščino?

Odkar se je njeno zadnje raziskovanje o alarmantni količini ženskih hormonov v okolju in posledično tudi v pitni vodi zelo klavrno končalo, je bolj preudarna.

Poskusila bo z internetom. Zamudno brskanje po strokovni literaturi ji krade čas. Čas je denar, ta sveta vladar.

Vladarje in ostale avtoritete resnično slabo prenašam.

Ozrla se je po klopcah v parku, po skupinicah, ki so premlevala bog ve kakšne nepomembnosti in po zamišljenih samotarjih v debelih nogavicah, ki še niso opazili, da je zima mimo.

Delili so si nekatere privilegije, kot so udobni bivalni pogoji in spodobna hrana, to pa je tudi vse, kar imajo skupnega. Ona je naredila tvegan korak dalje in si izborila še marsikaj, o čemer lahko drugi le sanjajo.

Ali pa ti ljudje sploh ne sanjajo več?

Čudne bele črte, ki so se ji posmehovale z neba, so jo prisilile, da je prekinila jutranji odmor in se vrnila v stavbo.

V svojem nadstropju je opazila Marušo.

Očitno se je moja zlata ribica odločila prekiniti dolg dopust.

Maruša si je na avtomatu pripravljala kavico in jasno je bilo, da bo sledil obred z obvezno cigareto, zato jo je nagovorila:

»Lahko ta čas, ko boš ti uživala v zastrupljanju, poiščem neki strokovni priročnik? Ravno kar sem sredi dela.... Vem, da niso uradne ure, vendar je jutri daleč... Predaleč.«

Maruša je malomarno prikimala, izvlekla iz žepa šopek ključev, ki bi ji ga zavidali pazniki na Dobu, jih ji izročila in odhitela.

Čeprav Maruša spada med tiste, ki jih zanimajo izključno drugi in je za to tudi plačana, med njima vlada tiho spoštovanje in sramežljiva želja, da druga drugi ustrezeta.

Popolnoma dovolj.

Praznina hišne knjižnice je na vratih dahnila svojo ledeno sapo v njen obraz. Sedla je za pult, vnesla geslo in se hitro lotila brskanja po spletu.

Oblaki, nenavadni vremenski pojavi, črte, izpušni plini.

O tem je veliko preveč napisanega, da bi bilo mogoče v kratkem najti tisto; kar jo je zanimalo.

Morala bo biti bolj natančna, v petnajstih minutah ji ne bo uspelo, če nemudoma ne najde prave besedne zveze. Še nekaj poskusov.

Nenavadne letalske sledi.

Nič uporabnega.

Kemični oblaki.

Odprla je naslednjo stran.

Pravo stran.

Začutila je prijetno vročino, ki se ji je iz potnih dlani razširila v glavo. Preverjeno prinaša nekaj novega, zanimivega.

Nevarnega.

Prednjo se je razgrnilo besedje o kemičnih repih, kot v tujini pravijo tam že poznanim nenavnim letalskim plinom.

Hitro jo prebiral tuje in domače prispevke. Tako hitro, kot zna samo ona. V spomin si je od-tisnila ključne besedne zveze, pojme in dejstva, ki jih je sproti pretipkavala v nov dokument in jim dodajala svoje ugotovitve.

Nevarna kemična sestava goriv vojaških letal Nata.

Ameriški načrt za zmanjšanje ozonskih lukenj in hlajenje ozračja, ki z uplinjevanjem kemičnih zmesi uspešno krpa ozonske luknje.

Ni čudno, da jih briga za omejevalni Kiotski sporazum, našli so bližnjico. Kot vsaka bližnjica tudi ta za sabo pušča nekaj malega kolateralne škode.

Enormne koncentracije nevarnih kovin, ki jih pršijo po nebu.

Spraševala sem se, od kod nenavadno povečanje astmatičnih napadov in težav z dihanjem pri celotni populaciji?

Z genetskim inženiringom pridobljeni biološki agensi.

Ti so dovolj verjetni povod za nove in nove virusne bolezni.

Uničevanje poljščin in zastrupljanje vegetacije.

Priče smo masovnim pomorom čebel.

Nevarnost za vsa živa bitja zaradi negativnega vpliva na DNK in zaskrbljujoči stranski učinki, ki jih bodo bolje spoznale šele naslednje generacije.

Neznatne spremembe genske zasnove lahko povzročajo rakava obolenja in preobčutljivost na viruse in bakterije.

Zdravljenje atmosfere po skrivnih vladnih programih.

Zdravijo atmosfero in ubijajo življenje.

V Sloveniji kemični repi niso opaženi.

Do tega lepega sončnega dopoldneva sem bila prepričana, da živim v nebesih na zemlji.

Izvedela je dovolj. V dokument si je prepisala naslove tujih spletnih strani, na katerih je zasledila zastrašujoče članke neodvisnih raziskovalcev. Odposlala je elektronsko pošto s spletnimi povezavami in priponko na Boštjanov naslov.

Poslala jo je tudi sama sebi. Izkušnje so jo naučile, da je nevarna razmišljanja modro shraniti globoko v zapletenih mrežah svetovnega spleta.

Za sabo je izbrisala sledi o neusmiljenem iskanju neprijetnih resnic in smuknila na hodnik.

Ravno prav, Maruša se je vračala na svoje delovno mesto. Nikotinsko potešena ji je namenila odsoten nasmešek, ki ji ga je v duhu njunega tihega pakta o medsebojni strpnosti prijazno vrnila istočasno s ključi.

Hvala.

Umaknila se je v miren kotic in na mobilcu odtipkala znano telefonsko številko.

»Pozdravljen, Boštjan. Saj veš, kdo sem? Tako je, tista z kemijskega inštituta. Spet imam nekaj zate. Če si dovolj pogumen, da vtakneš nos ...

... vseeno, lahko te hitro utišajo.

Če bi videl mene ...

Pojdi iz pisarne na parkirišče in si oglej nebo. Vzemi si čas. Seveda zdajle, takoj zdaj! Fotografiraj. Preberi članke, ki sem ti jih poslala in moj komentar. Seveda lahko vse uporabiš! Ti odgovarjaš.

Ob takšnem navdušenju pričakujem, da bo do konca tedna objavljeno. Adijo!«

Izklopila je telefon in se pomirjena odpravila v skupno sobo, kjer si bo privoščila sproščujoč klepet z nekom. Z nekom, ki se zanima le zase.

Majhno laž, ki si jo večkrat privoščila, si je že davno odpustila.

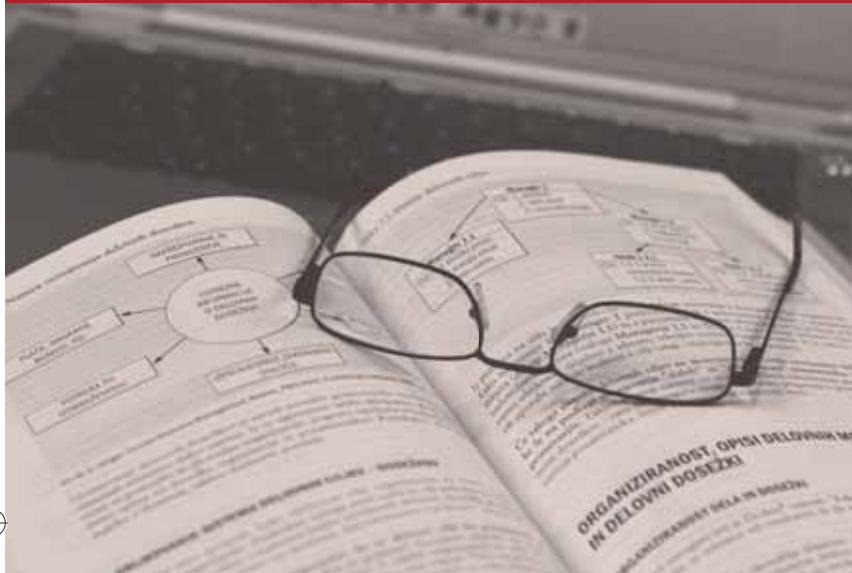
Že nekaj let ne dela več na inštitutu. Le kateri novinar bi resno jemal njene genialne raziskovalne utrinke, in jih poleg tega tako goreče prodajal za svoje, če bi mu priznala, da se njegov skriti, a koristni vir informacij ponovno zdravi na psihiatrični kliniki?

Zdaj se bo potuhnila za nekaj časa. Njeni, s potrpljenjem in taktom pridobljeni privilegiji, žal niso raztegljivi v neskončnost.

Hvala ti, zlata ribica, lahko odplavaš nazaj na odprto morje!

Minka Marija Likar

ZORA

V oktobru sonce izgubi že veliko svoje moči. Popoldne se dokaj hitro prevesi v večer. V stanovanjih se prižigajo luči, spuščajo se okenske rolete in tako nastaneta dva svetova. Tisti zunanji je hladen, ko vse postane skrivnostno tiho in očem prikrito. Drugi je znotraj bivalnih prostorov; topel, domač a prostorsko omejen. Vse več je večernih ur, ki jih je treba zapolniti ter se z nečim zaposliti. Človek mora iti spat utrujen, sicer je noč lahko zelo dolga, predolga.

S temi mislimi se je soočala Zora, ko je zagrijala okno svoje male sobe. Bila je invalidsko upokojena, sicer po letih še mlada, razgledana in bistra ženska, a telesno omejena v gibanju. Preko poletja je večino časa preživela na prostem. Tenkočutno je opazovala okolico, od drobnih živali do različnih rastlin ter vremenskega dogajanja in spreminjanja. Zнала si je poiskati mirne kotičke v naravi, ni ji bilo dolgčas, čeprav ni imela svoje družine. Rada se je tudi pogovarjala z mimoidočimi, ki so jo večinoma že dolgo poznali. Nikoli pa ni bila vsiljiva, niti ni tožila o svojih tegobah. Kljub številnim zdravstvenim težavam je njen obraz izžareval pristno vedrino in prijaznost, bila je družabna, umirjena. Skoraj vaško predmestje je bil ves njen svet. S tem je bila sprijaznjena.

Nastopila je koledarska jesen.

V tistem času so v predmestju kjer je živela, dogradili prizidek k večnamenski stavbi. V njem je dobila prostor tudi Ljudska knjižnica. Vrh vsega je bilo dobro, da je bila stavba v bližini Zorinega stanovanja. Ona je bila najbrž ena tistih, ki se je te pridobitve najbolj razveselila.

Preko poletij je iz Ahačičeve knjige o zdravilnih rastlinah in čajih po bližnjem polju in obronkih poiskala mnoge zdravilne zeli. Kar nekaj jih je tako nanovo spoznala. Za mnoge rastline, rastoče v okolici v tej knjigi ni bilo razlage.

Že ob prvem obisku je v knjižnici najprej poiskala Botanični oddelek, polico z zdravilnimi zelišči. Neverjetno, koliko gradiva je bilo! Ker je težko stala in hodila, se je kmalu usedla v oblazinjen dvosed - morda pripravljen prav zanjo - kjer je v miru prelistavala tudi razne revije in prebirala gradivo. Vsake knjige seveda ni nesla domov. Je pa včasih del nepoznane rastline kar izruvala in jo prinesla s seboj v knjižnico. Kadar je imela prijazna knjižničarka čas, se je usedla poleg nje in še skupaj sta vzorec in razlago zanj poiskali na knjižnih straneh.

Lokalna knjižnica je bila spočetka odprta le enkrat tedensko. Zora se je teh popoldnevov veselila, vedno je bila tam med prvimi obiskovalci. Če je prišla kdaj bolj pozno, jo je že celo knjižničarka pogrešala.

Vse dopoldne je deževalo. Gosta megla je ležala pri tleh in sonce je posijalo komaj zadnjo uro pred zatonom. Zora je počakala, da se je zvedrilo. V torbi je že imela pripravljene prebrane knjige, izkaznico, dežnik in očala. Vedno je bila skrbno urejena, svoje telo in obraz je negovala, kolikor je pač mogla. Gospa Sonja, knjižničarka, jo je takoj prijazno pozdravila.

»A veste, da smo spet dobili nekaj novih knjig, morda bo tudi kaj za vas!? Trenutno imam še precej dela, da vse uredim. Zagotovo bova še potem kakšno besedo rekli, kajne?«

»O, hvala, hvala, saj se že kar znajdem med knjigami. Vsega zanimivega je toliko, ne vem, če bom uspela vse prebrati ...« ji je Zora med smehom zadovoljno odvrnila in previdno oddrsala med knjižne police. V tistem času je bilo v knjižnici največ mamic z otroki, ki so si nabirali kar polna naročja lepih slikanic in pravljič. Nekaj dijakov je zase iskalo obvezno šolsko čtivo. Pa tudi nekaj okoliških upokojujencev se je že privadilo na obisk knjižnice. Izbira je bila pestra, res škoda, da je bilo še premalo ljudi z bralnimi navadami in potrebami po izobraževanju.

Zora se je, z očali na nosu, kot pravi knjižni molj zatopila v knjižne hrbte. Najprej si je izbrala Leksikon alpskih rastlin in se z namenila na 'svoj' dvosed, da bi ga v miru prelistala. Od presenečenja je kar težko zaustavila korak - na dvosedu je že sedel neznani gospod, zatopljen v knjigo.

»Oprostite ...,« je Zora rekla zbegano. Dotlej na tistem stolu ni bilo nikoli nikogar. Gospod si je snel očala, vljudno vstal in ji z uglajeno kretnjo podal roko.

»Klemen sem. Oprostite, najbrž sem zasedel vaš stol. Nisem od tu, pri sinu sem na obisku, a je vse dneve zdoma. Videl sem, da je v kraju nova knjižnica in sem vstopil.«

»Jaz sem Zora. Kar v miru sedite, nikjer ne piše, čigav je sedež,« mu je v nerodnosti in razdvojena od presenečenja odvrnila ter se ozirala, kam bi se umaknila.

»Gospa Zora, saj je tukaj dovolj prostora, če vas ne motim s svojo prisotnostjo.« Usedel se je čisto h kraju. »Le prisedite, nič vas ne bom motil. Veste, nekoč sem bil logar, tamle sem našel zelo zanimivo knjigo o tukajšnjih gozdovih. To me res zanima.« Nekoliko je oklevala, a prostora je res bilo dovolj. Najbrž bi bil gospod, kako se je že predstavil ... užaljen, ko bi videl, da ji je sedaj odveč sedeti zaradi njega tu, kamor se je bila že namenila.

»Saj ne bom dolgo ...,« se je izmotavala, ker ni našla primernega opravičila. Dan pred tem je bila na obrobku gozda opazila nepoznano zanimivo vzpenjalko, sicer že skoraj brez listja. Sosed je rekel, da je to kovačnik. Sedaj je želela o njej kaj več izvedeti iz knjige.

K ... k ... ko ... kovačnik.

Kovačnik ali kosteničevje raste ponekod ob mešanih gozdovih, ovija se po grmovju ali se plazi po tleh ...

»Vidim, da tudi vas zanima življenje narave,« je Klemen od strani pokukal v njen leksikon, ker ni mogel prikriti radovednosti, o čem Zora s takim zanimanjem zre vanj.

»Ja, nekoliko že,« je bila redkobesedna. Zato jo je pustil v miru. Ko je odhajal, jo je še enkrat bežno pozdravil.

Naslednjič je bil njen stol prazen. Kar prav ji je bilo, že dolgo je bila vajena delati družbo le sama sebi. Preden je zapustila svoj 'kot', se ji je Klemen spet - z odprto knjigo v roki - približal.

»Saj mi dovolite, gospa Zora?« je gibčno pokazal na prazen prostor ob njej. Pokimala je, skoraj je že nameravala iti, mračilo se je, a najbrž bi on mislil, da je vstala zgolj zaradi njega.

Ne bi bilo vljudno. Zato je knjigo še enkrat počasi prelistala. Klemen se je udobno namestil na sedežu, prekrižal noge na kolenih in se zatopil v branje. Njegovi komolci so se nehote razlezli, preko naslonjala, preko druge polovice in njegov pulover se je dotaknil njene roke. Hitro se je odmaknila še bolj v kot in gospod se je z nasmehom opravičil za nerodnost.

»Oprostite! Veste, kadar se poglobim v branje, pozabim na vse. Zares veliko berem, kaj pa hočem. Mi ni tako dolgčas. Sin mi pravi, naj ostanem kar

pri njem, da bo imel vsaj prezračeno stanovanje in nekaj tople hrane, ko šele zvečer prihaja domov. Veste, tako je pač z nami, starimi samci ...« Duhovitost je izzvenela bolj trpko. Že se je zbal, da jo s svojo razlago dolgočasi. »Ah, oprostite ...«

»Če radi berete, potem imava zagotovo nekaj skupnega, gospod ...«

»Klemen sem, nič gospod.«

»Meni ta knjižnica res veliko pomeni, v njej sem skoraj tako dolgo kot gospa Sonja. Saj jo poznate, kajne, našo prijazno knjižničarko? Kmalu bo morala za nami zakleniti vrata.« Poglejala je na uro. Še kakih petnajst minut je bilo do tedaj. Tudi temu gospodu se očitno nikamor ni mudilo. Kazalo je, da bi se rad pogovarjal. Zakaj pa ne, se je v mislih neverjetno hitro odločila, ali se sprijaznila s ponujeno situacijo Zora. Tudi njej se prav zares ni nikamor mudilo.

Čez čas so, zaradi večjih potreb, razširili odprtost knjižnice na dva dni v tednu. Tega sta bila še posebno vesela Zora in Klemen. V knjižnici kot njunem tretjem, najprijetnejšem prostoru, sta se lahko srečevala pogosteje! Vedno sicer z vzrokom, da sta tu poiskala in našla zase zanimivo branje, a oba sta dobro vedela, da je tisti oblazinjeni dvosed, tisti kotiček v knjižnici dobil pravi smisel šele tedaj, ko sta tudi svoje misli, razmišljanja, besede in čas lahko delila drug z drugim.

Nič ni bilo Zori odveč, ko se je Klemen z odprto knjigo v roki usedel poleg nje in se je njegov

komolec dotaknil njenega. V trenutku je začutila, kako njegova toplota, kot nekakšna nova energija prehajala v njeno telo. Čisto pri miru je sedela in se prepustila nežnim občutkom zadovoljstva. Začelo se ji je dogajati nekaj, kar se ji ni dotlej nikoli. Kar nekajkrat je morala prebrati isti stavek, preden je dojela in razumela njegovo vsebino ...

V začetku aprila sonce dobi že veliko svoje moči. Popoldnevi so daljši, toplejši. Po obronkih in obrobkih gozda je že vse zeleno.

Zoro in gospoda Klemena pogosto videvajo, kako se počasi sprehajata po travnati poti in z zanimanjem opazujeta novo rast, tik ob sebi, ali se ozirata tja čez, po gozdovih.

Še vedno dvakrat tedensko prihajata v knjižnico na 'njun' dvosed.

Knjižničarka Sonja mimogrede opazi, da z zanimanjem skupaj listata iste knjige. Veseli se z njima in ju ne moti.

Mirana Likar Bajželj
GOSPODIČNA

Cika cok, cika cok gre po mestu, sliši pa mein Gott, mein Gott, čeprav so tisti, ki so tako vzdihovali za njo že zdavnaj za vedno utihnili. Zelen kostim je svoj čas pobral vse razpoložljive poglede, in ko ji ga je krojač pomerjal, so se mu roke tresle, pa sploh ni vedel, da je edini moški, ki se je dotika in še manj, da je za dolgo tudi zadnji. Ta bo sicer zdravnik v hiralnici, ki se ji reče dom, ampak tako daleč še nismo. Pod roko ima podolgovato torbico iz šantunga, v njej pa dokument, ki mu pravi legitimacija, denarnico, v kateri je že sedma vrsta denarja odkar bolj ali manj ve zase, ali je potem kaj posebnega, če se ne znajde z njim, in košček kruha, ki ga je dobila pri kosilu, ki mu pravi abonma.

Noge jo same nesejo domov. Ulice so vsak dan nove in druge, tudi doma je čisto drugače, ampak nekako ve, kam mora, nevidni kompas vgraviran v kosteh jo nosi, da vedno nekako pride, dvakrat na dan ponavadi, včasih, če ima srečo, da sreča kakšnega tujca, ki jo po nemško vpraša za pot in mu jo gre sama navdušeno pokazat, tudi samo enkrat, se je pa zgodilo, da se je pojavila tudi trikrat v enem dnevu. Ko pride, prelista nemške revije, včasih vzame s police tudi kakšno knjigo, večkrat pa samo sedi in ovohava zrak. Ni pomembno, kolikokrat so prezidali prostore, zamenjali pode, kolikokrat

in kako prebarvali stene. Okna so ostala na istih mestih. Svetloba je ostala enaka in njen vonj je tak, kot je bil takrat, ko je bila tu še njena otroška soba, ne pa knjižnična čitalnica. Ona ve, da se pod sedanjim opleskom skrivajo zlata sonca in srebrne lune na temnomodri podlagi. Izbrala jih je mama, valjčke so pripeljali z Dunaja. Sonca za brata, lune zanj, pa ji ni treba niti zapreti oči, da vidi prostor, kot je bil nekoč, dve beli postelji in dve beli omari, zavese, ki jih poganja veter, breze, ki šumeče veje stegujejo v prostor in vrabce, ki kriče razbijajo po žlebovih. Čeprav so okna zdaj brez zaves, so breze še vedno tu, žlebovi in vrabci pa tudi.

Knjižničarke in knjižničar jo poznajo, vsi vedo da je bila njihova knjižnica nekoč last njenega očeta in še prej njenega deda, vedo, da je bila lepotica za katero so vzdihovali oficirji na ulici mein Gott, mein Gott in kasneje kakva ljepotica, kakva ljepotica, tudi še ni začela sezuvati čevljev, dvigati nog na stol, spati z odprtimi usti in zobno protezo postrani, nismo še tako daleč, še imamo čas za lužo pod stolom in knjižničarkin vzklik pokličite policijo, zato jo pustijo, da sedi tam, čeprav je s svojim nenehnim vihanjem nosu in ukazovalnim vedenjem neprijetna. No, saj, knjižnica je javna, pride lahko kdor hoče, pa tudi čitalniško statistiko jim dviguje, izposojevalne pa ne, ker si nikoli ničesar ne izposodi, nikoli ničesar ne odnese v majceno stanovanje, kjer živi. Le malokdo pa še ve, da se v knjižnici ni le rodila, da je v njej tudi delala in si zaslužila

pokojnino, tako stara je že. Tisti, ki so bili njeni kolegi, so že zdavnaj obmirovali. Gospodična ima od vsakodneвно prehojenih razdalj srce kot konj in ne more mirovati. Vsak dan išče nekaj, kar je izgubila, pa ne ve, kaj je to.

Smo na ulici, tlak je sicer drugačen in barve spremenjene, ampak to je ulica, ki od zmeraj vodi domov. Gospodična pozna vsako razpoko v pločniku, vsak litoželezni kanalizacijski pokrov. Ve, pred katerim vhodom raste portolak, čeprav ga že zdavnaj ni več, je za gospodično še tam. Tudi vrt okoli knjižnice je še, miže bi našla trpotec v kotu in izrojene jagode pod brezo, napol trhel ostanek lesene klopce, na kateri je s cvetovi krasila potičke iz mivke.

Gre mimo knjižničnega pulta, pa po nemške revije in vohat zrak v otroško sobo.

Diši tako kot tistega jutra, ko je vanjo vstopil oče, Otmar Steinmayer, jo prijel za brado in ji povedal nekaj stvari. Da je mama za vedno odšla, da Steinmayer ne joče in se ne smeje pred drugimi, ker mu ljudje solze privoščijo in nasmeh zavidajo, da je Steinmayer stolz, da je ona Steinmayer in da bodo zdaj že kako. Bila je stolz in ni jokala.

Niti takrat, ko je edini resen snubec povedal njenemu očetu, da je pravzaprav ne more vzeti, ker ne zasluži niti za njene obleke, kaj šele za njeno lepoto, bilo je ravno tam, v sprejemnici, kjer zdaj stojijo računalniki, ona pa se je skrivala za vrati in

rekla samo pah. Prišla je vojna in po vojni svoboda, očeta in brata so odpeljali, hiša Steinmayerjev je bila le premogočna, in njena teža je pod seboj nekje okoli Teharij pokopala gospodičninega brata in očeta. Ni jokala, zato se je ni nihče bal, smejala pa se tudi ni, ker se ni mogla in znala, zato so ji zapupali, in jo pustili pri miru. Steinmayer je stolz, si je ponavljala, ko je brala papir, ki jo je obveščal, da njihova hiša ni več njena, ker je narodni sovražnik in bo od zdaj narod v njeni hiši uredil knjižnico.

Licej, kamor jo je oče poslal, da bi jo pripravili za meščansko soprogo, se je izkazal za blagoslov, znanje nemščine je predstavljalo rešilno pot skozi razmaknjeno rdeče morje.

Dobila je službo v knjižnici in stanovanjce v starem delu mesta. Vsak dan je odpirala domača vrata, njena dlan je gladila leseno držalo stopniščne ograje, očetove besede pa so krotile jok in smeh.

Vse dni je ostajala v službi. Prva je prihajala in zadnja odhajala. Pisala je pisma v tujino, saj jih nihče drug ni znal, medknjižnično izposojajo pa je bilo potrebno šele uvesti. Bila je katalogizatorica in skladiščnica, prevajalka in dokumentalistka, ko pa je zmanjkalo dela, so prišli študentje, da jim je pospregala nemške glagole in posklanjala samostalnice, da je pogladila njihovo sintakso in svetovala pri seminarskih nalogah.

Ker ni jokala in se smejala, ker je bila stolz, se noben moški ni domislil in se je dotaknil.

Desetletja so minevala kot leta, leta kot dnevi, dnevi kot minute. Ko je gospodična posignirala vse knjige, ponaročila vse revije, pogladila vse slovnične robove oglate nemščine, je bila stara in upokojena.

Ampak, kako naj zapusti hišo, v kateri se je rodila? Gospodična je še vedno hodila v knjižnico vsak dan in delala tisto, kar je delala že prej, dokler je šlo, potem pa je samo vohala zrak in listala revije, ter se spominjala klopce in potičk, pa očeta in brata, ugibala je, kje je stala komoda in kje kanape in zakaj naenkrat v knjižnici vsi gledajo vsako svojo televizijo.

Vsak dan je bila bolj zmedena in končno je prišel tisti krik, pokličite policijo. Prišla je policija, pripeljala je socialno delavko, ta je poklicala hišnico in gospodična je bila sprejeta. Demenca in izčrpanost, je ugotovil zdravnik, ampak srce ima pa močno, pazite, da kam ne zaide, ta je potovka.

Pazili so in dnevi so minevali, gospodična je momljala nemško in pripovedovala, kako je snubca odgnala s pah, ampak nihče je ni rad poslušal, ker je pripovedovala brez nasmeška in brez solz. Nihče ji ni verjel, da se je rodila v knjižnici in da je knjižnica njena.

Prišla je zima in gospodična je obležala. Osebjem se je pomirilo in ni več pazilo, da jim dementna starka ne bi ušla.

Nekega jutra so jo pred vrati našle knjižničarke, ko so zjutraj prišle v službo. V spalni srajci je bila

s hrbtom naslonjena na hišna vrata. Nihče ni vedel, kako je zmogla ponoči prehoditi celo mesto. Knjižničarke, ki imajo radi take konce, so pripovedovale, da se je z enim očesom smejala in z drugim jokala in da je gotovo našla, kar je iskala.

Pojasnilo:

kakva ljepotica – *hrvaško, kakšna lepotica,*
mein Gott – *nemško, moj Bog,*
stolz – *nemško, ponosen.*

Mojca Marš

VONJ PO NEIZREČENEM

»Pojdi v knjižnico in tam poišči knjigo« 1984.«
»Avtor je George Orwell, knjiga pa je izšla leta 1983 pri Mladinski knjigi. Odpri jo na strani 81. To je vse. Rad te imam. Miha.«

Najini poti se ločujeta in vse, kar mi napiše, je tole? Poznava se že vrsto let, imam ga tako zelo rada, da bi zanj naredila vse in ... on mi napiše tole? Kakorkoli že, jutri grem v knjižnico in pogledam, kaj ima za bregom. Nočem sedeti tu v nevednosti in razmišljati, kaj piše na tisti strani.

Pa kaj bi sploh lahko pisalo? Prebrala sem že vrsto knjig, a za to še nisem nikoli slišala. Če je poezija mi morda poklanja kakšno pesem. Približno nekaj takšnega, kot seks sprave, saj ve, da je branje poezije zame orgazmično. Ah ne. Z mislimi sva daleč kot še nikoli prej, zato me na tisti strani prej kot kakšna pesem čaka sporočilo: »Sovražim te.«

Nov dan. Nova spoznanja. Novi začetki. Kaj sem že rekla, da bom storila danes? Ah ja, knjižnica. Morda ... morda pa nočem vedeti, kaj piše tam. Morda pa bi raje vse pustila tako, kot je. On bo že našel svojo pot, pa tudi jaz ne bom ostala brez prihodnosti.

Videla se res nisva že ... predolgo. Preveč časa je minilo, da bi se spomnila njegovega vonja, njegovega glasu. Sranje, saj sem že rahlo pozabila njegov obraz. In ... kakšni so bili njegovi poljubi? Tisti, ki

so od zadnjega srečanja ostali na mojih ustnicah, so jih prekrili poljubi nekoga drugega. Od nekoga, po katerem sem skrito hrepenela, a molčala o vsem tem. Od Miha so mi ostali le spomini na njegove objeme, ki so bili tako topli in varni. Pa tudi ta občutek vem, da bo počasi izginil. Izpuhtel.

Ne, danes ostanem doma. Nisem še pripravljena na velike besede. In ne vem če bom kdaj pripravljena na tisti trenutek, ki mi lahko spremeni življenje. Za zmeraj.

Tako so minevale minute, ure, dnevi, meseci. Po dveh letih se je zgodba po nekem čudnem naključju nadaljevala, kot da vmes sploh ne bi preteklo toliko časa.

»Kam pa greš?« me vpraša Daša.

»Kam misliš, da grem? Pomisli malo. Kam zahajam po pouku?« se nagajivo nasmehnem.

»Že spet v knjižnico? Ah, ti pa res ne veš, kaj je življenje. Kaj boš počela tam?«

»Ne vem. Malo bom brskala po policah. Danes nameravam še enkrat prečesati polico s slovensko poezijo. Potem pa se bom morda še malo sprehajala med knjigami. Nikoli ne veš, kaj vse lahko najdeš. Enkrat lahko greš zraven mene.«

»Pozabi. Ne verjamem, da sem jaz takšen tip človeka. Kaj pa tvoj navdih za pesmi? Si ga že našla?«

»Ne. Upam, da se bodo moje misli uredile danes, med listanjem po knjigah. Se vidiva jutri. Adijo,« ji še pomaham.

»Lepo se imej.«

Doma imam že preveč knjig, da bi si lahko še kakšno sposodila, zato v takšni situaciji obožujem sprehajanje med kupi knjig. Toliko misli, zbranih okoli tebe in napisanih na papir. Toliko življenj in toliko zgodb, ki so tem življenjem dale obliko.

Vstopim v knjižnico in popolnoma podzavestno zavijem proti polici s poezijo. Malo brskam in od časa do časa kakšno pesem celo preberem. Polico poznam že na pamet in zaželim si nekaj novega. Sprehajam se med policami in se pri eni ustavim. Ne vem zakaj me oblije občutek, da moram nekaj poiskati. Dotaknem se vsake knjige in naenkrat zagledam meni tako znan naslov.

»1984.«

»Kaj? Kako je to mogoče?« zašepetam.

Počasi jo izvlečem ven. Ime avtorja prikliče spomine in zdi se, kot bi se čas v trenutku zavrtil nazaj. Knjigo stisnem k sebi in poiščem najbližji stol.

»Katera stran je že? 84?«

Poiščem. Nič posebnega. Stran vseeno preletim, a ne njej niti enega stavka, ki bi spremenil moje življenje.

»Ne. Zagotovo ni bila ta stran ... Morda pa je bila stran 81?«

Moje roke se tresejo in v glavi slišim močno razbijanje mojega srca. Globoko vdihnem in počasi prelistam knjigo do strani 81.

Moj pogled se ustavi na dveh besedah, ki oblijeta moje celotno telo. Ne morem verjeti mojim očem. In ne morem verjeti mojim mislim, ki so skočile nazaj v preteklost. Zdi se, kot nek drug svet. Tisti svet, v katerem sem živela nekaj let nazaj. Tisti svet, v katerem sem želela slišati le ti dve besedi.

»Ljubim te,« piše.

Aleksej Metelko

QUAERITE ET INVENIETIS – IŠČITE IN NAŠLI BOSTE

Kdo piše usodo? Vprašanje na katerega še vedno ne poznamo odgovora, ali pač.

Dragi sine!

Deževno sobotno jutro na prvi pogled ni obetalo prav veliko, a iskreno povedano sem se ga prav razveselil. Končno sem imel spet izgovor, da si vzamem čas za kakšno dobro knjigo. Priznam, da me je kar malce zapekla vest, ker nisem vzel v roke znanega bestsellerja, ki mi ga je nedavno podaril znanec, a sklenil sem, da bom danes prebral nekaj res zase. Oblekel sem si plašč, nadel klobuk in v upanju, da bom našel tisto pravo, odhitel v bližnjo knjižnico. Spominjam se, da je zunaj besnelo neurje in dežne kaplje so tako silovito udarjale ob platno dežnika, da sem imel občutek kot da bi stal pod mogočnim slapom. Nejevoljen sem korakal naprej.

V knjižnico sem prispel ves moker in dokler se mi je obleka posušila, sem pregledal že skoraj dve tretjini knjižnice. Brskal in brskal sem po polnih policah knjig, a nobena se mi ni zdela vredna večje pozornosti, vse dokler nisem čisto na koncu oddelka 133 – XV/6, na čisto spodnji polici, opazil malo prašno knjigo črnih platnic. Težko bi rekel da

me je pritegnil naslov, saj ga ni imela. Radovednost me je gnala, da sem jo odprl.

Obrnem prvi list in zagledam s prosto roko napisan stavek: »*Ut sementem feceris, ita metes.*« »*Kakor si sejal, tako boš žetel.*« prevedem v mislih stavek in obrnem list. Stran je bila prazna, ponovno obrnem list, spet nič. Nič mi ni bilo jasno. Knjiga brez naslova in kazala, brez avtorja in kar je bilo najbolj nenavadno, brez teksta. »*Čemu tako nesmiselna knjiga?*« pomislim sam pri sebi in obrnem list. Zagledam napis: »*Audiat et altera pars.*« »*Poslušati je treba še drugo stran.*« Listam naprej in vsake toliko na sredini strani le ugledam kakšen latinski stavek, a jih nikakor ne morem povezati v smiselno celoto. Obrnem list, spet prazna stran. Knjiga mi je začela počasi parati živce, a je nisem mogel odložiti. »*Kakšna bedarija,*« sem ogorčeno izustil. Končno spet stavek: »*Claude os, aperi oculos.*« »*Zapri usta, odpri oči.*« V mislih sem preletel prejšnje stavke. Tedaj me je zmrazilo. Stavki so namreč odgovarjali na moja vprašanja. »*Ali je mogoče, da mi knjiga bere misli?*« sem se vprašal, medtem ko sem nezavedno listal dalje in kmalu dobil odgovor: »*Apte dictum!*« Od groze sem skoraj izpustil knjigo. V hipu sem začutil, kot bi me preko hrbta in glave oplazil hladen piš vetra. Kocine so skočile pokonci in imel sem občutek, kot da bi me ugriznilo na tisoče mravljincev, noge pa so postale pijane. *Apte dictum* namreč po latinsko pomeni *dobro povedano*.

A že v naslednjem trenutku so možgani vklopili filtre za realno presojo in uvidel sem za kaj gre. Prazne strani in preračunljivi prvi stavki imajo svoj namen. Bralca prisilijo, da se vpraša kaj podobnega kot sem se jaz, avtor pa mu na naslednji strani ponudi presenetljiv odgovor. S podobno zadevo sem se že srečal. Medtem ko sem razmišljal kakšno vprašanje naj postavim, da ga ujamem v past in prekinem manipulativno igro, sem, ne da bi se zavedal obrnil nekaj strani. Pisalo je: »*Decipi non censetur, qui scit se decipi.*« »*Tisti, ki ve, da ga varajo, ni prevaran.*« Bil sem osupel. Očitno je imel avtor za ušesi več kot sem mu pripisal. »*Dober si,*« sem pomislil in obračal dalje. »*Zvitost se premaga z zvitostjo,*« je pisalo na naslednji strani. »*Mar poznaš vse odgovore?*« sem bil že kar malce nejevoljen. »*Absque omni exceptione.*« »*Brez vsake izjeme.*« Ko sem ga nato izzval, naj si postavi vprašanje, na katerega ne pozna odgovora, me je spet spravil v kot. »*Cui bono?*« »*Komu v prid?*« »*Stipulam in alieno oculo facilius prospicere quam in suo trabem.*« »*Lažje je videti iver v tujem očesu kot bruno v svojem.*« »*Saj to je noro,*« me je nenadoma prešinilo. »*Pa saj se vendar pogovarjam s knjigo. Nekaj ni v redu, gotovo sanjam!*« Močno sem se uščipnil na notranjo stran nadlakti, a razen tega, da sem zdaj videl še zvezde, se ni nič spremenilo. Še vedno sem stal v knjižnici držeč v rokah nenavadno knjigo. Hotel sem jo odložiti, preden se mi popolnoma ne obrne, a radovednost in želja po tem, da zadevi pridem do dna, mi tega ni dopustila. In ja, spet je

imel prav, ko je dejal: »*Facile est dictu, difficile factu.*«
»*Lahko je reči, težko narediti.*« Ta večpomenskost
stavkov, s katerimi mi je odgovoril na več begajočih
mislih hkrati, me je jezila, hkrati pa mi je bila neiz-
merno všeč. Na trenutke se mi je zdela situacija prav
bedasta, a dialog je bil tako živ in resničen, da sem se
enostavno prepustil toku.

Pogovarjala sva se o življenju, ljubezni, osebni
rasti, službi in dodobra obdelala marsikatero filo-
zofsko vprašanje. Moram ti priznati, da tako glo-
bokoumnega in neposrednega sogovornika, če mu
lahko tako rečem, do tistega dne še nisem spoznal,
pa dobro veš, da mi intelektualni pogovor ni tuj.
Kako enostavno je samo razložil moč človeškega
intelekta. »*Kljub temu, da je človekova pot zaradi
zunanjih faktorjev že od rojstva naprej navidezno
začrtana, imamo na vsakem koraku moč svobo-
dnega odločanja in spremembe poti. Naj izgleda
neka odločitev še tako samoumevna in dogodek še
tako neizbežen imamo vedno vsaj eno alternativo.
Čeprav izgleda nekaj še tako nemogoče, je vendar
v dosegu roke. Proces je povsem enostaven in ve-
dno enak, ne glede na oviro, ki je pred nami; misel,
aktivnost, rezultat. Vedeti pa je potrebno, da vsa
dejanja nosimo s seboj, dobra in slaba. In bolj kot
bomo obremenili hrbet, bolj bo trpela naša hrbte-
nica, četudi breme ne izgleda tako težko.*« Bolj kot
sem se bližal koncu knjige, bolj sem razumel pomen
prvega stavka v njej: »*Kakor si sejal, tako boš žel.*«
Ali pa: »*Ignoranti quem portum petat, nullus suus*

ventus est« »*Tistemu, ki ne ve, kam želi pluti, noben
veter ni dober.*« »*Krmar, ki pozna svoj cilj, pa lahko
pluje tudi z razparanim jadrom,*« boš dodal in prav
imaš. Prej kot si misliš, me je le še en list ločil od za-
dnje platnice. »*Se še kdaj srečava?*« sem vprašal in
obrnil zadnji list. »*Nosce te ipsum,*« je dejal v svojem
značilno skrivnostnem in metaforičnem slogu.

Spoštljivo sem odložil knjigo, si oblekel plašč,
nadel klobuk in se odpravil proti domu. Zunaj je še
vedno padal dež in pešči so se dvignjenih ramen,
krčevito stiskali držalu svojega dežnika. Jaz pa ga
zaradi tako lahkega naletavanja sploh nisem odprl.
Celo dal sem ga nekemu mimoidočemu, ki ga ni
imel in najbrž sem bil redka izjema, ki je videl ču-
dovito mavrico, ki se je vila visoko nad horizontom.
Medtem ko je nežna melodija prsketajočih kapljic
dajala ritem koraku, sem v mislih premleval in se
nasmihal zadjemu stavku: »*Nosce te ipsum,*« ki, kot
ti je najbrž znano, v prevodu pomeni: »*Spoznaj sa-
mega sebe.*«

Človek, kakršen sem se tiste sobote vrnil domov,
ni bil več isti človek. Bil sem osvobojen omejujočih
vzorcev, poln zagona in vere. Naposled svoboden...

Novo mesto, torek, 29. veliki srpan 2008

Z ljubeznijo, Oč

*P.S.: Danes je zate prav poseben dan in želel
sem ti podariti prav posebno darilo. Življenje je
igra – igray jo!*

Dragan Milkovič

KNJIGA

Pred kratkim sem pobral na ulici poškodovano knjigo in jo prinesel v knjižnico, če bi jo morda lahko še uporabili. Pa za kaj takega očitno ni bila več primerna in zdaj je v košu čakala na razrez. Za hip me je preplavilo sočutje in sklonil sem se, da bi si jo bolje ogledal.

»Kar glejte me! Prava sem! Tista nesrečna knjiga sem - ali kar je od nje še ostalo - ki ste jo prejšnji teden našli na ulici in prinesli sem. Ko ste me spoštljivo vzeli v roke, sem takoj pomislila, da ste ljubitelj in poznavalec knjig. V meni so zbrane najlepše pravljice tega sveta. Zdaj pa sem beden ostanek knjige, ki je svoj čas zaradi vsebine in s svojo razkošno, v lične platnice vezano podobo, kraljevala v izložbah knjigarn in pritegovala poglede mimoidočih.«

Presenečen sem prisluhnil besedam, podobnim šelestenju listov.

»Tiskana sem bila na brezlesnem papirju in bogato okrašena z ilustracijami,« je šelestelo dalje. »Brali so me otroci in odrasli. Besede na mojih straneh so jih je vsakokrat popeljale v čudežni svet pravljič. Kako so se otrokom svetile oči, ko so jim brali pravljice in so v strahu ter od veselja vzdikali nad usodami glavnih junakov! Bralci so me spoštljivo podajali iz rok v roke, da sem se počutila

dragoceno in spoštovano. Potlej pa sem po spletu nenavadnih okoliščin prišla v roke Matjažu, dečku, ki ni maral šole in knjig. Nikoli me ni prebral, samo ilustracije je včasih bežno pogledal. V sili me je zalučal sošolcu v glavo ali jo uporabil za priložnostni vzglavnik na klopi. Še danes pomnim, da je nekoč rabutal sadje na tujem vrtu in ko se je zagnal vanj lastnikov pes, me je potegnil iz torbe in brez pomisleka vrigel razkačeni mrcini. Od takrat sem za vedno nosila na platnicah sledove pasjega ugriza. Kadar ga je zeblo v roke, je zakuril z mojimi listi ali je iz njih zlagal aviončke. Večkrat me je zaradi njegove malomarnosti krepko zmočil dež. Če se me je naveličal, me je pustil v kakšnem kotu, da se je veter poigraval z menoj Zdaj sem tu in čakam na svoj konec.«

Kar tako, samo da bi nekaj rekel, sem ji omenil, kako sem v izložbah videl novo in zelo lepo knjigo pravljic. Užaljeno in sikajoč je ugovarjala, češ da nobena knjigarna ne premore boljše knjige pravljic, kot je ona in je še dolgo ne bo.

»Z mano pa je kljub temu konec,« je vzdihnilo med natrganimi robovi orumenelih, popackanih strani. »Potisnili me bodo v stroj za rezanje papirja in spremenila se bom v nerazpoznavne trakove, ki ne bodo imeli ničesar več povedati. Vseeno pa je taka smrt bolj spodobna kakor počasno razpadanje med gnilim sadjem in drugimi smrdljivimi odpadki v smetnjaku. Vendarle pa je to konec nekoč žlahtne, dragocene knjige. Ljudje ne vedo, da je v

pravljicah zbrano neizmerno bogastvo človeške domišljije, ki je botrovala neštetim odkritjem, saj je ljudi spodbujala k ustvarjalnem razmišljanju. Kdaj že so v pravljicah po zraku letele čarovnice, vile in zmaji, kar ljudje lahko počnejo šele danes!

Potem pa, kakor da bi ji misli prešinila svetla iskra, me je boječe pobarala:

»Spoštovani gospod, rekla sem vam že, da ste kulturni in dodajam še plemeniti. Prepričana sem, da imate doma veliko knjig na policah!«

»Imam,« sem se pohvalil.

»Vedela sem, vedela,« je skorajda zahlipala od veselja. »Kaj se ne bi našel še za mene na najbolj odročni polici, nekje pod stropom, majhen prostorček? Tiho in hvaležno bom tam čepela. Prosim vas! Nekaj lepih pravljic je na srečo še ostalo na mojih straneh. Čarovnice, vile, principi, zmaji in druga pravljичna bitja vam bodo hvaležni!«

Spravila me je v zadrego. Kot ljubitelj knjig sem sprva pomislil, da bi ji ustregel. Morda bi ji lahko kakšen knjigovez celo popravil zunanjo podobo? Potem pa sem se spomnil negodovanja domačih, ker sem s knjigami zapolnil že skorajda vse kote in površine stanovanja. Začel sem se izmotavati, češ da imam doma premalo prostora.

»Invalidna, kakršna sem danes, bi vam delala sramoto! Ampak dragi moj: ali je res pomemben samo zunanji videz? Kaj pa vsebina? Vrednote, ki so jih otroci dobili ob branju mojih pravljic, jih spremljajo

vse življenje! Naučili so se, da dobro premaga zlo, pogum, vztrajnost in zvestoba so vedno poplačani. Nežne princese, zlobne čarovnice, dobre vile in mogočni kralji so pogosti spremljevalci otroških sanj. Poglejte samo Nesmrtnega Koščeja iz ruskih pravljic! Nihče od sodobnih vesoljskih junakov mu ne bi bil kos!«

»Kaj naj rečem Matjažu, če ga srečam?« sem ji hotel preusmeriti pozornost.

»Tistemu mulcu recite naj se sramuje za vse, kar je počel z mano! Zagrozite mu, da ga bodo ponoči obiskovala pravljična bitja iz moje knjige ter da ne bo imel več miru. In to ne bodo samo dobre vile, princese in drugi, iz katerih se je tako grdo norčeval.

»Sporočil mu bom tvoje besede,« sem obljubil. »Zdaj pa moram domov, pozno je,« sem se naglo poslovil, nemočen, pa tudi v zadregi spričo tega nenavadnega srečanja.

»Torej me zares prepuščate žalostni usodi? Pa saj bi morala vedeti: srečen konec je mogoč samo v pravljicah,« je grenko ugotovila knjiga in obmolnila.

Podvizal sem se iz knjižnice, saj ji na zadnje besede nisem imel kaj odgovoriti.

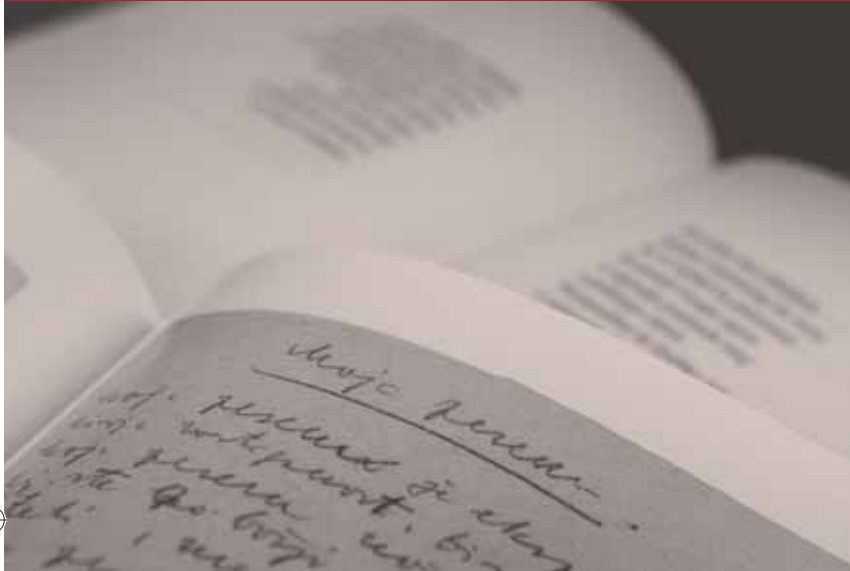
»Danes se pa kar niste mogli odtrgati od knjig,« me je pri izhodu ogovorila knjižničarka. Šele takrat sem se zavedel, da je že ura, ko zapirajo.

»Brskal sem po košu, če bi slučajno našel kaj zanimivega,« sem pojasnil.

»Jutri bodo šle vse tiste knjige v rezanje. Ne zažigamo jih več v peči. Če vam kaj ugaja, si kar vzemite. Moram pripraviti prostor novim knjigam.«

»Nič takega nisem našel,« sem ji odgovoril skoraj šepetaje, da me ne bi slišala v čitalnico knjiga pravljic.

Dva dni je pihala močna burja in držal sem se doma. Ko se je ozračje umirilo, sem šel spet na sprehod. Mahnil sem jo v park in sedel na klopi. Tedaj sem opazil, da je bližnje grmovje ovešeno s papirnatimi trakovi. Snel sem najbližjega in ga obračal v rokah, dokler nisem razbral besed: »... prihrumel je kakor vihar silni in presilni Nesmrtni Košček, ki je v hipu posekal carjeviča Ivana...« Pri srcu sem začutil zbodljaj: bila je vrstica iz knjige pravljic; očitno sta burja in nepazljivost delavca, ki je praznil zabojnike z odpadnim papirjem, naredila svoje. Košček papirja sem nežno zganil in ga vtaknil v žep. Doma sem ga spraval v pisalno mizo v spomin na knjigo, ki sem jo našel na cesti.

Vsako sredino jutro vlada v naši hiši panika. Čemu, vprašate? Naša babica ima ob sredah v bližnji knjižnici krožek s prijateljicami. In zato je v sredo zjutraj, včasih že v torek zvečer pomembno, kakšno frizuro ima in kakšen je njen izgled. Če je dobro spala, je vse v redu. Problem je, kadar je polna luna, saj takrat slabo spi. In tisto sredo zjutraj je zmeda popolna. Po kopalniški omarici išče mojo pudrnico, da bi z rešiteljskim prahom zakrila podočnjake. Jaz se običajno potuhnem v svoji sobi. Ne povem ji, da imam puder pri sebi, saj ne želim, da bi se norčevali iz moje babice, da izgleda kot klovn. Vsako sredo je prikrajšan tudi njen Floki, saj so zanj sredini jutranji sprehodi najkrajši. Ne sme vendar zamuditi pomembnega sestanka ob desetih. Preteklo sredo se ji je v navalu hitenja strgala biserna ogrlica, ki si jo nadene običajno le za obisk gledališča in seveda ob sredah. Komaj sem jo potolažila, da bo prav dobro videti tudi s tanko zlato ovratnico. Uspelo mi jo je pomiriti.

Že večkrat sem jo vprašala, kaj počnejo tam v knjižnici. Zaupala mi je, da se njihov krožek imenuje »Radovedne babice«. Ime krožka ji sicer ni všeč, ker se ob tem imenu počuti starejša, kot je v resnici. Tiho, da ne bi slišal oče, mi je prišepnila, da obravnavajo zelo pomembne teme. Natančno

kakšne, ni izdala. Včasih tudi kaj napišejo, kar tako, kakšne svoje zanimive misli ali občutke. Spomnim pa se, da je nekoč bentila o vsebini knjige Klarise Pinkole Estes: *Ženske, ki tečejo z volkovi*. Ko je knjigo brala sama je baje ni razumela, ko so jo pa brale skupaj, komentirale na krožku in se o nejasnostih pogovorile, je pomembno dvignila glavo:

»Zdaj mi je pa vse razumljivo!«

Nekoč je privihrala domov, odvrгла čevlje z visoko peto, v katerih jo neznansko boljijo noge in jezno zavpila:

»Tako, tja ne grem več! Te stare babe govorijo le o boleznih, smrti in pogrebih. Tega ne bom več poslušala, saj me zanima še toliko stvari, one pa čvekajo le o koncu.«

Vsi domači smo se spogledali, rekli pa nismo nič.

Do naslednje srede je na odločitev pozabila. Kupila si je novo bluzo in morala jo je pokazati prijateljicam. Zadovoljno je ob pol desetih zaklepala vhodna vrata. Pozabila je celo na Flokija. Meni je kar od daleč obljubljala pico, da naj ga peljem na sprehod.

Zadnjič je prišla domov vsa zamišljena. Niti pozdravila ni. Na glas je razmišljala o samoanalizi, o strahovih, o ciljih. Slišala sem jo, kako je godrnjala, da bo v svojem življenju nekaj spremenila. Ko sem jo zaskrbljeno vprašala o čem govori, se je šele zavedla, da je razmišljala na glas.

»Ti tega ne razumeš. Danes smo na krožku obravnavale zanimive psihološke teme. Ne morem ti razložiti o čem vse smo govorile.«

Začudeno, z dvignjenimi obrvmi, sem odšla iz kuhinje. Mama je naslednji dan, po naključju, v njeni sobi našla zapis z naslovom *Na obali*. Pod tekstom je bila podpisana naša babica s polnim imenom in priimkom. Pa še pesmica v prozi je bila načečkana na majhnem listu papirja. Radovednost jo je premagala in je brala.

* * *

Mama je bila presenečena nad prebranim. Baje je celo zardela ob branju, saj si ni mislila, da je babica sposobna izliti na papir svoja intimna čustva. Babici ni ničesar omenila o prebranem. V njeni odsotnosti smo ugotavljali, da sploh nismo vedeli za njen pisateljski talent. Presenečeni nad izpovedano skrivno ljubeznijo in žalostjo nad izgubo kodra - psička Murija - smo skušali včasih napeljati pogovor, da bi nam zaupala, kaj vendar počnejo na tistih krožkih. Vendar je bila še skrivnostnejša kot običajno. Zaprla se je vase.

Ko je preteklo sredo prišla domov vsa vedra, skoraj solzna od smeha, nam je hitela pripovedovati šale, ki jih je ta dan slišala v knjižnici. Skupaj z njo smo se veselili in se smejali njenim kratkih šaljivim zgodbicam:

»Kdo neki bi razumel našo babico in njene sredine knjižnične krožke?«

Stanka Perne

TUDI KNJIGE ŽIVIJO

Knjige v svojem življenju doživimo marsikaj lepega, zanimivega in tudi hudega. Pa naj vam opišem svojo najljubšo prigodo.

Domov me je vzel mlajši moški. Ob večerih me je po malem prebiral, mi vihal vogale, kar mi je šlo pošteno na živce, a ker se je veliko presmejal ob meni, sem mu nekako odpustila. Po zadnji prebrani strani me je - kdo bi mu prisodil - prav nežno pospravil v torbo, verjetno, da bi me odnesel nazaj v knjižnico. Takrat je pri vratih pozvonilo in zaslišala sem prijeten ženski glas. Njun pogovor se je prav hitro zasukal nekako takole:

“Odlično knjigo sem prebral!”

“Zakaj pa ti je bila všeč?”

“Zelo zanimiva zgodba, zelo resnična se mi zdi, pa še presneto zabavna je!

Pisateljev slog je odličen, jezik tudi...”

“Nehaj vendar, takih knjig danes ne dobiš več!”

“Čakaj, prebral ti bom nekaj iz nje.”

Izvlekel me je iz torbe, poiskal prvi zavihani vogal in začel... pa naslednji... in naslednji, vse do zadnjega. Ko so bili vsi vogali odvihani, ga je dekle poljubilo na nos in reklo: “Vzamem besedo nazaj!”

To je bilo mojih dvajset minut! Kar topila sem se od blaženosti in razganjalo me je od ponosa. Mislim si, da sem svoje doživela, pa če me takoj odpišejo!

Janja Račič

DRUGI SVET

Od tam gre ves vročičen, rdečeličen. Ali bolje: od tam sploh ne odide, nikoli več ne bo odšel. Našel je hišo svojega gospodarja. Zdaj ve, kje prebiva najnižji – tam, kjer življenju vse manjka, tam, kjer ni drugega kot surovo življenje, eno samo čudo. Ubogi čudež. Svet bi ga prisilil v strinjanje z obupnimi sanjami o omejenosti. Toda nekaj je, kar mu govori, da ima človek pravico pogledati tudi izven črte svojega bivanja in prelistati strani življenja v debelih knjigah večnosti.

Že malo naveličana se vrtim na rdeče-črnem stolu med knjižnima policama. Hočem odpreti usta, a presenečeno ugotovim, da nimam kaj reči. Ne spomnim se niti svojega imena. Občutek je tako grozljiv, da mi postane slabo.

»Vsakemu, ki pade k nam, se to zgodi. Ne vem, zakaj. Morda je ime tista stvarna vez, ki jo moraš zapustiti ob prihodu na drugi svet.«

»Drugi svet? Kakšen drugi svet?« zamomljam.
»Saj sem tu, kjer sem bila že prej in vse je isto.«

»Je res?« se mi namuzne skrivni glas. »Še vedno čutiš enako?«

Imam občutek, kot da je čas spakiral svoje kovčke in me pustil daleč za seboj. Temu občutju se ne morem in ne morem izogniti. Popolnoma zmedeno

se počutim. Vstanem in začnem brskati med knjigami, ne da bi pravzaprav vedela, kaj sploh iščem.

»Prav!« zavpijem v naslednjem trenutku, nejevoljna, »ne čutim več isto!« Vzklik je tako glasen, da prihiti knjižničarka, ki jo zanima, ali je z menoj vse v redu. Vztraja, da bi mi želela pomagati pri izbiri in iskanju knjige. Odslovim jo s trmastim molkom.

Začutim najdeno. Na dlani mi je pravkar zacvetela svoboda. Svoboda!

»Poslušaj,« me nagovori že slišan glas, »se zaveš, da živimo v dobi, ko je svoboda ne samo zapovedana, ampak celo dejanska, uresničena, živeta? Ni samo prazna fraza. Je mantra, ki pa se vse bolj spreminja tudi v obveznost in v breme. Oklepiti se svobode je enako naporno kot hrepeneti po njej, brez upanja, da jo boš kdaj dosegel.«

Oziram se, da bi našla obraz tistega, ki mu pripada glas in me prepričuje, mi razlaga pojme kot je svoboda, ne da bi ga za to prosila.

Nikjer nikogar. Le skladovnice knjig, modro molčeče in občutek imam, kot da le one res vedo, kaj se dogaja z menoj.

V kotu na drugi strani prostora sameva računalnik. Urejen, oblika ekrana je izrazito feminilna, čuteča, hkrati pa zapoveduje intelektualno, globoko mislečo držo vsakomur, ki se mu približa. Ali je vse to namenjeno tudi meni? Se tudi od mene pričakuje, da si logično uredim zaporedja svojih misli in poiščem smisel kot takšen?

»Ne«, trznem, brez da bi si dala še kakšno možnost, da razmislim o vprašanju. »Smisel ni nekaj nadnaravnega. Transcendca je največja prevara vseh časov. Smisel ni nič drugega kot okolju in duši prijazen vzorec, ki nam ga na pladnju ponujajo drugi kot sladko pijačo. Vem, da se strinjaš z menoj, ne reci, da ne,« me nagovarja isti glas. Glas v meni.

Spoznam, da glas, ki me spremlja danes in me je spremljal že kdaj, pripada meni. Je moj. In hkrati nikogaršnji. Pa vendarle: nekdo-jaz.

Sedim na stolu z nenavadno težo v sebi. Misli z dnevom tiho tonejo v zaton. Prikličem si valujoče morje in samotno jadrnico na njem.

Matea Reba

RAJSKI VRT

»Pogovoriti se moramo!« sta nekega dne resno dejala mama in oče. Začudeno sem ju pogledala. Taki nagovori so bili pri nas rezervirani le za resne priložnosti, zato sem v mislih preletela svoje resnične in morebitne grehe. A tokrat nisem bila nič kriva. Šlo je za nekaj drugega.

»Preselili se bomo!« je dejala mama.

»Kam?« sem vzkliknila presenečeno.

»V vilo,« je povedal oče.

Vila je bila zapuščena stara hiša na drugem koncu mesta, z razpadlim svetlo zelenim pročeljem in spušenimi črtastimi navojnicami. Za njo se je bohotil zapuščen vrt, ki je deloval zlovešče. Tu je stanovala stara ženska, ki sem si jo v svoji bujni domišljiji zlahka predstavljala kot hudobno čarovnico, ki v kletki pita otroke, da jih bo snedla.

V zadnjem času smo bili kar nekajkrat tam, a naših obiskov niti v sanjah nisem povezovala s selitvijo.

»Ne!« sem vzkliknila žalostno. »Ne grem od tod!«

»Žal mi je, da ti ni všeč, a hiša je že naša. Včeraj sva jo kupila,« je povedala mama.

Planila sem v jok. Blok, v katerem smo stanovali v sicer novem, a malce tesnem stanovanju, je bil

ves moj svet. Tu je bila moja najboljša prijateljica in številni sosedje, s katerimi smo se vse dni igrali, dvorišče, kjer smo se zbirali, pa klet, kjer smo skrivali svoje skrivnosti in male zaklade. Nisem si želela proč. Poleg tega me je stara hiša plašila. A moje upiranje je bilo bob ob steno.

Čez nekaj dni so vse naše reči, varno pospravljene v kartonaste zaboje, stale na prašnem parketu gromozanske dnevne sobe. Tavalala sem iz prostora v prostor in se včasih skoraj izgubila. Navajena sem bila naših dveh sobic, zato se mi je zdelo, da hiša brezmejna. Parket je pokal, stene so ječale in ponoči sem se prestrašena prebujala, nevajena čudnih zvokov. Pogrešala sem blok, joj, kako sem ga pogrešala!

In kar je bilo najhuje – ni bilo mojih prijateljev. Kmalu sem sicer spoznala nekaj sosedovih otrok, a vsi so bili precej mlajši ali precej starejši od mene. In tako sem se prvič v življenju na smrt dolgočasila. Postopala sem za mamó, ki je spravljalala novo domovanje v red, in nergala, da nimam kaj početi. Nekaj časa je potrpežljivo prenašala moje sitnarjenje, počasi je tudi njej presedlo.

»Vzemi v roke kako knjigo!« je končno obupana rekla.

»Prebrala sem že vse, kar sem imela!« sem naveličano odvrnila. Od tedaj, ko sem se pred letom dni naučila tekoče brati, sem namreč požirala vse, kar mi je prišlo pod roke in ker kaj dosti knjig nismo imeli, sem z njimi kmalu opravila.

»Prav, potem pojdeva v knjižnico! Tako ali tako moram v trgovino,« je zavzdihnila mama in me, vso cepetajočo, odpeljala s seboj.

Mestna knjižnica je bila blizu, v veliki, staromeščanski hiši sredi mesta. Z vodomedom in neurejenim parkom, ki je kraljeval za njo, z veliko podobo morske deklice na steni, me je spominjala na vilo Čira čara. Za škripajočimi vrati je bil majhen hodnik, na levi pa nenavadna kovinska vrata, ki bi prav lahko spadala v kakšen pravljíčen grad. Radovedno sem oprezala, kaj bi bilo za njimi, a mama me je potisnila skozi drug vhod v majhno, mračno sobico. Stene so bile polne polic, na njih pa se je šibilo nešteto knjig.

»Vpisali bi se v knjižnico,« je mama povedala bledoličnemu dekletu za pultom. Brez besed je prikimala in iz predala potegnila rumeno izkaznico.

Potem sem smela med police.

Joj, kaj vse je bilo tam! Počutila sem se kot v najboljši slaščičarni. Izbirala sem in izbirala in sploh nisem vedela, kaj bi vzela. Najraje bi imela vse.

Kmalu je bila najina torba polna vseh mogočih knjig.

»Pa si prepričana, da boš res vse prebrala?« je malce nejeverno vprašala mama. Odločno sem prikimala.

Od tedaj nisem več pogrešala družbe iz bloka in nisem poznala dolgočasje. Neprenehoma sem namreč brala. Med zajtrkom za kuhinjsko mizo.

V dnevni sobi, zleknjena na kavč, s knjigo na tleh, kar je bila na grozo staršev moja najljubša poza. V kopalnici, na jezo vseh domačih, ki so razbijali po vratih, naj se vendarle že spokam ven. Iz seveda zvečer v postelji, dokler nisem omagala. Pogosto sem zaspala kar z knjigo v naročju.

Požirala sem vse po vrsti, trepetala z junaki napetih zgodb, uživala v potopisih, se smejala šaljivim zgodbam in se učila iz zgodovinskih knjig. Kaj bi s sosedi iz bloka, ko pa sem imela toliko knjižnih prijateljev!

Knjižnica je bila blizu mojega novega doma in tako sem se lahko tja podajala kar sama, z velikan-
skim cekarjem, ki ga je mama sicer uporabljala za špecerijo. Domov sem prisopihala otovorjena s celo skladovnico knjig, skozi katere sem se kot miška ali knjižni molj pregrizla v nekaj dneh.

Moje veselje nad novo odkritim svetom knjig je bilo brezmejno. Do nekega dne, morda sem imela kakih devet let. Tako kot ponavadi sem se odpravila na svoj plenilski pohod po knjižnici, a tokrat sem med policami iskala zaman. Še enkrat sem se sprehodila okrog, pa še enkrat, a na svoje začudenje nisem našla knjige, ki je še ne bi prebrala. No, morda kako tako, ki me res ni nič zanimala, a te bi lahko preštel na prste. Nikjer več ni bilo ničesar zame!

Pograbila me je panika. Kaj zdaj?

Adijo čudoviti popoldnevi na kavču, adijo ležanje v travi pod staro jablano in skrivanje pod odejo,

ko nisem mogla spati. Kaj bom počela sedaj, ko ni več ničesar, kar bi lahko brala? Bila sem namreč prepričana, da sem prebrala vse knjige tega sveta in sedaj bom do smrti obsojena na mučno, dolgočasno životarjenje brez branja!

Od samega obupa so mi stopile solze v oči.

»Kaj pa je, deklica? Je kaj narobe?« sem tedaj zaslišala za seboj prijazen glas. Bil je glavni knjižničar, ki sem ga do tedaj videla le enkrat ali dvakrat.

Ne vem, če je sploh lahko kaj razbral iz mojega zmedenega blebetanja, a očitno dovolj, da je dojel bistvo.

»Nimaš več kaj brati? Jej, jej!« Zamišljeno se je popraskal po glavi in malce pomolčal.

»No, ja, kaj hočemo. Malce si še premlada, a naj ti bo!« Prijel me je za roko in me po vegastih stopnicah, ki jih do tedaj še nikdar nisem videla, odpeljal v prvo nadstropje.

Oddelek za odrasle je pisalo na belo popleskanih vratih. Ko jih je na stežaj odprl, sem za njimi zagledala majhno sobo, svetlo, prijazno in – ojoj, polno knjig! Za njo pa še eno, in na koncu še eno! Od presenečenja sem obstala.

»Za nekaj časa bi moralo zadostovati, kajne?« je rekel knjižničar in mi pomežiknil. »Vse še ni ravno primerno zate, a bova že kaj našla, brez skrbi!«

Bila sem blažena. Sicer ni bilo vilinskega petja in angelskega zboru, pa tudi knjižničar še malo ni bil podoben dobremu Bogcu, a vedela sem, da sem

se znašla v rajskem vrtu. V prvem nadstropju stare vile, med zaprašeni policami, je moje življenje nenadoma spet postalo čudovito.

Nada Stojakovič
NOSTALGIJA

Nad spokojno podeželsko mesto je lege zgodnji mrak. V soju medlih uličnih svetilk so se bleščali drobni kristali, ki so risali ledene rože na mrzle šipe častljivo starih hiš.

Tokratna zima je končno pokazala zobe, kajti prejšnja leta so bile zime dokaj blage, nezanimive za otroke, starejši pa so venomer zaskrbljeno tarnali: «Spet si zemlja ne bo odpočila, pa mrčesa bo ogromno...».

Bila sem nesrečno zaljubljena srednješolka in sem tistega usodnega januarskega dne zamišljeno tavalala po praznih mestnih ulicah z mislimi nekje daleč v oblakih in z občutkom, da lebdim nad poledenelimi sivimi tlakovci, ki so pokrivali mestne pločnike.

Roke sem imela močno premražene, otrple in pekoče, konic prstov sploh čutila nisem več.

Toplo sapo sem sunkovito pihala v odrevenele dlani, da bi jih obudila, spravila k življenju, vendar je komaj pomagalo, trud je bil skoraj zaman.

Drgetajoča in do kosti prezeblja sem se nezavedajoč približevala večjemu poslopju, čigar okna je osvetljevala topla rumena svetloba v kateri so poplesovale vsemogoče sence.

»Super, končno se bom malo pogrela«, sem zadovoljno pomislila in polna pričakovanj prestopila nizki prag meni tako ljube stavbe - mestne knjižnice.

»Kako prijetno toplo je tukaj«, sem hrepeneče pomislila in hkrati hlastno vpijala prečudovit vonj po skoraj sveže tiskanih knjigah, revijah. Kot nežna simfonija se je v tem vonju prepletal duh antikvariata s tančico učenosti in zavetjem neodkritih skrivnosti, ki so me omamno posrkale vase.

Da. Tukaj sem se vedno dobro počutila, danes, v tem pacifiško ledenem dnevu pa še posebno. Nežna toplota mi je v hipu ovila prezebalo telo, zato sem urno slekla volnen plašč in takrat sem ga zaslišala... »Živijo, Marjeta! Mrzlo je zunaj, kaj?«

V trenutku se je nežna toplota spremenila v gorečo pekočo vročino, obraz mi je postal škrlaten, roke so začele nekontrolirano drhteti, da o tresočih se kolenih sploh ne govorim.

Popolnoma zmedena sem zamomljala nekaj nerazločnih besed, za katere nisem vedela kaj sploh pomenijo. Zbegana sem se ozirala naokrog v izgubljenem upanju, da bom zagledala kakega znanca in da bom z izgovorom nemudoma »ušla«. Toda verjamite, bilo je prepozno.

Približeval se mi je s hitrostjo bliska, kateri švine iz pobesnelega temnega oblaka (vsaj zdelo se mi je tako), meni pa je srce tako močno udarjalo v prsni, da sem imela občutek, da bo skočilo naravnost predenj.

»O, bog,« sem pomislila, »tako sem hrepeneča po tem, da se srečava, zdaj se pa počutim kot plaha srna, ki se je nepričakovano znašla v pasti in bi rada pobegnila preden jo krvoločni lačni lev raztrga na koščke.«

Kljub dušičnemu cmoku v grlu, mi je glas zvenel dokaj prepričljivo, ko sem mu odgovorila: »Niti ne. Saj veš, preveč smo občutljivi.« To je bil najbolj trapast odgovor katerega sem kdajkoli izrekla.

»Veš, upal sem, da te bom srečal tukaj.«

»Res?«, sem bila vidno presenečena.

»Pridi, pokazal ti bom novo zbirko potopisnih romanov. Fantastična je. Ravno prejle sem jo odkril«, mi je vabeče govoril.

Brez besed sem mu slepo sledila, vsa blažena in ponovno v oblakih.

Segel je po knjigi, ki je bila na višji polici in mi jo pomolil v dlan. Tedaj se je njegova nežna roka dotaknila moje, najprej boječe nato pa pogumno. Polne ustnice so se mu raztegnile v

očarljiv nasmeh, ko je rekel: »Všeč si mi. Že dolgo.«

Takrat se je zame odprlo širno nebo. Moja peregno lahka postava je kot helijev balon poletela proti snežno belim puhastim oblakom, ne vedoč ali sanja ali je vse, kar se dogaja resnica.

Na srečo nisem sanjala. Postala sva par. Redno sva zahajala v »najino« knjižnico, z roko v roki

tavala po mestnih ulicah, raziskovala, sanjarila, skupaj lebdela v neskončnost in nazaj, dosegala nemogoče... Do mature.

Potem sva ubrala vsak svojo pot ne vedoč, ali se bosta najini poti še kdaj srečali.

Andreja Strežek

MEHURČKI

Vse se je začelo z *Anatomijo*. Že res, da stanovanje nikoli ni bilo prav prostorno, ampak na lepem je vsem postalo pretesno. Predvsem soba, ki sta si jo delili sestri Katrina in Petja. Predhodno sta sklenili dogovor o skupnem bivanju, ki je vse do Katrininega vpisa na fakulteto dopuščal eno posteljo vedno brezhibno postlano, drugo pa vedno razmetano ter celo istočasno poslušanje Madonne in Siddharte.

S pričetkom izpitnega obdobja pa je tristo kosti in koščic človeškega skeleta zahtevalo skorajda takšno tišino kot v grobu. Odslej smo morali tisti družinski člani, ki nam ni bilo potrebno poznati razlike med *ossa carpi* in *ossa metacarpi*, v ilegali gledati televizijo in biti pozorni predvsem na to, da ni črtica na ekranu, ki prikazuje jakost tona, preskočila magične pete zareze!

Zakaj je televizija tako na glas? Ob vsakem povišanem tonu je Katrina jezno prisopihala iz sobe. Petja se je s svojimi učbeniki preselila v jedilni kot, ki povezuje kuhinjsko nišo in dnevno sobo, ki se zvečer preobrazi tudi v spalnico. Torej sta ostala neobljudena le še stranišče in kopalnica. Pa seveda balkon, ki sem ga branila z vsemi možnimi argumenti – da je nekje potrebno sušiti perilo, da mora biti nemoten pretok svežega zraka in še najmočnejši, nikoli glasno izrečeni argument – da je moja oaza miru!

Prehod iz *Nujne medicinske pomoči* na *Fiziologijo* in *Histologijo* je bil zabaven le za Petjo, ki je Katrini občasno asistirala kot model za obvezovanje, ostalim družinskim članom pa je razkril vso razsežnost novega stanja. V kopalnici je neprestano curljalo iz pipe, vendar mojstra nismo klicali, ker bi zagotovo hrupno razbijal. Stanovanje je bilo šele po končanem prvem semestru generalno očiščeno. Na vsakokratno vprašanje, kje študirajo njeni kolegi, je Katrina vedno suhoparno odgovarjala: Kakor kdo!

Družinska kalvarija je dosegla svoj vrh v tretjem letniku z *Interno medicino*. Huje ne more biti, sem se tolažila, ne vedoč, da zahteva *Farmakologija* ogromno memoriranja in s tem seveda – tišine. So ljudje, ki imajo neverjetno sposobnost koncentracije – ne oziraje se na dogajanje okoli njih, se lahko osredotočijo na svoje delo. So pa tudi takšni, ki za svojo zbranost potrebujejo mir in tišino.

Ker je Murphyjev zakon vselej na preži, je dan pred izpitom pipa v kopalnici dokončno odpovedala. Rezultat: voda je iz kopalnice drla v najbližjo sobo in popolnoma prepojila vse smučarske čevlje ter ostalo zimsko opremo, shranjeno pod posteljami. V premoru do naslednjega izpita se je oprema na balkonu posušila, vodovodar pa je v miru opravil svoje delo.

Tega, da bo od *Higiene* dalje družinska prehrana pod tako skrbnim drobnogledom, ni pričakoval nihče. Higiena se pač ne ukvarja zgolj s čistočo, temveč tudi s pravilno prehrano. Nova prehranje-

valna doktrina pa ni dopuščala več nobene šunke, priljubljenega jedila glavarja družine, kaj šele svinjskih zrezkov! Toda, tu sta trčila dva zagrizena nasprotnika. Vsakodnevni prepiri, ki so izostali le ob dnevih, ko je bila za kosilo riba ali zelenjava, so postali več kot utrujajoči. Za prepir je bilo dovolj le malo več maščobe v ponvi, tenka rezinica slanine ali majoneza na solati. Ne samo védenje, tudi izpitna nervoza je naredila svoje. Temu stanju je pridala dodaten ogenj na tlečo žerjavico še moja razvada. Kot kadilka, sicer ozaveščena, a s premalo trdne volje, sem postala zgled škodljivega načina življenja.

Težavnost Katrininega študija je kar nekako zasenčila Petjino srednješolsko obdobje. Petja, aktivna predvsem na športnem področju, je z vstopom v četrti letnik, vse več in več časa posvetila učenju in pripravam na maturo. Vendar pa tudi *Medicinska imunologija* ni naši družini, ki je bila v vedno bolj stresni situaciji, ponudila ustreznih protiteles. Še Katrinin poskus, da bi študirala v prislovični medicinski fakultetni knjižnici, se ni obnesel.

Kaj sedaj? Na pomoč nam je priskočila predsednica hišnega sveta, naša razumevajoča soseda. Katrini je dovolila začasno uporabo prostora, ki še ni dobil svoje končne namembnosti. Med metlami in vedri, na vsega treh kvadratnih metrih, vendar v popolni tišini, se je Katrina poglobila v *Kirurgijo*. Ker je prostor eno nadstropje nižje kot stanovanje, se je zdela ta rešitev kar ugodna. In ko smo končno vsi malo sproščeno zadihali, je po štirih ali petih

dneh, vsa solzna prijokala domov. Ne od žalosti, ampak od čebule, ki so jo začeli pražiti v pravkar odprtem Fast-Foodu, tik pod njenim oknom. Knjiga, težka kot cent, je zopet pristala v sobi. In Petja v kuhinji.

Na srečo ni skoraj noben izpit vezan zgolj na posamičen vir literature. In ko je Katrina dopolnjevala študijsko gradivo, je najprej eno dopoldne ostala v Centralni tehniški knjižnici, nato še naslednji dan, v naslednjih dneh pa je s svojo težko knjigo že zgodaj zjutraj odšla od doma in se vrnila šele proti večeru.

Okolje, ki ji ga pravi dom ni mogel nuditi, je našla v tem, nadomestnem domu, ki je z njo sprejel tudi vso obsežno snov, dileme in zagate *Anestezijologije*, *Psihatrije* ter v naslednjih letih tudi *Ginekologije*, *Porodništva*, *Pediatrice* ... V knjižnici je bila vsaka njena obsežna knjiga le ena od tisočih, njen študij le eden od mnogih.

Na način, da je glavnino izpitov naštudirala v nadomestnem domu in trenutke zasebnosti preživljala doma, je Katrina študij dokončala. Zdaj, ko na to obdobje že lahko zre z neke časovne distance, ji ostaja v lepem spominu. In meni tudi.

Naš dom pa je razpadel, saj sva njegova ustanovitelja ločena, drugič poročena, mrtva. Imava tudi posvojene otroke. Na srečo le v teoriji. V praksi smo še vedno družina, od kar se je Katrina odselila, le tričlanska. Petji je za izpit iz *Dednega prava*

naša družina le učni primer, na katerem si s konkretnimi osebami poenostavlja zapletene sorodstvene vezi in iz njih izhajajoče dedovanje. Njeno obdobje učenja doma, je trajalo le do opravljenega izpita iz *Rimskega prava* v prvem letniku. Ko so se znašli zapiski in listki ter lističi tudi na balkonu, je bil skrajni čas, da se tudi ona občasno umakne v nadomestni dom. Vanj se ne zateče tako pogosto in redno, kot se je Katrina, vendar pa vedno takrat, ko je izpitna nervoza na vrhuncu. Le še nekaj izpitov, pa bo tudi njena in naša študijska zgodba končana.

Odhajam na sprehod, da nekoliko razgibljem ude in poživim krvni obtok. Tako bom zvečer bolj mirne vesti sedla k branju. V domači knjižnici, ki je sestavljena iz zelo raznovrstnih knjig – romanov, šolskih priročnikov, otroške in mladinske literature, leksikonov in enciklopedij – ima častno mesto skoraj čisto razcefrana in oguljena knjiga. Vsaka pesmica v njej je zaradi svoje igrivosti, jezikovne barvitosti in zanimivosti vedno na novo odkrita, čeprav tisočkrat prebrana.

Z vnukinjo Mojco bova danes prvič brali *Župančičeve – Mehurčke*.

ossa carpi – *latinsko, zapestne kosti ali zapestnice imenujemo osem kosti v zapestju, razporejenih v dve vrsti*

ossa metacarpi – *latinsko, dlančnice obsegajo pet kosti v roki, ki so po videzu in nastanku dolge kosti.*

Miomira Šegina
SMRT V KNJIŽNICI

Gospod Sajko Petrč, imenovan »Še pa še«, je bil vitalen osemdesetletnik, eden tistih, ki dan začnejo s pozdravom soncu in ga končajo s petnajstkilometrskim tekom. Bil je mojster za preval z zasukom čez ramo, v tem je dosegel popolnost. Nič čudnega, da je gospod Sajko zasedel častno mesto v lokalni trač rubriki gostilniških trbušonov, ki jim zaradi pobijanja rekordov v odpiranju pivskih zamaškov zmanjka energije za druge telesne aktivnosti. Anekdota neznanega avtorja je bila objavljena v lokalnem časopisu pod nazivom Športni spomin. Gre pa tako:

»Starček telovadi.

Naredi prvi preval in reče:

- No, zdaj še en preval naredim!

Po drugem se odloči:

- Samo še preval poskusim!

Po tretjemu uspešnemu prevalu se zamisli:

- Danes še nisem naredil prevala...

Po stotem poskusu reče:

- Za prvič je kar dober.«

Sajko Petrč je bil nepogrešljiv član Društva jogurtovih lončkov, ki ga je ustanovil po ogledu filma Neprijetna resnica. Bil je prepričan, da je za

onesnaženje okolja kriva potrošniška miselnost in polivinil klorid, v naravi nerazgradljiva spojina, nepogrešljiva surovina za izdelovanje embalaže. Naloga vseh članov društva je bila zbiranje jogurtovih lončkov, ki naj bi jih pošiljali nazaj v Ljubljanske mlekarne, Dukat, Meggle in Yoviland, vendar je bil odziv tovarn bolj medel. Jasno, da je imel Sajko največjo zbirko lončkov in pokrovov, zaradi česa je bil v dolgoletnem sporu z gospo Petrč, ki je svoj čas v hišo vnašala red in skrbela za rože, svežo posteljnino in doma pečen kruh. Umrli je zaradi srčnega infarkta nekaj dni po prometni nesreči, ki je družini Petrč vzela sina in snaho, pustila pa desetletnega vnuka Marka. Vnuk je dobro prenašal Sajkovo špartansko vzgojo – namesto da bi se družil z otroki z dvorišča, je moral najprej vneto trenirati atletiko, potem pa še karate. Sama sreča, da se je Mate Parlov odselil v Pulo, drugače bi Marko končal v boksarskemu ringu. Otroci velikokrat preživijo bolj zahvaljujoč svoji žilavosti kot zavoljo primerne nege, tako je tudi Marko brez posebnih posledic preživel okorne dedkove vzgojne prijeme in se nazadnje odločil za študij književnosti. Več časa je preživel v mestni knjižnici kot doma, sploh pa zato, ker so plastični jogurtovi lončki zasedali v hiši večino življenjskega prostora. Ni bilo čudno, da je Marko zasovražil jogurt – vonj skisanega mleka se mu je zavlekel v lase, pod kožo in za nohte.

V času pred lokalnimi volitvami, je gospod Petrč v knjižnici sklical sestanek društva, da bi s

svojimi člani dal podporo upokojenski stranki, ki se je odločno zavzemala za posodobitev pokojninskega sistema in večjo zaposlenost mladih. Načelna podpora starih je bila jasna in glasna, a ko je bilo treba narediti konkreten korak za pomoč mladim, se je zataknilo. Tako tudi Sajko Petrč ni hotel prodati svojo hišo samo zato, da bi se Marko osamosvojil in da bi živela vsak v svojem stanovanju. Kam neki se mu mudi? Po njegovi smrti bo Marko podedoval vse njegovo premoženje in takrat lahko živi kakor mu volja. Zdaj pa naj mu da mir. Marko je nazadnje obupal in se preselil v študentsko sobo svojega dekleta, študentke farmacije. Tudi ona je rada zahajala v knjižnico, kjer sta se srečala in spoznala, ko ji je iz rok nanj padel cel kup knjig Agathe Christie. Uživala je ob razvozlanju nenavadnih povezav med umorjenimi in morilci, še bolj pa so jo zanimali premišljeni načini zastrupitev. Vedela je, da so zdravila tujek za telo in da bi lahko delovala, so morala prej prevarati človeški imunski sistem. V tovrstnem gverilskemu bojevanju med bolnim telesom in zdravilom je bilo bistvo farmacije, je menila Larisa. Včasih jo je spreletelo, ko je pomislila, da človeka lahko umoriš na najbolj preprost način, kot recimo tako, da mu daš pogoltniti šumečo tableto. Tableta se v stiku z vlažno sluznico začne napihovati, proizvajati mehurje in človek ima nenkrat polna usta balončkov, ki ga zlahka zadušijo. Larisa je upala, da se bo, prej ko slej, starčevsko srce omehčalo. Vsak teden ga je obiskala in mu

mimogrede pospravila stanovanje ali spekla domače pecivo. Tako je, čisto po žensko, poskušala ohranjati načeto vez med dedkom in vnukom.

Na društvenem sestanku v knjižnici je bilo živahno. Slejko Petrč je tekal naokoli, preverjal seznam prisotnih, razdeljeval letake upokojenske stranke in upal, da bo na sestanek prišel tudi župan, ki si je prizadeval za ekološko očiščenje kraja in sanacijo smetišč. Še posebej je bil vesel, da sta mu pri pripravah pomagala Larisa in Marko. Zadnje čase je bil utrujen in ga je večkrat prevzela nenadna slabost, da se je moral odpovedati svojim večernim tekom. Ko bo te norišnice konec, bo šel k zdravniku, si je mislil in s tresočo roko iskal škatlino s tabletami. Nazadnje jo je izbrskal iz torbe in stekel v stranišče po vodo. Na hitro je zaprl vrata za seboj, v paničnem strahu, da se bo zrušil in odpovedal v tako pomembnem trenutku. Iz podolgovate škatlice z belim, tesno privitym pokrovom, je z zadnjimi močmi v usta stresel tableto, ki se mu je zalepila za jezik in je v hipu imel usta polna pene. Misli so brzele in se opotekale kot on, ki se je prijel za pipo in si v usta natočil vodo... Našel ga je nek naključni obiskovalec knjižnice: ležal je na tleh, v krču, krvave glave s katero je, najbrž, udaril ob rob umivalnika. Ko je v knjižnico prispel zdravnik je ugotovil, da je smrt nastopila zaradi zadušitve, kaj več ni mogel vedeti brez mrliškega pregleda.

Marko je dedku naredil lep pogreb, prišli so vsi člani društva, ki so v jogurtove lončke posadili

mačehe in jih prinesli na grob. Larisa in Marko sta se preselila v hišo in jo uredila po svojem okusu, glede na potrebe mlade družine. Nikomur ni bilo jasno zakaj je Slejko namesto tablet za uravnavo sladkorja zaužil šumečo tableto proti osteoporozi. Duh gospoda Petrča je še nekaj časa strašil po knjižnici - snažilke niso in niso mogle odpraviti kiselkastega vonja po mleku pa naj so uporabile še tako močno čistilno sredstvo. Vonj je izginil sam od sebe šele po enem letu, ko se je Larisi in Marku rodila hčerka. Mala Petrčka je bila žilav in trmast otrok, po Slejku, svojemu pradedku. Edina težava, ki je ni zapustila do pubertete, je bila huda alergija na mleko.

Tatjana Tratnik

LUKA

Tiho kot miška je skrit v kotu podstrešja čepel in čakal, da je čistilka ugasnila vse luči in zaklenila knjižnico. Oddahnil si je. Tudi danes ga niso odkrili. A koliko časa bo tako, ni vedel. Upal je, da bo to podstrešje še dolgo njegovo zatočišče.

Luka je enajstleten fant brez matere. Oče je alkoholik in vso ljubezen posveča pitju. Ko je pijan, je tudi nasilen in takrat je bolje, da se ne znajdeš v njegovi bližini. Pred tremi dnevi, ko je Luka prišel domov, je oče zarenčal:

»Izgini, ti nebodigatreba!« zagrabil nož in ga zalučal proti njemu. Če se ne bi pravočasno umaknil... Še zdaj vidi vso zlobo v njegovih očeh. Kot da bi se vsa jeza tega planeta zasedrila v njegovem telesu... Sedaj se boji zapreti oči in zaspati. Spati... Kdaj je nazadnje resnično spal in se odpočil? Kar naprej se mu pred očmi prikazuje slika pijanega očeta.

Že tri dni se je pred njim skrival na podstrešju knjižnice in vsak nov dan je enak prejšnjemu.

Zjutraj, ko odprejo knjižnico, se pomeša med obiskovalce, si sposodi nekaj knjig in se odpravi v trgovino po hrano. Zvečer, preden zaprejo knjižnico, se vrne in skrivoma odtihotapi na podstrešje. Šele nato si lahko oddahne, ker ve, da bo varen še eno noč. Kaj bo prinesel naslednji dan, nikoli ne

ve. Tudi današnji dan je bil zanj srečen. Pred njim je torej še ena dolga noč. V očeh so se mu pričele nabirati solze. Koliko srečnih otrok je videl v knjižnici, ko so s starši izbirali knjige. Mamica mu je umrla, ko mu je bilo dve leti. Bolezen je izsrkala zdravje iz njenega telesa. Bolezen in pijančevanje njegovega očeta. Potočil je dve, tri solze, Zazrl se je skozi okno. Nebo je bilo to noč jasno. Je njegova mami ena od teh zvezd? Ga vidi in čuti njegovo stisko? Nenadoma je v srcu začutil bolečino. Počutil se je kot najbolj nesrečno bitje na planetu: osamljeno, zapuščeno, ranjeno. Po celem telesu same rane, rane zapuščenega bitja. Komaj enajst let mu je, počuti pa se, kot da je ujet v telo starca.

»Oh, mami, če me vidiš, pomagaj mi, prosim,« je zaječalo njegovo izmučeno telo. Spomnil se je na pravljico o Pepelki. Počutila se je nesrečno in zapuščeno, pa jo je rešila dobra vila s čarobno palčico. Ampak to je pravljica in pravljice se vedno srečno končajo. Njegovo življenje pa ni pravljica. Je kruta resničnost, za katero ne ve, kako se bo končala. Zazrl se je v jasno nebo:

»Mami, če me vidiš, pomagaj mi, prosim,« je njegovo telo izbruhnilo še glasnejši krik. Zvezde pa so v svojem srebrnem sijaju le nemo in mirno zrlle v njegov blede deški obraz. Krik bolečine nesrečnega Luka je začutilo le temačno zatočišče.

»Še leseni Ostržek je imel očeta, ki ga je imel rad,« je zastokal in žalostno naslonil izmučeno telo na hladno steno podstrešja. Prižgal je nočno

svetilko, ki jo je našel med ropotijo in jo zakril s kartonasto škatlo. Ni želel, da bi kdo od sosedov opazil, da se na podstrešju knjižnice dogaja nekaj nenavadnega. Začel je prebirati knjigo Iskalec zvezde, ko je v knjižnici čudno zaropotalo. Sprva se mu je zazdelo, da ima prisluhe, ko pa je zaslišal še človeško govorico, je bil prepričan, da jih nima.

S svetilko v roki je počasi in tiho usmeril korake k vhodnim vratom za podstrešje. Srce mu je razbijalo kot ponorelo in imel je občutek, da ga bo zdaj, zdaj prsni koš iztrgal iz njegovega telesa. Zaslišal je moški glas:

»Tine, si onesposobil alarm?«

»Jure, ne teži! Sem!« mu je odvrnil nepridiprav, slekel jakno, si jo ovil okoli roke in razbil šipo. Kosi steklovine so se razleteli naokoli. Splazila sta se skozi luknjo v prostor.

»Jure in Tine, Jure in Tine...,« je Luka ponavljal, da ne bi pozabil njunih imen.

»Le kaj naj storim?« se je spraševal. Zagrabila ga je panika. Srce mu je razbijalo kot nakovalo, ko se je splazil mimo razbitih vrat. Nehote je stopil na črepinje in pok steklovine je napolnil tudi prostor, kjer sta bila nepridiprava.

»Kaj je bilo to?« je zaslišal Luka Tinetov glas.

»Si slišal? Nisva sama!«

»Au! Kresnil sem se! Pridi mi pomagat« je zakričal drugi falot.

»Norec, sedaj boš pa še kri puščal tu! Idiot!« je besno zakričal Jure Tinetu.

»Oh, mamica, hvala,« je zašepetal Luka. Začutil je, kako so žile v nogah srkale moč in kar poletel je po stopnicah v spodnje prostore. Na mizi je zagledal telefon. Zagrabil je slušalko.

Fanta sta v vreče tlačila kuverte z denarjem in niti slutila nista, da, v spodnjem prostoru mali Luka mrzlično vrti številko klica v sili.

»Dober večer. Kličem vas, da vam povem, da dva moška kradeta denar v knjižnici. Onesposobila sta alarm in sta tudi oborožena. Zelo sta nevarna. Hitro pridite!«

Bil je čisto premočen od strahu, ko je odložil slušalko. Potuhnil se je pod mizo in čakal na prihod policistov. Ni čakal dolgo. Ravno, ko sta zapuščala knjižnico, so ju onesposobili s plenom v roki.

Eden izmed varnostnikov je opazil skritega Luko.

»No, živijo. Si ti tisti pogumni deček, ki nas je poklical?« ga je prijazno ogovoril varnostnik.

»Aha,« je preplašeno odgovoril. »Kaj pa delaš ponoči tu. Zakaj nisi doma?«

Luka se je kot strela odrinil in švignil mimo varnostnikov čez vrata, a mimo policistov ni šlo.

Vprašanja so začela deževati...

»Česa se bojiš, deček?«

»Kako ti je ime?«

»Če ne boš povedal, bomo kmalu sami ugotovili.«

»Poklicali tvoje starše.«

Luka je zbegano gledal okoli sebe in pri avtu zagledal policistko. Imela je temne lase in oči, ki so spominjale na njegovo mamo. Zajokal je. Policisti in varnostnika so se spogledali. Slutili so, da je deček v stiski.

»Marija, pridi sem!« jo je poklical eden od policistov.

»Pogovori se z njim. Mislim, da ti bo marsikaj zaupal.«

Marija je prijela Luko za roko in ga odpeljala v knjižnico. Sedla sta na dvosed.

»Marija sem. Kako pa je tebi ime?«

Luka je dvignil glavo. Njegove oče so se zazrle v njene. »Oh, kako so podobne maminim«, ga je prešinilo. Nasmehnila se mu je. »Še nasmeh je podoben maminemu. Mogoče je to znak, ki ga pošilja zvezda z nočnega neba. Mogoče mi jo je poslala moja mami,« je pomislil.

»No, povej, fantič, kako ti je ime?«

»Luka sem«, ji je odvrnil.

»Povej, kje si doma?«

»Nimam doma.«

»Nimaš doma?« se je začudila policistka.

Luka je začel jokati. Že dolgo ni mogel jokati, a tokrat se ni mogel zadržati. Čustvo bolečine je bilo

predolgo ujeta v njegovem telesu in kar kričalo je po rešitvi iz ujetništva.

Marija ga je stisnila k sebi. Luka je stisnil njeni roki. Marija je samo še začutila, kako je vdihnil in nato se je iz njega začela počasi valiti težka skala nesrečnega otroštva.

»Luka, prav je, da si mi zaupal svojo stisko. Obljubim, da se ti ne bo treba vrniti k očetu. Pomagala ti bom.«

Luku so se zasvetile oči. »Mi boste res pomagali?« »Obljubim.«

»Hvala, hvala,« se je zahvaljeval in objel policistko. »Še nihče do sedaj ni bil tako prijazen do mene, kot ste vi,« je rekel.

»Verjetno me boš še bolj trdo objel, ko boš slišal, da te bom peljala na hamburger. Prepričana sem, da si lačen. Čez pet minut končujem dežurstvo in hamburger ti ne uide. Kaj praviš, Luka?«

»Vi ste najbolj prijazna gospa, kar jih poznam,« jo je pohvalil.

Objel jo je še bolj trdno. Odšla sta proti avtu. Njeni kolegi so se nasmehnili, saj so vedeli, da bo Mariji uspelo iz njega izvleči njegovo težko skrivnost.

Luka je pogledal v nebo. Z rosnimi očmi je zašepetal: »Rad te imam, mamica moja.«

Aleksandra Urbanc

LJUBEZEN IZ KNJIŽNICE

Bilo je nekega dne v tednu, dan nič posebnega, ko sem se sama odpravila v šolsko knjižnico. Ugotovila sem, da je brskanje med knjigami prav zanimivo. Ker nisem vedela, kaj naj delam, sem kot mala deklica brskala po knjigah za učence prvih razredov. Izbrala sem si knjigo z naslovom Franček. Odšla sem v kot k mizam in se usedla zraven nekega fanta.

Ker sem bila tako zamišljena, nisem utegnila pogledati, kdo je. Poleg njega sem sedela in brala knjigo. Zamižala sem in v mojih mislih so se prikazale vse osebe iz knjige. Zamišljala sem si njihove poglede in se v mislih pogovarjala z njimi. Ker sem imela zatisnjene oči, me je fant, ki je sedel zraven mene, potrepil po rami. Ustrašila sem se in odprla oči. Ker sem gledala prestrašeno, me je fant vprašal, kaj mi je. Ni vedel, da sem se zatopila v knjigo. Ostala sem tiho. Zopet sem zatisnila oči. Začela sem sanjariti.

Čez nekaj časa sem odprla oči. Ko sem pogledala okoli sebe, sem videla, da tistega fanta ni več ob meni. Počutila sem se krivo, ker je fant odšel zaradi mene. Poskusila sem misliti naprej, vendar nisem mogla. Vrnila sem knjigo in odšla iz knjižnice. Med sprehajanjem po šoli sem razmišljala o fantu. Zanimalo me je, kako mu je ime, v kateri razred hodi.

Ker nisem vedela odgovorov, sem odšla nazaj v knjižnico. Tam sem knjižničarko povprašala o fantu. Povedala mi je, da tu preživlja prosti čas in bere knjige tako kot jaz. Bila sem slabe volje, saj me je začelo zanimati, kdo je. Odšla se skozi vrata proti omaricam.

Bila sem vsa zasanjana, nisem vedela, kaj naj storim. Premišljevala sem o fantu in knjigi. Nisem si mogla zbistriti misli. Med odhodom iz šole sem srečala fanta iz knjižnice. Ker sem ostala brez besed, sem v sebi čutila nekakšno vznemirjenje. Nisem vedela, kaj to pomeni. Odšla sem skozi vrata. Bila sem vsa zardela, srce mi je hitreje bilo in bila sem še bolj zasanjana.

Ob prihodu avtobusa sem pohitela in se usedla na sprednji sedež. Skozi okno sem opazovala osebe, ki so prihajale iz šole. Avtobus je začel speljevati, ko sem zagledala tistega fanta. Občutila sem enake občutke kot prej. Svojo roko sem nevede položila na rosno okno, da je spolzela po njem. Na oknu se je poznal moj odtis dlani. Ta oseba je prevzela vse moje sanje in poglede. Zopet sem se zamislila.

Ko sem se zjutraj zbudila, sem se ozrla okoli sebe. Opazila sem, da je nedelja. Začudila sem se in ugotovila, da so bile le prečudovite sanje. Teh sanj ne bom nikoli pozabila, saj sem naslednji dan prav tega fanta srečala v šoli. To je bila moja prva ljubezenska izkušnja. Zgodila se je v knjižnici.

Lidija Vidic

NAJBOLJŠI PRIJATELJICI

Nekega dne sem v knjižnici srečala novo deklico. Bila je Kitajka. Imela je dolge črne lase in očala. Ker me je zelo zanimalo, kakšna je, sem ji pristopila. Povedala mi je, da ji je ime Koko Lu in da je stara trinajst let.

Sklepala sem, da je zelo revna, ker je oblečena v revna oblačila. Imela je raztrgane kavbojke in preveliko umazano majico. Zelo zanimiva in smešna je bila. Nisem se mogla nasmejati njeni čudni slovenščini. Sklepala sem, da ne zna brati slovensko, zato ker ima že pri izgovorjavi probleme.

Povabila me je domov. Ko sem videla, kje živi sem se zgražala. Bilo je zelo umazano in revno. Ima štiri brate, bolno mater in očeta. Starši je niso imeli radi. Ker je bila zelo zanimiva, smo se dogovorile, da se še jutri srečamo v knjižnici. Kot sem že prej sklepala, res ni znala brati. Dogovorili sva se, da jo bom naučila brati. Tako je tudi bilo.

Vsak dan sem po pouku odšla v knjižnico in jo učila brati. Čez tri mesece ji tudi izgovorjava ni delala več problemov. Kmalu zatem se je naučila tekoče brati. Postali sva najboljši prijateljici. Posojala sem ji oblačila, ker ji je bilo zelo težko pri srcu nositi stara oblačila. Imela me je zelo rada.

Nekega dne sem stekla iz šole naravnost v knjižnico. Čakala sem in čakala, a je ni bilo. Bila sem zelo žalostna in malo jezna nanjo.

Naslednji dan sem odšla do njenega doma, ker sem želela pojasnilo, zakaj je ni bilo včeraj v knjižnico. Ko sem potrkala na vrata, mi je njen mlajši bratec odprl vrata in vprašala sem ga, kje je Koko Lu. Rekel je, da je v bolnišnici. Zelo sem se ustrašila. Vprašala sem ga: "Zakaj je v bolnišnici?" Rekel je, da jo je avto zbil na poti v knjižnico. Od žalosti sem se začela jokati.

Potem sem odšla v bolnišnico. Medicinsko sestro sem vprašala, če mogoče ve, kje je Koko Lu. Pokazala mi je sobo, kjer leži. Ko sem vstopila v sobo, me je z nasmeškom na obrazu povabila k pogovoru. Rekla mi je, da je zelo vesela, ker sem jo prišla obiskat. Vprašala sem jo, kakšne poškodbe ima. Rekla je, da ima zlomljeno roko in da gre že danes domov. Pri sebi sem si kar malo oddahnila. Mislila sem, da je kaj bolj resnega.

Kmalu zatem si je ona opomogla in ker jo je njena družina zapustila, jo je naša družina posvojila. Skupaj sva odraščali in bili sva nerazdružljivi. Še danes z veseljem greva v najino knjižnico in si prebereva kakšno knjigo.

Uršula Vratuša Globočnik

KLEPETULJE

Vrata so se neslišno zaprla za mano. Končno sem bila tu. Prijateljice so že dolgo čakale name. Nemo so sedele tam, razporejene po tisoč in eni polici, zamišljene vsaka v svojo zgodbo. »Končno!« je zavpila Anica in velike skrbi. »Si le prišla?« me je okaralo Spričevalo. Pika Nogavička mi je sedla pod noge, med tem ko so mi Šolske razglednice, Punce v stiski in Matilda kar same poskakale v naročje. Prijateljicam nisem nikoli govorila svoje zgodbe. Ja, to ni bilo pravično, glede na to, koliko časa sem jaz namenila njihovim zgodbam. Vendar sem se že navadila na njihova dolga pripovedovanja in nauke, ki so jim sledili. Med potjo do bralnega kotička sta mi v roke smuknili še Deklica Lola Rose in Prijateljici. »Pravzaprav bi raje kaj ljubezenskega,« sem na uho zašepetala Prijateljici in jo vrnila na polico.

»Zaljubljena si?« se je zaslišalo iz zadnje vrste in mimogrede se je pred mano šopirila Ko zorijo jagode. Pa saj ni pričakovala odgovora. Odprla se je na petnajsti strani in mi rinila pred nos. Druge prijateljice je začelo žreti ljubosumje. Vse so menile, da imam družinske težave, težave s prijatelji, sem preveč zamišljena, potrebujem več domišljije...pa še in še. »Nočem vas prizadeti, vendar ne morem vzeti vseh. Za danes bo dovolj deset.« Nekaj prerekanj

in končno jih je v vrsti stalo enajst. Ena več ali manj, sem pohitela proti izposojevalni mizi. Pot pa ni bila lahka. Stati na kupu ni lahko in tako so kar skakale sem in tja, pozdravljale stare znance, jih vabile na obisk in jim poročale novosti. Stare prijateljice so že bolele platnice in so druga drugi obljubljale kozmodisk, medtem ko so se mlajše mazale s šminko. Bili smo že na otroškem oddelku, ko so vame začeli skakati krokodili, škratje in vile. Prestrašeno sem pobegnila med prijateljice za odrasle, a tudi tu nisem našla razumevanja. »Proč pojdi, ne moreš poslušati naših pogovorov,« so vpile name. Pohitela sem drugam. Naenkrat nisem več vedela kam sem zašla. Prijateljice so bile stare kot zemlja in zdelo se je, da jih nihče noče brati. »Ne marajo nas, ker smo stare in imajo že boljše in lepše knjige...« so mi tožile. Čas je bil za akcijo. Vzela sem stare prijateljice, ljubezenske romane, pa položila na polico. Nato sem kolikor se je dalo hitro, stekla proti izposojevalni mizi in po najhitrejši poti domov. Sedaj me najstniške frendice ne bi smele več ujeti.

Doma je vladala tišina. Moje prijateljice niso nikdar povzročale hrupa. Zato pa je bila tu samota, grozota, žalost in jeza. A vse to se je dalo odriniti proč in prisluhnuti prijateljicam. Le nekaj zamahov je bilo dovolj, da so se vsi strahovi, stiske in bojazni solidarno umaknili v kot. Običajen šolski strah me je še nekaj gnjavil z nalogo, a se je počasi tudi on skrtil za zaveso. Potem sem prisluhnila prijateljici. Odpeljala me je v svoj svet, kjer so bili še drugi

strahovi, a lahko sem se tolažila, da se to ne dogaja meni, ampak njej.

»Urša, spet boš zamudila šolo!« me prebudi mamin glas. Hitro ugasnem nočno lučko, da ne bi opazila, da sem se pravzaprav celo noč potepala s prijateljico. Žal prepozno. »Pa ne, da si spet celo noč brala? Povsem razumem, da nimaš veliko prijateljev, če ves čas nos tiščiš le med knjige...« »AMPAK JAZ IMAM PRIJATELJICE!« bi najraje zavpila, pa ne morem. Na srečo vem, da se bom kmalu spet vrnila v njihovo kraljestvo. Do takrat moram zdržati v svojem kraljestvu, ki si mi zdi večsih neprecenljivo lahko, v primerjavi s prijateljicini.

»Imaš kakšen nasvet zame?« vprašam skrivaj prijateljico. Potem se spomnim njene glavne junakinje, kako sta jo vodila zaupanje in pogum. »Hvala,« še uspem zašepetati, preden jo položim v torbo in odkorakam v šolo.

Nataša Vrbnjak

DOTIK ČLOVEŠKE KOŽE

Vse mogoče se ji je vrtelo po glavi, medtem ko je brskala med knjigami, njenimi dobrimi, starimi znankami, njenimi prijateljicami, njenimi rešiteljicami, njenimi ljubljenkami. Zavohala je dobro znani vonj po vlažnem, trohnobnem papirju, močnejšem vsakič, ko je obrnila list knjige, ki si jo je zaželela in jo vzela v roke ter obračala njene liste. Ni je motil. Spominjal jo je na študentske dni, ko je ure in ure presedela za mizo, na kateri je bilo kup starih časopisov in jih listala, iščoč vsebine, ki jih je potrebovala za študij. Rahlo nostalgijo je začutila za tistimi časi in se spominjala razkošnih knjižnic, ki so ji sprva, dokler se ni navadila nanje, zbujele strahospoštovanje. Zdelo se ji je, da zaposleni v njih obvladajo vse tisto, kar skrivajo v sebi številne knjige na policah. Nasmehnila se je v sebi svoji takratni pristrčni nedolžnosti in se z rahlim obžalovanjem vprašala, kaj se je zgodilo z njo, kdaj neki je postala tako zoprno previdna, predvsem v odnosu z ljudmi in do njih.

Ni je, zopet. Tokrat bo morala povprašati, kdo si jemlje pravico, da si jo tako dolgo lasti. In kako mu to dovolijo ... Začutila je, kako raste jeza v njej, a se je hitro ustavila, da se ne bi zapletla v neskončna premlevanja v sebi, ki jih je tako dobro poznala in so dodobra zapolnjevala njene misli zadnja leta.

V ozadju mora biti nek globlji razlog, zaradi katerega se zadnje čase tako žolčno jeziš na vse in vsakogar, jo je prijazno nagovarjal spravljivi glas v njej. Saj vem, saj vem, je odgovarjala, samo nehaj, prosim, saj se bom ustavila, vem, da ni razlog zunaj mene, ampak v meni.

»Pozdravljeni, gospa profesorica,« je zaslišala za svojim hrbtom zoprno, pretirano ljubeznivo glas svoje nadležne sosede, ki je stanovala nasproti nje. O, Njena Vseprisotnost je tudi tu, seveda. Zavila je z očmi, preden je pogledala k njej, in si sicer s težavo, a vendarle nadela prijazen izraz na obraz. Naj ji bo. Potrudila se bo, tokrat, da je ne bo spet neusmiljeno opravljala, kako nevljudna da je. Kdo ne bi bil, če bi zaznaval, da ga ima nekdo kar naprej pod drobnogledom! Za čuda tokrat ni pripomnila, da se sprašuje, kako to, da tako privlačna in modra ženska ostane sama. Pa tako zelo bi ji privoščila kakega enako uglašjenega človeka, kot je ona in kot je bil njen pokojni oče, da ne govori o njeni mami ... Bla bla.

O utihni že, je kričalo v njej, in stiskala je ustnice, da ji ne bi kaj tega, kar se je kuhalo v njej, ušlo na glas.

Ko se je obrnila, potem ko je komaj izdabila nekaj besed v pozdrav, so sprva v meso in dušo vrta-joče pravkar izgovorjene besede dobile svoj smisel in odmev v njenem čutenju. O bog, kako dolgo že pogreša dotik!

Prostor pred njenimi očmi je naenkrat dobil nepregledne razsežnosti in se za trenutek zavrtel, kot bi bila na vrtiljaku; prijela se je za rob police s knjigami, kljub omotici previdno, da jih ne bi podrla in tako z ropotom priklicala vedno budne rešitelje, saj je vedela, da ne more biti nič usodnega, samo omahnila je pod težo uvida, ki se ji je nenadoma razodel. Oblil jo je ledeno mrzel pot, kot je bila ledeno hladna njena skrbno zlikana sterilno bela postelja, v katero je že desetletja legala sama k počitku, in slabost, ki jo je najprej začutila v želodcu, se je razlila po vsej notranjosti. Postalo jo je strah in srce je začelo noro udarjati, tu in tam je preskočilo, da ni vedela, kam naj prej položi svoje hladne potne roke, da bi tako umirila svoje telo in ga prisilila k ubranemu delovanju. Ko se je bila že toliko ovedla, da je lahko pogledala okoli sebe, je nedaleč stran zagledala stol. Sesedla se je nanj, kot so se sesedle vse njene misli in vsa premlevanja zadnjih let v eno samo spoznanje: Kako strašno osamljena je kljub bogatemu življenju zadnja leta.

Skušala se je spomniti, kdaj je nazadnje na svojem telesu čutila svilnat dotik človeške kože. Prvega januarja, ko so si s prijatelji voščili srečno novo leto ali morda pred pol leta, ko ji je sodelavka zaželela vse najboljše za rojstni dan? Ne, zadnji dotik je bil tisti, ko se je neki moški na prepolnem avtobusu podrgnil po rokavu njenega plašča, se je ironično nasmehnila. Popolnoma otopela sem in otrdela, je žalostno pomislila.

Potem pa je obudila spomin na dogodek, ko je neki mladi kolega, malo za šalo malo zares, s prsti zaplesal tik pod njenim lasmi in jih oživil, da so vzdramljeni poskočili in vzpodbudili čutila na njenem hrbtu k nepričakovanemu odzivu; začutila je mravljince po celem telesu. Presenečena je razprla oči in jih uprla vanj, malo ker tega ni pričakovala, malo pa ker je v sebi začutila nekaj, česar ni čutila že dolgo. Torej le nisem otopela in otrdela, okamenela v svojem oklepu, je olajšano spoznala.

Vzela je torbico, ki je ležala v njenem naročju in previdno vstala. Počasi je stopala k izposoji. Da bi se razburjala, zakaj zelene knjige spet ni dobila, ji še na misel ni prišlo. Tedaj pa je nenadoma oživela, oči so se ji zaiskrile in planila je k moškemu, ki je s hrbtom obrnjen stal nekaj korakov proč. Preko njegove rame jo je zagledala: tiste lepe svetleče platinice žive barve. On jo je imel! Le kdo je to, saj ga ne pozna, nikoli ga še ni videla v knjižnici.

Ozrl se je, jo nekoliko prestrašeno, predvsem pa presenečeno pogledal, in srečala se je s toplimi rjavimi očmi za majhnimi očali, ki so prijazen obraz naredile samo za odtenek strožjega, a zato nič manj prikupnega. Ko je spregovoril, je vedela, da bo njena postelja odslej topla in barvita in bo iz tega zagotovo nastala zgodba iz knjižnice, ki si jo je že tako dolgo želela napisati. Tokrat srečna!

Maja Zajc Kalar RAD BI BRAL

Ker sem slep, vem več. Vem na primer, kje so stopnice in pod katerim kotom se začne prva. Če tega ne bi vedel, bi padel že na začetku. Pa tudi sem, velikokrat sem padel, mislim. Veliko padcev te nauči pazljivosti, vendar ti ne da vida. Tako sem namreč nekdaj mislil. Če bom velikokrat padel, bom nekoč spregledal. Spregledal sem, zrasle so mi nove oči in z njimi sem povsem zadovoljen.

Večina ljudi tudi meni, da nisem samo slep. Mislijo, da sem avtist, ali vsaj čisto navaden norec. Tisti, ki ne poznajo izrazov 'savant' ali 'asperger' ali vsaj samo 'sindrom', seveda mislijo, da sem nor. No, tudi za to sem se odločil že pred leti. Norec je lahko vsak, zato bom avtist.

Ker sem avtist, uvidim več. Prav lepo se mi je oddolžila narava z avtizmom za slepoto. Seveda je to nujno vodilo v izolacijo. Že kmalu. Bi se ti igral z otrokom, ki je slep in bi po vseh pravilih moral jokati, ali brcati ali vsaj čepeti sam v najtemnejšem kotičku vrtčevske igralnice (saj je itak slep!), ali se vsaj pustiti tepsti in pljuvati in sprejemati zbadljivke tako kot »navadni« otroci koščke čokolade ali bonbone ali pohvalo za lepe očke? Seveda se tudi z mano ni nikoli nihče igral. Če sem sedel na tleh in se igral s kockami, mi vid ni bil potreben. Ko sem obrnil škatlo igrač na glavo sem po zvoku v hipu

vedel, katere igrače so v škatli in v trenutku določil koordinate njihovih položajev. Punčke, pentlje, ropotuljice in podobno navlako sem eliminiral takoj. Najtrše so pristali avtomobilčki in te sem videl najprej. Trše so padli modelčki starodobnih in prestižnih avtomobilov, ki so bili narejeni iz finejše pločevine in lepših oblik. Zato so se vedno ustavili v hipu in pristali v središču koncentričnega kroga, ki se je na zunaj obdal z aviončki, lokomotivo, lesenimi figurami za šah in ob robu z lego kockami. Tistimi s šestimi ali osmimi predeli ob robu in navzven s po petimi, štirimi in tako dalje. Preden so ostali otroci zaslišali izpraznjen zvok igralne škatle, sem imel v glavi popolno sliko igrač na tleh pred menoj. Tako sem vedno prvi iztegnil roke, pobral najboljše kocke in v nekaj gibih izdelal popolno vozilo ali enodružinsko hišo z možnostjo preureditve podstrešja. Vsi, ki so se plazili po vseh štirih okoli mene, so v nekaj minutah odlezli stran, kot polži v svojih vrtčevskih pajacih in to je bilo tisto najlepše. Hotel SEM BITI SAM!

Veliko let sem užival sam s seboj. Potreboval sem čedalje manj. Če sem kaj potreboval, se je v moji glavi oblikovala neprimerno lepša podoba tiste stvari, kot pa jo je mogel pričarati otip mojih rok ali opis vsiljivih staršev. Um se mi je zbistril na najnujnejše. V moji glavi ni bilo tonov ali podtonov ne barvnih nians zahajajočega večera ali utrinka na nebu ne prvega zelenega lista ali beline snega. V popolnosti so se ideje oblikovale takoj, ko sem

začutil potrebo po oblikovanju in v svoji naravnosti so presegle materializacijo, ki sem jo slutil. Materin obraz na primer, se je z leti skrčil v dvoje ustnic, lepih, polnih in smejočih se, ki so mi govorile iz drugega sveta o stvareh, ki jih počnejo ljudje. Popolnoma nepotrebno. Stvari in ljudje.

Dokler... dokler me ni nekega dne bila prisiljena vzeti s seboj. Hodil nisem namreč nikamor. Ponavadi me je pustila doma - še opazil nisem, da je odšla - in ko se je vrnila čez uro, dve ali štiri, sem ponovno ugledal njen nasmeh in začutil, da je vse v redu. Nekega dne pa sem moral z njo. Ob 17. 32 je najavila odhod, ob 17. 58 sva sedla v avto in čez pol ure bila pri zdravniku (to je gospod F., ki se »ukvarja« z menoj že od rojstva: »No, moj fante, saj bo, saj bo...«). In tako naprej in tako naprej. Na poti domov pa sva se ustavila v KNJIŽNICI.

Vrata so bila nihajna in to sem poznal. Za njimi sem videl žensko, neurejeni lasje, sivina na licih, neizživetost in zadržanost v prstih, ki so topli tipkovnico. Vendar me je v tistem hipu spreletelo... ta prostor. Nikoli še nisem čutil kaj takega. Pravzaprav »čutiti« ni beseda mojega obstoja. Ta prostor... Neznano, nenavadno, vonj se je mešal z vonjem ljudi, ki so prostor napolnjevali: mladi, stari, bledoličneži in vročerkevne mladenke; a to ni bilo to. Glasovi so se mešali med seboj in se v hipu postavili na lestvico pogovorov, ki mi je jasno povedala, da je sprevodnik pozabil knjigo na vlaku in da gospodinja želi zdravstveni vodnik in študentka

arhitekture išče knjigo »Statika in most«. A tudi to ni bilo to.

Slišal sem KNJIGE! Pred menoj je vstajal list za listom in se poravnaval v procesijo prihajajočih glasov s polic in iz kleti in podstrešja. Celó izpod mize, kjer so končno našli zdravstveni vodnik: «... je bolezen majhnih otrok, nagnjenih k alergijam....» In za njim »Maman vous fait dire que votre couvert vous attendra jusqu'a la nuit. Venez absolument a quelle heure que cela soit.« In v hipu sem vedel, da je to kneginja Korčagina iz Bockpecehne. Onemel sem. Nisem utegnil predelati stvari! »The day passed much as the day before had done. Mrs. Hurst and Miss Bingley had spent some hours of the morning with the invalid, who continued, though slowly, to mend: ...Pride and Prejudice, chapter X. »Sreča pa je najpristnejši izvirnik, kar si ga moremo misliti. Zato je tudi najbolj osebna zadeva med vsemi dobrinami.« Trstenjak. »blicken« (-k.k.; V. 400) 1 (411) die Augen, den Blick auf ein Ziel richten; er blickte gespannt aus dem Fenster, in die Zeitung, zu ihr ...«Der kleine Wahrig, Wörterbuch der deutschen Sprache, Mosaik Verlag.

Mislil sem, da bom znorel. Nujno sem potreboval sistem, da uredim knjižnico. Stavek za stavkom je vstajal v moji glavi, natanko tak, kot je bil natisnjen, če sem pomislil na avtorja, sem v hipu videl pred seboj njegov popoln življenjepis: »Klasični zastopnik teh Tolstojevih socialno moralnih idej je knez Nehljudov v Vstajenju, Tolstojev antipod

knezu Miškinu v Idiotu Dostojevskega.« Slika Tolstoja je bila vpeta v sliko carske Rusije in se mešala z nekaj sto drugimi slikami na isti polici. Potreboval sem nekaj minut, da sem uredil zaporedje dogodkov v svoji glavi. Najprej sem izločil obiskovalce in mater, katere ustnice so se premikale v pogovoru s sovražnico tipkovnice. Nato sem izločil vonj ali vse vonje, drugega za drugim. S tem nisem imel težav, to sem počel od rojstva, ko so bili vonji intenzivnejši in neprijetni in so motili stik s samim seboj. Ko se je zrak sčistil, so ostale pred mojimi očmi samo še črke. Zlivale so se v neskončno reko besed, vejic in pik, migljale so v soju popolnosti, med menoj in knjigo ni bilo ničesar. Tekle so vame kot kri, ki me je preplala in prinesla kisik, lovil sem jih v nosnice in ušesa, listal sem z zadnjim režnjem možganov, skeniral skice Renoirja in uvidel razliko med Shakespearijevim in Petrarcovim sonetom v trenutku.

»Rad bi bral!«

Star sem bil petnajst let. To so bile moje prve besede. Dvoje polnih ustnic nad menoj je onemelo v čudežu jezika!

KDO JE KDO

Maja Batagelj, študentka Kulturologije na Fakulteti za družbene vede v Ljubljani, iz Planine

Julijana Celec, absolventka nemškega jezika s književnostjo in zgodovine na Filozofski fakulteti Univerze v Mariboru, iz Maribora

Jure Čudič, učenec šestega razreda Osnovne šole Velika dolina, iz Ribnice

Stanka Devjak, zaposlena na Območni obrtno-podjetniški zbornici Lenart, članica Mariborske literarne družbe, piše pravljice in pesmi, iz Maribora

Marijana Eri-Birk, prof. iz Radovljice

Maja Furman, univ. dipl. literarna komparativistka, trenutno novinarka na lokalnem radiu in časopisu, literarna recenzentka, iz Slovenskih Konjic

Anita Grubar, študentka tretjega letnika Primerjalne književnosti in literarne teorije na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani, iz Kostanjevice na Krki

Ana Jarc, učenka sedmega razreda Osnovne šole Ivana Roba Šempeter, članica amaterske dramske skupine, iz Vrtojbe

Slavko Klančičar, upokojeni dipl. inženir gozdarstva, član literarne sekcije Društva upokojencev Dolenjske Toplice, iz Dolenjskih Toplic

Aleksandra Kocmut, pesnica, pisateljica, sourednica pesniškega portala www.pesem.si, lektorica, članica Društva literatov Mežiške doline, iz Prevalj

Jana Kolarič, filmska in televizijska režiserka, od leta 2000 samostojna kulturna delavka, področja njenega dela so dramatika, pesništvo, prevajanje in lektoriranje, prejemnica več literarnih nagrad, doslej objavila dva romana za odrasle, zbirko ugank za otroke, nekaj dramskih in lutkovnih del, iz Ljubljane

Jelka Kos, bibliotekarka knjižnice Pravne fakultete v Ljubljani, iz Selnice ob Muri

Grega Krže, univ. dipl. geograf, občasno novinar Radia Triglav, Dobro jutro, pisec pravljič za Radio Triglav, Dobro jutro, Bim bam, Trobentica, z Jesenic, trenutno živi na Dunaju

Staša Lepej, univ. dipl. pravnica, članica bralnega krožka v Knjižnici Mileta Klopčiča v Zagorju ob Savi, knjigožerka, piše reportaže za Delo, Trip in Polet, objavlja zgodbe v Naši ženi, Jani in Ognjišču, iz Ljubljane

Amedeja M. Ličen, piše drame, scenarije, kratke zgodbe, humoreske, antologije, satirične komentarje, znanstvene članke za revijo Misteriji, nagrajena na scenarističnem natečaju 2000 RTV Slovenije, z Bleda

Minka Marija Likar, upokojenka, izdala dve leposlovni knjigi, iz Hotavelj v Poljanski dolini

Mirana Likar Bajželj, prof. slovenščine in univ. dipl. bibliotekarka, objave v revijah Literatura, Mentor, Literarna nagrada Onino pero leta 2006, dobitnica Urške za 2007, iz Ljubljane

Mojca Marš, dijakinja četrtega letnika gimnazije, občasno dela na radiu in za časopis, iz Velenja

Aleksej Metelko, ekonomist, iz Novega mesta

Dragan Milkovič, iz Portoroža

Zmaga Palir, upokojenka, članica mariborske Literarne družbe, izdala drugo knjigo v samozaložbi, iz Maribora

Stanka Perne, upokojena učiteljica, članica literarnega krožka Knjigosnedke, iz Škofje Loke

Janja Račič, iz Žurkovega Dola

Matea Reba, dipl. novinarka, mladinska pisateljica, članica Društva slovenskih pisateljev, iz Kamnika

Nada Stojakovič, iz Brežic

Andreja Strežek, iz Ljubljane

Miomira Šegina, ekonomistka, svobodna novinarka, objavlja kratke zgodbe v časopisih, sodeluje na natečajih, prejemnica priznanja na Fabulinem natečaju za kratko zgodbo, avtorica radijske igre Blejski zvon želja iz mednarodnega projekta Mit kot usoda, piše filmske scenarije, fotografira, iz Domžal

Tatjana Tratnik, višja bibliotekarska svetovalka v Matični knjižnici Kamnik, mati dveh otrok, sodelovala v Zgodbah iz mojega kraja z igrico Rozi in prijatelji, iz Mekin pri Kamniku

Aleksandra Urbanc, iz Šoštanja

Lidija Vidic, učenka osmega razreda Osnovne šole Maksa Pleteršnika Pišece, iz Pišec

Uršula Vratuša Globočnik, iz Ljubljane

Nataša Vrbnjak, prof. slovenskega jezika, iz Ljubljane

Maja Zajc Kalar, profesorica angleškega in nemškega jezika, zaposlena v Srednji šoli Josipa Jurčiča v Ivančni Gorci, prejemnica Plečnikove literarne nagrade 2007, iz Velike Loke pri Grosupljem